

ความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่มีต่อการจัดโครงการอาหารกลางวัน
ของโรงเรียน ในเขตการศึกษา 9

ปริญญานิพนธ์

ของ

เพ็ญศรี ลักษณะงาม

22 เม.ย 2535

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต
เมษายน 2527
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

177584

ความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่มีต่อการจัดโครงการอาหารกลางวัน
ของโรงเรียน ในเขตการศึกษา 9

บทคัดย่อ

ของ

เพ็ญศรี ลักษณะงาม

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต
เมษายน 2527

การศึกษาครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ประถมศึกษาที่มีต่อการจัดโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียน ตามขนาดของ โรงเรียน วุฒิทางการศึกษาของผู้บริหาร และประสบการณ์การเป็นผู้บริหาร กลุ่ม ตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้คือ ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่กำลังดำเนินการ จัดอาหารกลางวัน (พ.ศ. 2526) ในเขตการศึกษา 9 ได้แก่จังหวัดอุดรธานี ขอนแก่น เลย สกลนคร และหนองคาย รวมทั้งสิ้น 249 คน เครื่องมือที่ใช้ ในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือ แบบสอบถามซึ่งประกอบไปด้วย ข้อคำถามซึ่งถามถึง สภาพทั่วไปของโรงเรียนและความคิดเห็นที่มีต่อการจัดโครงการอาหารกลางวันของ โรงเรียนรวมทั้งข้อเสนอแนะในการจัด สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ ร้อยละ ทดสอบค่าเฉลี่ย ($t - test$) ทดสอบความแปรปรวน ($F - test$) ผลการศึกษา วิจัยครั้งนี้พบว่า

1. ความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน ต่อการจัดโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียนไม่แตกต่างกัน
2. ความคิดเห็นของผู้บริหารที่มีวุฒิทางการศึกษาต่างกัน ที่มีต่อการจัดโครงการอาหารกลางวันไม่แตกต่างกัน
3. ความคิดเห็นของผู้บริหารที่มีประสบการณ์ในการเป็นผู้บริหารต่างกัน ที่มีต่อการจัดโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียนไม่แตกต่างกัน

THE OPINIONS OF ELEMENTARY SCHOOL ADMINISTRATORS TOWARD SCHOOL LUNCH
PROGRAM MANAGEMENT IN EDUCATIONAL REGION 9

AN ABSTRACT

BY

PENSREE LUGSANANGAM

Presented in partial fulfillment of the requirement
for the Master of Education degree
at Srinakharinwirot University

April 1984

This study was intended to compare the opinions of elementary school administrators toward school lunch program management on the basis of their differences : size of schools educational qualification and experience of administrators. The samples are consisted of the elementary school administrators in educational region 9. (Udon Thani, Khon Kaen, Loei, Sakon Nakhon, Nong Khai.) The total number is 249 administrators. The instruments used for data collection are questionnaires designed for general information and the opinions toward school lunch program management and their suggestions. Statistics employed in the analysis were percent, t-statistic, an analysis of variance (F - test).

The results obtained are as follows

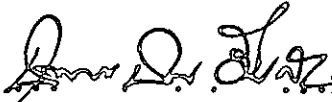
1. The opinions of administrators of elementary schools which are different in its sizes toward school lunch program are not different.

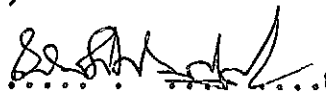
2. The opinions of administrators of elementary schools which are different in their qualifications toward school lunch program are not different.

3. The opinions of administrators of elementary schools which are different in their experience toward school lunch program are not different.

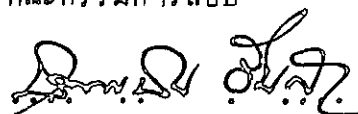
คณะกรรมการที่ปรึกษาประจำตัวนิสิตและคณะกรรมการสอบได้พิจารณา
ปัญญานิพนธ์ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิตของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

คณะกรรมการที่ปรึกษา

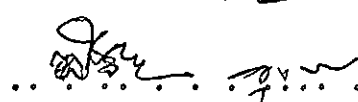
 .ประธาน

 ...กรรมการ

คณะกรรมการสอบ

 .ประธาน

 ...กรรมการ

 ..กรรมการ

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยการได้รับความแนะนำอย่างดียิ่งจาก
ดร.ชนวรรณ อิ่มสมบูรณ์ และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ เฉลิมศักดิ์ สุภาผล ผู้วิจัยขอกราบ
ขอบพระคุณท่านอาจารย์ทั้ง 2 ไว้ ณ ที่นี้ด้วย

ขอกราบขอบพระคุณอาจารย์พิชัย ผดุงรัตน์ ที่กรุณาเป็นกรรมการสอบ
ปากเปล่า ผู้ช่วยศาสตราจารย์ บุญผ่อง วรรณภิรมย์ อาจารย์ประยงค์ จินดาวงศ์
ศึกษานิเทศก์สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ อาจารย์ยุพดี อธิรัตนปัญญา
อาจารย์โรงเรียนวัดหนองโพ ที่กรุณาเป็นผู้ตรวจแบบสอบถามให้ รองศาสตราจารย์
ดร.ปัญญา สมบูรณ์ศิลป์ ที่กรุณาให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์ยิ่งแก่งานวิจัย เมื่อผู้วิจัยไป
เรียนปรึกษา

ขอกราบขอบพระคุณผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัดและศึกษานิเทศก์จังหวัด
ในเขตการศึกษา ๑ ที่กรุณาอำนวยความสะดวกในการเก็บข้อมูล อาจารย์ใหญ่โรงเรียน
ประถมศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างที่กรุณาตอบแบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้

ขอขอบพระคุณคุณแม่ พี่ ๆ และน้อง ๆ ที่เป็นกำลังใจให้แก่ผู้เขียนตลอดมา

เพ็ญศรี ลักษณะงาม

สารบัญ

บทที่		หน้า
1	บทนำ.....	1
	ภูมิหลัง.....	1
	จุดมุ่งหมายของการศึกษา.....	7
	ขอบเขตของการศึกษา.....	10
	นิยามศัพท์เฉพาะ.....	11
2	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา.....	13
	เอกสารที่เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ของอาหาร.....	13
	เอกสารที่เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ของการจัดโครงการ	
	อาหารกลางวันของโรงเรียน.....	17
	เอกสารที่เกี่ยวข้องกับโครงการอาหารกลางวันและการให้	
	โภชนศึกษา.....	18
	เอกสารที่เกี่ยวข้องกับแนวทางในการจัดอาหารกลางวันของ	
	โรงเรียน.....	21
	งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเรื่องอาหารและการจัดโครงการอาหาร	
	กลางวันของโรงเรียน.....	25
3	วิธีดำเนินการศึกษาวิจัย.....	31
	กลุ่มประชากร.....	31
	กลุ่มตัวอย่างและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง..	32
	เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล.....	32
	วิธีสร้างเครื่องมือ.....	33

ตัวอย่างแบบสอบถาม	34
วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล	37
วิธีจัดกระทำกับข้อมูล	38
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	39
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	42
การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล	42
5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	86
จุดมุ่งหมายของการศึกษา	86
กลุ่มตัวอย่าง	86
เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา	86
วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล	87
การวิเคราะห์ข้อมูล	87
สรุปผลการศึกษาวิจัย	87
อภิปรายผล	91
ข้อเสนอแนะ	100

บรรณานุกรม

ภาคผนวก

บัญชีตาราง

ตาราง		หน้า
1	จำนวนนักเรียนที่ขาดแคลนอาหารกลางวันแยกตามรายภาค	7
2	ผลการเฝ้าระวังติดตามทางโภชนาการของทารกและเด็ก	8
3	กลุ่มประชากรแบ่งตามขนาดของโรงเรียน	31
4	กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาวิจัย	32
5	ร้อยละของโรงเรียนจําแนกตามการมีภารโรง	43
6	ร้อยละของโรงเรียนจําแนกตามสภาพโรงอาหาร	44
7	ร้อยละของโรงเรียนจําแนกตามสภาพโรงครัว	45
8	ร้อยละของโรงเรียนจําแนกตามที่นั่งรับประทานอาหารกลางวัน	46
9	ร้อยละของโรงเรียนจําแนกตามปริมาณน้ำดื่ม	47
10	ร้อยละของโรงเรียนจําแนกตามปริมาณน้ำใช้	48
11	ร้อยละของโรงเรียนจําแนกตามวัสดุ อุปกรณ์ เครื่องครัว	49
12	ร้อยละของโรงเรียนจําแนกตามภาชนะที่ใช้บริการอาหารกลางวัน	50
13	ร้อยละของโรงเรียนจําแนกตามระยะทางระหว่างโรงเรียนกับตลาด ...	51
14	ร้อยละของโรงเรียนจําแนกตามพาหนะที่โรงเรียนใช้ไปซื้อวัตถุดิบประกอบอาหารกลางวัน	52
15	ร้อยละของโรงเรียนจําแนกตามเนื้อที่สำหรับการเกษตรกรรม	53
16	ร้อยละของโรงเรียนจําแนกตามลักษณะของการทำเกษตรกรรม	54
17	ร้อยละของโรงเรียนจําแนกตามการนำผลิตผลทางเกษตรกรรมของโรงเรียนมาใช้ในการประกอบอาหารกลางวัน	55
18	ร้อยละของโรงเรียนจําแนกตามปริมาณน้ำที่ใช้ในการเกษตรกรรม	56
19	ร้อยละของโรงเรียนจําแนกตามระยะเวลาที่เริ่มดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันจนถึงปัจจุบัน	57

20	ร้อยละของโรงเรียนจาแนกตามทุนหมุนเวียนที่ใช้ในการจัดโครงการอาหารกลางวัน	58
21	ร้อยละของโรงเรียนจาแนกตามรูปแบบของการจัดอาหารกลางวัน	59
22	ร้อยละของโรงเรียนจาแนกตามการจัดผู้รับผิดชอบโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียน	60
23	ร้อยละของโรงเรียนจาแนกตามผู้ทำบัญชีรับ-จ่ายของอาหารกลางวัน	61
24	ร้อยละของโรงเรียนจาแนกตามจำนวนผู้รับผิดชอบโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียนที่ผ่านการอบรมการจัดโครงการอาหารกลางวัน	62
25	ร้อยละของโรงเรียนจาแนกตามบุคคลภายนอกที่มาช่วยในการจัดอาหารกลางวันของโรงเรียน	63
26	ร้อยละของโรงเรียนจาแนกตามลักษณะของการจัดทำอาหารกลางวัน	64
27	ร้อยละของโรงเรียนจาแนกตามจำนวนวันที่บริการอาหารกลางวัน	65
28	ร้อยละของโรงเรียนจาแนกตามผลของการจัดอาหารกลางวัน	66
29	ร้อยละของโรงเรียนจาแนกตามความคาดหวังของผู้บริหารเกี่ยวกับระยะเวลาที่จะดำเนินงานอาหารกลางวันต่อไป	67
30	ร้อยละของโรงเรียนจาแนกตามราคาอาหารกลางวันสำหรับเด็ก 1 คน กินอิ่ม	68
31	ร้อยละของโรงเรียนจาแนกตามความร่วมมือของครูในโรงเรียน	69
32	ร้อยละของโรงเรียนจาแนกตามจำนวนครูที่มีวุฒิทางโภชนาการ	70
33	ร้อยละของโรงเรียนจาแนกตามลักษณะการซื้ออาหารกลางวันสำหรับของครู	71
34	ร้อยละของโรงเรียนจาแนกตามความร่วมมือของผู้ปกครองต่อการจัดอาหารกลางวัน	72

35	ร้อยละของโรงเรียนจําแนกตามจำนวนนักเรียนที่ขาดแคลนในโรงเรียน	73
36	ร้อยละของโรงเรียนจําแนกตามการสงเคราะห์นักเรียนขาดแคลน ...	74
37	ร้อยละของโรงเรียนจําแนกตามแนวโน้มของจำนวนนักเรียนที่รับประทานอาหารกลางวันของโรงเรียน	75
38	ร้อยละของโรงเรียนจําแนกตามจำนวนเงินที่ได้กํานาซื้ออาหารกลางวัน	76
39	ค่าสถิติพื้นฐานของคะแนนความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนที่มีต่อการจัดโครงการอาหารกลางวันจําแนกตามขนาดของโรงเรียน	77
40	ผลการเปรียบเทียบคะแนนความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนที่มีต่อการจัดอาหารกลางวันตามขนาดของโรงเรียน	78
41	การเปรียบเทียบของคะแนนความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนที่มีต่อการจัดอาหารกลางวันตามวุฒิทางการศึกษาของผู้บริหาร	79
42	ค่าสถิติพื้นฐานของคะแนนความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนที่มีต่อการจัดอาหารกลางวันตามประสบการณ์ในการเป็นผู้บริหาร	80
43	การเปรียบเทียบคะแนนความคิดเห็นของผู้บริหารที่มีต่อการจัดอาหารกลางวันตามประสบการณ์การเป็นผู้บริหาร	81

ภูมิหลัง

สุขภาพเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานของมนุษยชน ทุกคนย่อมมีสิทธิที่จะได้รับความคุ้มครอง เพื่อให้เรามีสุขภาพอยู่ในระดับอันสมควร องค์การอนามัยโลกมีหน้าที่รับผิดชอบดูแลในเรื่องสุขภาพของประชากรโลก องค์การนี้ก่อตั้งมานานแล้ว แต่สภาวะทางสุขภาพของประชากรโลก ก็ยังไม่อยู่ในขั้นที่เรียกว่าสมบูรณ์ (โดยเฉลี่ย) ใดเลย โดยเฉพาะในประเทศที่เรียกว่ากำลังพัฒนา ระดับสุขภาพของประชากรในประเทศเหล่านี้อยู่ในเกณฑ์ที่ต่ำมาก ประชาชนยังเจ็บป่วยหรือตายด้วยโรคที่สามารถป้องกันได้ อัตราตายของทารกยังสูง โรคขาดอาหารในระดับ 2, 3 ยังคงมีอยู่ทั่วไป คนยังขาดปัจจัยพื้นฐานในการดำรงชีวิต ฯลฯ (ประกอบ ฐจินดา 2524 : 1)

องค์การอนามัยโลกตระหนักถึงปัญหาสุขภาพที่ทุกประเทศประสบอยู่ การประชุมสมัชชาอนามัยโลก พ.ศ. 2520 จึงได้มีมติรับรองให้คำขวัญ Health for all by the year 2000. (สุขภาพดีถ้วนหน้าเมื่อ 2543) เป็นเป้าหมายหลักในการพัฒนาสาธารณสุขของประเทศต่าง ๆ จากนั้นได้มีคำประกาศเป็นทางการจากการประชุมที่กรุงอัลมา อตา (ประเทศสหภาพโซเวียต) ในเดือนกันยายน พ.ศ. 2521 เรียกร้องให้รัฐบาลทุกประเทศรับผิดชอบในด้านสุขภาพของประชาชน เพื่อให้สุขภาพของประชาชนอยู่ในระดับอันสมควร คำประกาศดังกล่าวได้ระบุให้การสาธารณสุขมูลฐานเป็นกลวิธีอันสำคัญที่จะช่วยให้พลโลกมีสุขภาพดี จึงเรียกร้องให้ทุกประเทศให้การสนับสนุนการสาธารณสุขมูลฐานอย่างจริงจังและต่อเนื่อง เน้นให้เห็นความสำคัญของความร่วมมือจากท้องถิ่นและการพึ่งตนเอง โดยมุ่งให้แต่ละครอบครัว และชุมชนเพิ่มความรับผิดชอบในสุขภาพของตนเอง (ประกอบ ฐจินดา 2524 : 1 - 3)

การสาธารณสุขมูลฐานครอบคลุมงานด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการป้องกันโรค การส่งเสริมสุขภาพและการรักษาพยาบาล ซึ่งปัจจัยเหล่านี้จะนำไปสู่การมีสุขภาพดีของประชาชน ประเทศไทยใช้หลักการของการสาธารณสุขมูลฐาน เป็นแนวทางในการ

พัฒนาสุขภาพของประชาชน และการส่งเสริมโภชนาการก็เป็นงานสาธารณสุขด้านหนึ่ง ที่ดำเนินการตามหลักการของการสาธารณสุขมูลฐาน ซึ่งประเทศไทยได้ดำเนินงานนี้อยู่ ในขณะนี้ จากการสำรวจหาโภชนาการใน 71 จังหวัด ระหว่าง พ.ศ. 2521 - 2523 พบว่าในจำนวนเด็กทารกและเด็กก่อนวัยเรียน 473,481 คน มีการขาดอาหารถึงร้อยละ 55 ในจำนวนนี้ประมาณร้อยละ 39 ขาดอาหารอยู่ในระดับ 1 ร้อยละ 14 ขาดอาหาร ในระดับ 2 ร้อยละ 2 ขาดอาหารในระดับ 3 ซึ่งเป็นขั้นที่รุนแรงแม้ว่าเด็กในวัยเรียน จะไม่ปรากฏว่าตายด้วยภาวะทุพโภชนาการ แต่ภาวะทุพโภชนาการก็จะมีผลกระทบต่อ ความเจริญเติบโตของร่างกายและความสามารถในการเรียนรู้ จากผลการสำรวจพบว่า ประมาณร้อยละ 30 ของนักเรียนในชนบทและชุมชนแออัด มีอาการของความบกพร่อง ทางโภชนาการ ใน 9 จังหวัดของภาคเหนือเด็กนักเรียนในชนบทที่ห่างไกลป่วยด้วยโรค กอปกอสูงร้อยละ 22 (แผนพัฒนาสาธารณสุข ระยะที่-5 2524 : 457) ๕

๔/ ✓ การส่งเสริมโภชนาการ เป็นกรรมวิธีหนึ่งในแผนพัฒนาสาธารณสุข ฯ ฉบับที่ 5 โดยกำหนดวัตถุประสงค์ไว้ดังนี้

1. วัตถุประสงค์ทั่วไป ได้แก่ ลดข้อบกพร่องทางโภชนาการของเด็ก อายุ 0 - 5 ปี เด็กนักเรียน หญิงมีครรภ์ หญิงให้นมลูก และหญิงวัยเจริญพันธุ์ ทั้งใน การขาดโปรตีนและพลังงาน ไอโอดีน เหล็ก และอื่น ๆ

2. จุดประสงค์เฉพาะ

2.1 ลดอัตราการขาดโปรตีนและพลังงาน ในเด็กอายุ 0 - 5 ปีที่อยู่ในระดับ 3 จากร้อยละ 2 ให้หมดไป และที่อยู่ในระดับ 2 จากร้อยละ 14 ให้เหลือร้อยละ 7

2.2 ลดอัตราการพอกในเด็กนักเรียนอายุ 6 - 15 ปี ในท้องถิ่นที่มีโรค คอพอกชุกชุมของ 9 จังหวัดภาคเหนือจากร้อยละ 22 ให้หมดไป

2.3 ลดอัตราป่วยด้วยโรคโลหิตจางจากการขาดธาตุเหล็ก จากร้อยละ 37 ให้เหลือร้อยละ 30 (แผนพัฒนาสาธารณสุข ระยะที่-5 2524 : 458) ๖

จากจุดประสงค์ของแผนโภชนาการนี้แสดงให้เห็นว่า เด็กในวัยเรียนเป็นกลุ่มหนึ่ง ที่มีปัญหาทางโภชนาการ และเด็กพวกนี้สมควรที่จะได้รับความเอาใจใส่ ในด้านการให้การ ส่งเสริมทางโภชนาการเป็นอย่างยิ่ง โดยเฉพาะเด็กนักเรียนระดับประถมศึกษาใน

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่ง คร.กบส. สุกประเสริฐ รองอธิบดีกรมวิชาการกล่าวว่า เด็กประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือชั้นเรียนแต่ไม่ยอมมีคุณภาพ องค์การยูนิเซฟ ได้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับเรื่องนี้ว่า สาเหตุหนึ่งที่ทำให้เด็กเรียนไม่ดีเพราะได้รับอาหารไม่เพียงพอ จากการสำรวจพบว่าเด็กในหลายประเทศ เช่น เม็กซิโก ยูกันดา ฯลฯ ที่อยู่ในภาวะทุพโภชนาการ จะมีพัฒนาการทางสมองช้ากว่าเด็กที่ได้รับอาหารเพียงพอ (คุณภาพของสมองกับโรคขาดสารอาหาร 3 สิงหาคม 2526 : 12)

ด้วยเหตุที่เด็กวัยเรียนเป็นวัยที่มีการพัฒนาการทางร่างกาย เป็นไปอย่างต่อเนื่อง และสม่ำเสมอ ทั้งเด็กเหล่านี้ยังเป็นวัยที่มีกิจกรรมประจำวันมากมาย เช่น การเรียน การออกกำลังกายต่าง ๆ ฯลฯ ซึ่งกิจกรรมเหล่านี้ต้องใช้พลังงานมาก สิ่งที่จะก่อให้เกิดพลังงานได้ก็คืออาหารที่รับประทานเข้าไปเท่านั้น ดังนั้นในเวลากลางวัน ที่เขาอยู่ที่โรงเรียน เขาจึงจำเป็นต้องจะต้องได้รับประทานอาหารมื้อหลัก 1 มื้อ ถ้าเมื่อใดก็ตามเขากองหาอาหารมือนี้นี้ไป และการขาดนั้นติดต่อกันเป็นเวลานาน หรือ เพียงแต่ได้รับอาหารอยู่แต่อาหารที่ได้รับนั้นไปเพียงพอแก่ความต้องการของร่างกาย อาจจะเป็นการไม่เพียงพอในทางปริมาณหรือในทางคุณภาพ หรือไปเพียงพอทั้งทางปริมาณ และคุณภาพแล้ว สิ่งนี้จะก่อให้เกิดปัญหาภาวะทุพโภชนาการขึ้นได้ แล้วปัญหาอื่น ๆ ก็จะมีตามมา ดังกล่าวของไกรสิทธิ์ กันทศิริพันธ์์ ที่ว่า เด็กในวัยเรียนมีการขาดโปรตีน และพลังงานร้อยละ 40 - 50 เด็กในภาคอีสานจะมีปัญหาการขาดมากที่สุด ทำให้เด็กไม่เจริญเติบโต มีขนาดตัวเล็กดูเด็กหงอย ๆ และยิ่งถ้ามีการขาดอาหารต่อเนื่อง จากเด็กวัยก่อนเรียนมาแล้ว จะทำให้เรียนหนังสือไม่ดี การลงทุนทางด้านการศึกษา จึงสูญเปล่าไม่ได้ผลอย่างที่คาดหวังไว้ (ไกรสิทธิ์ กันทศิริพันธ์์ 2524 : 117)

โรงเรียนจึงมีบทบาทสำคัญในการที่จะป้องกันหรือลดปัญหาภาวะทุพโภชนาการ หนทางที่โรงเรียนจะกระทำได้คือการจัดโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียน นายแพทย์อารี วัลยะเสวี กล่าวว่า เด็กที่มีภาวะทุพโภชนาการรุนแรงมีไอคิว (Intelligent Quotient) ต่ำ และมีพฤติกรรมอื่น ๆ ปรากฏด้วย เช่น ขาดสมาธิ ขาดความกระตือรือร้น ขาดความสนใจสิ่งรอบตัว สิ่งเหล่านี้ล้วนแต่มีความสำคัญต่อการเรียนรู้ของเด็ก การแก้ปัญหาเหล่านี้ก็คือ การจัดอาหารกลางวัน

ของโรงเรียน เพราะอย่างน้อยก็ให้อาหารเด็กได้ถึง 1 ใน 3 ของความต้องการของร่างกายเด็กใน 1 วัน (อารี วีระเสวี 2525 : 93) ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีของวีระ วีระไวทยะ ที่ว่า โอกาสที่นักเรียนจะรับประทานอาหารเช้าไม่ถูกต้อง และไม่เพียงพอคือการที่นักเรียนต้องรีบไปโรงเรียนแล้วเช้า โดยนาเงินเกิดตัวไปเพื่อซื้ออาหารรับประทานที่โรงเรียน แต่ขาดความรู้ในการที่จะซื้ออาหารรับประทาน หรือมีค่านิยมผิด ๆ ในการเลือกซื้ออาหารรับประทาน วิธีที่จะแก้ไขก็คือ ทางโรงเรียนต้องจัดหาอาหารกลางวัน ที่เพียงพอทั้งปริมาณและคุณภาพจากนายให้แก่แก่นักเรียน (วีระ วีระไวทยะ 2524 : 20 - 21)

คณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาลรามาธิบดี, สถาบันวิจัยโภชนาการและกรมอนามัย ได้ศึกษาปัญหาภาวะทุพโภชนาการของเด็กในวัยเรียน (6 - 14 ปี) พบว่าเด็กในวัยนี้ ร้อยละ 40 - 50 มีการขาดโปรตีนและพลังงานเป็นอย่างมาก เกิดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมากที่สุด ทาได้แก่ไปเจริญเติบโตมีขนาดเล็ก มีลักษณะหงอย ๆ เรียนหนังสือไม่ดี ไม่ีความสนใจในการเรียน ทำให้การลงทุนในด้านการศึกษาสูญเปล่า (พญนิย กวินเถร 2525 : 96)

ด้วยเหตุนี้การจัดหาอาหารกลางวันในโรงเรียน จึงสมควรที่จะได้รับการดำเนินการเป็นอย่างยิ่ง โดยเฉพาะโรงเรียนระดับประถมศึกษา เพราะจะช่วยลดความรุนแรงของปัญหาภาวะทุพโภชนาการ และจะเป็นการเพิ่มคุณภาพชีวิตให้แก่ประชากรกลุ่มวัยเรียน ซึ่งเป็นกลุ่มที่จะเป็นกำลังสำคัญของประเทศต่อไป รัฐบาลได้เล็งเห็นความสำคัญในด้านนี้ จึงให้การสนับสนุนการดำเนินงานตลอดมา กล่าวคือ ใน พ.ศ. 2518 กระทรวงศึกษาธิการ ได้แต่งตั้งคณะกรรมการโครงการอาหารกลางวันขึ้น ซึ่งคณะกรรมการชุดนี้ได้ร่วมกับ กรรมการจัดหาทุน ได้จัดทำร่าง "ญูไม่มีอาหารกลางวัน" ออกจากราย ๖๖๖๖ มาสมทบกับเงินจากกลองรับเงินบริจาค รวมกับเงินจากผู้บริจาครายใหญ่ร้อยละ 5,000 บาท อีก 11 ราย แล้วนาเงินจำนวนนี้ไปจัดสรรให้กับโรงเรียนประถมศึกษา ในสังกัด องค์การบริหารส่วนจังหวัดจังหวัดละ 1 โรงเรียน ซึ่งได้รับคัดเลือกตามเกณฑ์ ที่ คณะกรรมการทั้งไว้โรงเรียนละ 5,000 บาท เพื่อให้โรงเรียนนาเงินที่ได้รับนี้ไปจัดหาอาหารกลางวันจากรายให้แก่แก่นักเรียน โดยแต่ละโรงเรียนจะต้องส่งครูใหญ่และครู คหกรรมศาสตร์ พร้อมทั้งหัวหน้าหมวดการศึกษาที่ควบคุมโรงเรียนนั้น ๆ ไปอบรม

เกี่ยวกับเรื่องโภชนาการและสุขภาพของเด็ก การกำหนดรายการอาหาร การ
ถนอมอาหาร ฯลฯ ให้ครบตามหลักสูตรที่จัดขึ้น (ทวีรัสมิ์ ธนาคม 2520 : 176)

ต่อมาใน พ.ศ. 2520 กองการศึกษาประชาบาล กรมการปกครอง
กระทรวงมหาดไทย ได้รับงบประมาณ 1,950,000 บาท เพื่อดำเนินโครงการ
อาหารกลางวันสำหรับโรงเรียนชุมชน ในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดทั่วประเทศ
โดยจัดสรรให้โรงเรียนละ 5,000 บาท รวมทั้งหมด 390 โรงเรียน เงินจำนวนนี้
โรงเรียนจะใช้เป็นทุนหมุนเวียนในการจัดหาอาหารกลางวันจำหน่ายแก่นักเรียน เพื่อ
ให้นักเรียนที่ยากจนได้รับอาหารกลางวันในราคาถูกหรือโดยไม่คิดมูลค่า ทั้งนี้เพราะ
กรมการปกครองตระหนักว่าการขาดอาหารของนักเรียนทำให้เด็กมีร่างกายไม่สมบูรณ์
และมีผลร้ายต่อการเรียนรู้ (ยุวเกี กัญจนวัชโร 2520 : 59)

การจัดอาหารกลางวันให้นักเรียนต่างก็มีวัตถุประสงค์คล้ายคลึงกัน
กล่าวคือ เพื่อให้นักเรียนได้รับประทานอาหารกลางวันเพียงพอทั้งปริมาณและคุณภาพ
นอกจากนี้แล้วการจัดอาหารกลางวันยังเป็นการให้อาหารที่เหมาะสม และความรู้ใน
การปฏิบัติเกี่ยวกับการกินอาหารที่ถูกต้องแก่เด็กอีกด้วย ซึ่งความรู้และพฤติกรรม
เหล่านี้จะติดตัวเด็กไปที่บ้านแล้วเข้าสู่สังคมที่สุด โรงเรียนจึงควรจะได้ตระหนักและ
ถือเป็นหน้าที่ ในการที่จะสร้างสรรค์สังคมที่สมบูรณ์ให้เกิดขึ้น ด้วยวิธีการที่โรงเรียน
สามารถกระทำได้ ซึ่งก็คือการจัดอาหารกลางวันในโรงเรียนให้นักเรียนนั่นเอง
ในประเทศสหรัฐอเมริกาได้จัดให้โครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนเป็นส่วนหนึ่ง
ของการให้สุขศึกษาแก่นักเรียนและประชาชน มาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2419 โดยถือว่า
ประสบการณ์จากการจัดอาหารกลางวันในโรงเรียน ช่วยฝึกนิสัยที่ดี ส่งเสริม
ความรู้ทางโภชนาการ และเป็นการปรับปรุงภาวะทางโภชนาการอีกด้วย (Moos, 1961 : 17) การจัดอาหารกลางวันนอกจากจะช่วยให้นักเรียนได้รับประทานอาหาร
ที่มีคุณค่าทางโภชนาการแล้ว ยังให้โอกาสในการศึกษาเป็นอย่างดีแก่เด็ก ยากที่จะ
หาสิ่งอื่นมาเปรียบเทียบได้ การที่นักเรียนได้มีประสบการณ์เกี่ยวกับอาหารกลางวัน

ในโรงเรียนเป็นประจำ เป็นสิ่งสำคัญที่ช่วยสอนให้นักเรียนมีสุขนิสัยที่ดีและมั่นคง ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญของสื่อสัมพันธ์ที่นำไปสู่ภาวะโภชนาการที่ดีของนักเรียน กลุ่มเพื่อน ครอบครัว และชุมชน (Wilson., Fisher. and Carcir. 1979 : 448)

โรงเรียนเป็นที่รวมเด็กซึ่งอยู่ในวัยที่กำลังเจริญเติบโตเป็นอนาคตของชาติ เขาเหล่านั้นอยู่ในโรงเรียนเกือบตลอดเวลากลางวัน (นอกจากวันหยุด) การจัดอาหารกลางวันให้แก่เด็กนักเรียนจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่ง เพราะนอกจากจะให้ความสะดวก ให้อาหารที่เพียงพอแก่เด็กแล้ว ทางโรงเรียนยังได้ควบคุมดูแลการรับประทานอาหารของเด็ก สร้างให้เด็กมีสุขนิสัย มีมารยาท ฯลฯ ในการรับประทานอาหาร เด็กในวัยนี้เป็นวัยที่ร่างกายต้องการอาหารมากเมื่อเทียบกับผู้ใหญ่ พวกเขาต้องการอาหารไปเพื่อสร้างความเจริญเติบโตให้แก่ร่างกาย ช่อมแซมอวัยวะที่สึกหรอให้กลับคืนสู่สภาพปกติ และต้องการพลังงานเพื่อประกอบกิจกรรมต่าง ๆ ซึ่งในวัยนี้เป็นวัยที่มีกิจกรรมมากมายในวันหนึ่ง ๆ เขาจำเป็นต้องใช้พลังงานมากตามไปด้วย พลังงานเหล่านี้ไม่สามารถจะหาได้ที่ไหนนอกจากอาหาร ดังนั้นถ้าเด็กเหล่านั้นได้รับอาหาร ไม่เพียงพอ ก็จะก่อให้เกิดผลเสียแก่สุขภาพของเขา นักเรียนที่มีปัญหาการขาดอาหารกลางวันมากที่สุด คือ นักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา ที่สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ มีข้อมูลว่านักเรียนขาดแคลนอาหารกลางวันถึง 1,113,445 คน คิดเป็นร้อยละ 19.17 ของจำนวนนักเรียนทั้งหมด นักเรียนที่ไม่ได้รับทั้งอาหารเช้าและอาหารกลางวันจำนวน 355,277 คน คิดเป็นร้อยละ 6.12 ของนักเรียนทั้งหมด ถ้าพิจารณาแยกตามรายภาคแล้วจะพบว่าภาคตะวันออกเฉียงเหนือประสบปัญหานี้มากที่สุด ดังจะเห็นได้จากรายงานของสำนักงานสถิติแห่งชาติ ดังต่อไปนี้

ตาราง 1 จำนวนนักเรียนที่ขาดแคลนอาหารกลางวันจำแนกตามรายภาค

ลำดับที่	ภาค	จำนวนนักเรียนที่ขาดแคลนอาหาร (คน)
1	ตะวันออกเฉียงเหนือ	594,557
2	กลาง	163,641
3	ใต้	156,550
4	เหนือ	145,033
5	ตะวันออก	53,664

(สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ น.ป.ป. 7)

จากผลการเฝ้าระวังติดตามทางโภชนาการของทารกและเด็กก่อนวัยเรียน
(0 - 5 ปี) ของกองโภชนาการ กรมอนามัย ซึ่งให้ความหมายบกพร่องดังนี้

ตาราง 2 ผลการเฝ้าระวังติดตามทางโภชนาการของทารกและเด็ก

ลำดับที่	ภาค	เด็กที่มีภาวะทางโภชนาการ ปกติ (ร้อยละ)	เด็กที่มีความบกพร่องทาง โภชนาการระดับ 3 (ร้อยละ)
1	ตะวันออกเฉียงเหนือ	43.3	2.4
2	เหนือ	49.2	2.7
3	ใต้	56.4	1.3
4	ตะวันออก	63.2	1.67
5	กลาง	63.3	1.0

(สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ม.ป.ป. : 3)

สิ่งที่จะแก้ไขปัญหานี้ได้ก็คือ การจัดหาอาหารกลางวันให้นักเรียน
รัฐบาล องค์การ มูลนิธิ ฯลฯ ได้ให้การสนับสนุนแก่โรงเรียน โดยให้เป็นเงินเพื่อ
ที่ทางโรงเรียนจะนำไปใช้เป็นทุนหมุนเวียน ในการที่จะจัดหาอาหารกลางวันจากนาย
ให้นักเรียน คณะรัฐมนตรีก็ได้บัญญัติให้โครงการอาหารกลางวันเข้าอยู่ในแผนพัฒนา
เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติระยะที่ 4 (พ.ศ. 2520 - 2524) ในช่วงนี้มีโรงเรียน
ที่เข้าโครงการอาหารกลางวัน 1,622 โรงเรียนได้รับงบประมาณโรงเรียนละ
5,000 บาท ต่อมาในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติระยะที่ 5 (พ.ศ. 2525 - 2529)

มีโรงเรียนเข้าโครงการอาหารกลางวันเพิ่มขึ้น 500 โรงเรียน และ 700 โรงเรียน ใน พ.ศ. 2525 และ พ.ศ. 2526 ตามลำดับ ปัจจุบันนี้มีโรงเรียนประถมศึกษา ถึง 4,847 โรงเรียนที่เข้าโครงการอาหารกลางวัน แต่ก็เป็นเพียงร้อยละ 10 ของ โรงเรียนประถมศึกษาเท่านั้น (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ม.ป.ป. : 9) แต่ถ้าได้ศึกษาข้อหลังไปแล้วจะพบว่า มีโรงเรียนประถมศึกษาที่เข้า โครงการอาหารกลางวันแล้ว บางโรงเรียนเมื่อดำเนินการไปชั่วระยะเวลาหนึ่งก็ ล้มเลิกโครงการไป หรือจากที่กล่าวมาแล้วว่ามีโรงเรียนประถมศึกษาเพียงร้อยละ 10 เท่านั้นที่มีโครงการอาหารกลางวัน ทั้งที่ทุกคนต่างก็ตระหนักถึงความสำคัญและประโยชน์ ที่ได้รับจากโครงการนี้เป็นอย่างดี ไม่ว่าจะเป็นรัฐบาล ชุมชน ผู้ปกครอง หรือครู ก็ตาม แต่โครงการอาหารกลางวันก็ยังดำเนินการจัดในโรงเรียนเพียงส่วนน้อยเท่านั้นเอง จากเหตุผลและข้อเท็จจริงเหล่านี้ ทำให้ผู้วิจัยเกิดความปรารถนาที่จะทราบถึงปัญหา ของการจัดโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียน

จุดมุ่งหมายของการศึกษาวิจัย

เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนที่มีต่อการจัดโครงการ อาหารกลางวันในโรงเรียน ตามตัวแปรต่อไปนี้

1. ขนาดของโรงเรียน
2. คุณวุฒิทางการศึกษา
3. ประสบการณ์ในการเป็นผู้บริหาร

ความสำคัญของการศึกษาวิจัย

1. ทำให้ทราบถึงปัญหาและอุปสรรคที่อาจจะเกิดขึ้นในการจัดโครงการ อาหารกลางวันของโรงเรียน
2. สามารถที่จะนำผลที่ได้ในข้อ 1 มาเป็นแนวทางในการที่จะหารูปแบบ ที่เหมาะสมในการจัดโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียนเพื่อเสนอแนะแนวทาง เหล่านี้แก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียนประถมศึกษาซึ่งได้แก่

2.1 สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ

2.2 สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด

2.3 สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ

2.4 โรงเรียนประถมศึกษา

ซึ่งผลอันนี้จะนำไปสู่การรักษาสภาพของนักเรียน เพื่อที่ว่าพวกเขาเหล่านั้นจะได้เป็นพลเมืองที่มีคุณภาพต่อไป

ขอบเขตของการศึกษา

1. กลุ่มตัวอย่างในการศึกษานี้ได้จากการสุ่มจากผู้บริหารโรงเรียนที่โรงเรียนเข้าโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนและกำลังดำเนินงานอยู่ในปีการศึกษา 2526 ในเขตการศึกษา 9 ซึ่งได้แก่โรงเรียนในจังหวัดอุดรธานี เลย ขอนแก่น สกลนคร หนองคาย จวนวนทั้งหมด 491 โรงเรียน สุ่มอย่างง่ายมาร้อยละ 50 ของแต่ละขนาด ได้กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 249 โรงเรียน

2. ตัวแปรที่จะศึกษา ตัวแปรต้นได้แก่

- ขนาดของโรงเรียน แบ่งเป็น 3 ขนาดคือ
 - โรงเรียนขนาดเล็ก
 - โรงเรียนขนาดกลาง
 - โรงเรียนขนาดใหญ่
- คุณวุฒิทางการศึกษา แบ่งเป็น 3 ระดับคือ
 - ต่ำกว่าปริญญาตรี
 - ปริญญาตรี
 - สูงกว่าปริญญาตรี
- ประสบการณ์ในการเป็นผู้บริหาร แบ่งเป็น 3 ช่วงคือ
 - 1 - 5 ปี
 - 6 - 10 ปี
 - 11 ปีขึ้นไป

ตัวแปรตามคือ ความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนที่มีต่อการจัดโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียน

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. โรงเรียน หมายถึง โรงเรียนประถมศึกษาที่สังกัดสำนักงานการศึกษาประถมศึกษาจังหวัดในเขตการศึกษา 9 ได้แก่โรงเรียนในจังหวัดต่อไปนี้ คือ เลย อุดรธานี ขอนแก่น สกลนคร และหนองคาย ที่มีโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียน แบ่งตามมาตรฐานบุคลากรในโรงเรียนประถมศึกษาดังนี้

1.1 โรงเรียนขนาดเล็ก ได้แก่ โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียน 20 - 359 คน

1.2 โรงเรียนขนาดกลาง ได้แก่ โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียน 360 - 719 คน

1.3 โรงเรียนขนาดใหญ่ ได้แก่ โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนตั้งแต่ 720 คนขึ้นไป

(สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ 2526 : 3)

2. ผู้บริหารโรงเรียน หมายถึง ผู้อำนวยการ หรือ อาจารย์ใหญ่ หรือ ครูใหญ่ หรือผู้ปฏิบัติหน้าที่ราชการบนบุคคลดังกล่าว ในโรงเรียนประถมศึกษาที่สังกัดสำนักงานการศึกษาประถมศึกษาจังหวัดในเขตการศึกษา 9

3. โครงการอาหารกลางวันของโรงเรียน หมายถึง โครงการที่ทางโรงเรียนจัดทำอาหารกลางวัน เพื่อจำหน่ายแก่นักเรียนในราคาถูกลง หรือให้เปล่า สำหรับนักเรียนที่ขาดแคลน หรือแลกเปลี่ยนกับวัสดุหรือแรงงานของนักเรียน โดยมีคณะกรรมการหรือครูรับผิดชอบโครงการนี้ เพื่อให้ให้นักเรียนได้รับอาหารกลางวัน ที่เพียงพอกับความต้องการของร่างกายทั้งปริมาณและคุณภาพ

4. ทุนหมุนเวียน หมายถึง เงินงบประมาณของทางราชการ หรือ

องค์การ หรือมูลนิธิต่าง ๆ ที่จัดสรรหรือมอบให้แก่ทางจังหวัด เพื่อให้ทางจังหวัดจ่ายให้แก่โรงเรียนที่ทางจังหวัดพิจารณาและรับเข้าโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนของจังหวัด ใน พ.ศ. 2520 ได้โรงเรียนละ 5,000 บาท พ.ศ. 2522 ได้โรงเรียนละ 7,500 บาท และใน พ.ศ. 2526 ได้โรงเรียนละ 8,000 บาท โดยโครงการของ พ.ศ. 2526 มีข้อเสนอแนะในการจัดโครงการอาหารกลางวันไว้ว่า

- 4.1 ร้อยละ 50 ของทุนคือ 4,000 บาท สำหรับซื้อวัสดุเกษตร เช่น จอบ เสียม ปุ๋ย พันธุ์พืช ฯลฯ
- 4.2 ร้อยละ 25 ของทุนคือ 2,000 บาท สำหรับซื้อวัสดุเครื่องครัว เช่น หม้อ จาน ถ้วย เตา ฯลฯ
- 4.3 ร้อยละ 25 ของทุนคือ 2,000 บาท สำหรับเป็นทุนหมุนเวียนซื้ออาหารสด อาหารแห้ง ฯลฯ (หน่วยศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอุดรธานี 2526 .อ้างสำเนา)

เอกสารผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา

ความสำคัญของอาหาร

อาหารเป็นสิ่งสำคัญในการดำรงชีวิตตามปกติ ถ้าร่างกายได้รับอาหารที่เพียงพอแก่ความต้องการของร่างกาย จะทำให้ร่างกายมีสุขภาพดี แข็งแรง มีอานาจต้านทานโรค มีสมรรถภาพในการทำงานทั้งทางกายและทางสมอง แต่ถ้าได้รับอาหารไม่เพียงพอแก่ความต้องการของร่างกาย ไม่ว่าจะเป็นการไม่เพียงพอในด้านปริมาณหรือคุณภาพ หรือไม่เพียงพอทั้งปริมาณและคุณภาพ ผลเสียย่อมจะเกิดตามมา เด็กที่เป็นโรคขาดโปรตีนร่างกายจะไม่เจริญเติบโต น้าหนักตัวต่ำกว่าที่ควรจะเป็น เจ็บป่วยบ่อย เขาวนปัญญาต่ำ ทั้งนี้เพราะในช่วงที่ร่างกายมีการเจริญเติบโต เช่น ในเด็กเล็กการแบ่งเซลล์และการเพิ่มจำนวนเซลล์โดยเฉพาะเซลล์สมอง จะพัฒนาประมาณร้อยละ 80 ซึ่งมากกว่าช่วงที่ร่างกายเจริญเติบโตเต็มที่แล้ว (สมใจ วิชัยคิษฐ์ 2526 : 35) การบกพร่องทางภาวะโภชนาการเป็นปฐมเหตุอันสำคัญอันหนึ่งที่จะนำมาซึ่งโรคภัยไข้เจ็บต่าง ๆ ในขณะที่มีการขาดแคลนอาหารโรคระบาดต่าง ๆ มักจะเพิ่มขึ้น ตัวอย่างที่น่าสยใจคือ ในระหว่างสงครามอัตราการตาย และอัตราการป่วยด้วยวัณโรคมีสถิติเพิ่มสูงขึ้น (อุทัย พิศลยบุตร 2518 : 1) และในการทดลองในหนูโดยแบ่งหนูที่ทดลองออกเป็น 2 พวก พวกหนึ่งได้รับอาหารที่ขาดสารอาหารบางอย่างที่ต้องการทดลอง การขาดนี้ไม่ใช่ขาดหมดทีเดียวเพียงแต่ให้ได้รับน้อยลง อีกพวกหนึ่งให้ได้รับอาหารเช่นเดียวกัน แต่ผสมสารอาหารที่ขาดไปด้วยเต็มที่ เพื่อทดลองให้อาหารแก่หนูเหล่านี้ไปช่วงระยะเวลาหนึ่ง แล้วให้เชื้อโรคที่ทำให้เกิดโรคได้ขนาดที่เท่า ๆ กันทุกตัว แล้วหาสถิติจำนวนหนูที่รอดชีวิตปรากฏผลว่า

- หนูที่ได้รับอาหารที่ขาดสารโปรตีนรอดชีวิตเพียงร้อยละ 40 ขณะที่

หนูที่ได้รับอาหารที่มีคุณภาพรอกชีวิตถึงร้อยละ 90

- หนูที่ได้รับอาหารที่ขาดวิตามินบี 2 รอกชีวิตเพียงร้อยละ 20 ขณะที่

หนูที่ได้รับอาหารที่มีคุณภาพรอกชีวิตถึงร้อยละ 72

- หนูที่ได้รับอาหารที่ขาดวิตามินเอรอกชีวิตเพียงร้อยละ 40 ขณะที่หนู

ที่ได้รับอาหารที่มีคุณภาพรอกชีวิตถึงร้อยละ 79

- หนูที่ได้รับอาหารที่ขาดเกลือแร่รอกชีวิตเพียงร้อยละ 54 ขณะที่หนู

ที่ได้รับอาหารที่มีคุณภาพรอกชีวิตถึงร้อยละ 87

- หนูที่ได้รับอาหารที่ขาดวิตามินอีรอกชีวิตเพียงร้อยละ 28 ขณะที่หนู

ที่ได้รับอาหารที่มีคุณภาพรอกชีวิตถึงร้อยละ 55 (อุทัย พิศลยบุตร 2518 : 2)

จากผลการทดลองนี้แสดงว่าอาหารเป็นสิ่งสำคัญ ที่จะทำให้ร่างกายสร้างอานาจต้านทานโรคได้ จนสามารถเอาชีวิตรอดจากการทำลายของเชื้อโรคนั้น โดยเฉพาะสารอาหารพวกโปรตีน แต่อย่างไรก็ตามสารอาหารทุกชนิดก็มีความสำคัญต่อการดำรงชีวิตทั้งนั้น โดยเฉพาะเด็กที่กำลังเจริญเติบโต เพราะเด็กเหล่านี้จำเป็นต้องได้อาหารไปเพื่อสร้างความเจริญเติบโตแก่ร่างกาย เช่น เด็กในวัยเรียนซึ่งเป็นวัยที่มีการเจริญเติบโตอย่างช้าแต่มั่นคง โภชนาการเป็นสิ่งที่สำคัญมากในระหว่างนี้ร่างกายต้องการพลังงานเพิ่มขึ้น วัยเรียนเด็กมีโอกาที่จะเลือกอาหารรับประทานเองได้ คือ ตั้งแต่ออกจากบ้านมาโรงเรียน ความอิสระนี้จะทำให้เด็กแต่ละคนมีพฤติกรรมในการกินของเขาเอง ซึ่งพฤติกรรมนี้จะคงทนอยู่นาน ช่วงวัยเรียนตอนปลายเด็กจะสามารถเลือกรับประทานตามความต้องการของร่างกาย

แต่ก่อนคนเรามีความเชื่อว่าพันธุกรรมเป็นตัวกำหนดขนาดของร่างกายค่อนข้างเด่นชัด แต่เดี๋ยวนี้ความเชื่อนั้นได้เปลี่ยนไปแล้ว สิ่งกำหนดขนาดของร่างกายไม่ใช่จะมีเพียงพันธุกรรมเท่านั้น สิ่งอื่น ๆ ก็เข้ามาเกี่ยวข้องอย่างใกล้ชิด โดยเฉพาะอาหาร ทฤษฎีใหม่ในวงการเกี่ยวกับความเจริญเติบโตของมนุษย์ เชื่อกันว่ามนุษย์ไม่ว่าชาติใดภาษาใดถ้าหากมีชีวิตอยู่ในภาวะแวดล้อมทางอาหารและ

โภชนาการ (Food and nutrition environment.) ในระดับเดียวกันแล้ว จะเจริญเติบโตมีรูปร่างใหญ่ได้ทัดเทียมกันหมด ชะติกาเหน็ดหรือเผ่าพันธุ์กาเหน็ด อย่างที่เคยเชื่อกันกลายเป็นเรื่องเล็กไปเสียแล้ว (อุทัย พิศลยบุตร 2513 : 23 - 24) การที่สุขภาพของญี่ปุ่นดีขึ้นมากอันเป็นผลให้สมรรถภาพในการผลิตสูงขึ้น ตามไปด้วย แม้ว่าจะมีปัจจัยอื่นรวบอยู่ด้วยรวมทั้งการพัฒนาสาธารณสุข การแพทย์ และการสุขาภิบาล แต่การพัฒนาในด้านโภชนาการก็มีส่วนช่วยอย่างสำคัญ (อุทัย พิศลยบุตร 2513 : 26) ผลจากภาวะอาหารและโภชนาการของคนญี่ปุ่นที่ทำให้ สุขภาพและพละอนามัยแข็งแรงสมบูรณ์มีสมรรถภาพในการทำงานสูงขึ้น ผลผลิตต่าง ๆ ที่เป็นอุปกรณ์สำคัญในตลาดโลกก็ตามออกมาอย่างไม่หยุดยั้ง จนถึงกับมีการกล่าวว่า ญี่ปุ่นกำลังดำเนินการรุกรานโลกทางเศรษฐกิจ การที่พิกัดก้าวหน้าขึ้นไปอยู่ระดับ ชันนาของโลก และเห็นออื่นโคประจักษ์พยานสำคัญที่แสดงให้เห็นถึงความสำเร้จใน การพัฒนาภาวะโภชนาการของประชาชน ที่ชาวโลกกำลังทิ้งและอัครรยกันอยู่นี้ และมีสถิติยืนยันได้แน่นอน ก็คือเด็กญี่ปุ่นในปัจจุบันมีน้ำหนักและส่วนสูงเพิ่มขึ้น ออก กว้างขึ้น เด็กชายอายุ 15 ปี เมื่อ พ.ศ. 2493 มีความสูงเฉลี่ย 4 ฟุต 11 นิ้ว แต่ในปี พ.ศ. 2509 มีความสูงเฉลี่ย 5 ฟุต 4 นิ้ว เพิ่มขึ้น 5 นิ้ว น้ำหนักเพิ่มขึ้น ประมาณ 18 ปอนด์ เด็กหญิงก็เช่นเดียวกันมีน้ำหนักและส่วนสูงเพิ่มขึ้นในอัตราที่ คล้ายคลึงกัน และเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ จนอายุ 20 ปี (อุทัย พิศลยบุตร 2513 : 26 - 27)

ผลที่เกิดจากการที่ร่างกายได้รับอาหารไม่เพียงพอ ก็คืออาการของโรค ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นแก่ร่างกาย บางโรคอาจรุนแรงถึงขั้นเสียชีวิตได้ หรือบางทีก็ อาจทำให้อวัยวะขาดสมรรถภาพในการทำงาน การขาดสารอาหารบางอย่างอาการ จะปรากฏให้เห็นชัด เช่น โรคคอพอกเนื่องจากขาดไอโอดีน โรคเลือดออกตาม ไพร้นเนื่องจากขาดวิตามินซี เป็นต้น แก่บางชนิดก็ไม่ปรากฏให้เห็นชัด สำหรับ การขาดอาหารพวกโปรตีนจะแสดงอาการทั้งที่ร้ายแรงและแอบแฝง ระดับที่ร้ายแรง

และแอบแฝง ระบายที่ร้ายแรงจะทำให้เกิดโรคที่เรียกว่า "ควาชิออร์กอร์ (Kwashiorkor)" ประเทศที่เป็นโรคนี้นี้มากคืออินโดนีเซีย ลังกา มาเลเชีย ไทย และนิวกินี การให้ความสนใจแก่การขาดสารอาหารพวกโปรตีนเป็นพิเศษ ก็ เพราะว่าโปรตีนเป็นอาหารที่ช่วยในการเจริญเติบโตของร่างกาย ซ่อมแซมกล้ามเนื้อ และอวัยวะต่าง ๆ ที่สึกหรอ อาหารที่มีโปรตีนสูงพบว่ามีสารอาหารอื่นที่มีประโยชน์ ต่อร่างกายอยู่มากด้วย (สมจิตต์ ศรีวิเชียร 2516 : 10)

อาหารเป็นยาอายุวัฒนะ อาหารสามารถใช้ในการรักษาโรคได้ โรคหลายชนิดการรักษาจากเป็นจะต้องสัมพันธ์กันทั้งทางยาและอาหาร เช่น โรคเบาหวาน โรคกระเพาะอาหาร โรคตับ โรคไต ฯลฯ ตัวอย่างที่พอจะเห็นได้ชัดในเรื่องการใช้อาหารในการรักษาโรคก็คือ ม.ร.ว.คึกฤทธิ์ ปราโมช ใช้วิธีรักษาโรคด้วยอาหารมังสะวิรัติ ซึ่งปรากฏว่าได้ผลดี (มูลนิธิธรรมสันติ 2525 : 31)

ความสำคัญของการจัดโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียน

เด็กในวัยเรียนมีการเจริญเติบโตอย่างสม่ำเสมอ และมีการเร่งส่วนสูงของร่างกายเป็นพิเศษก่อนอายุก่อนวัยรุ่น นอกจากนั้นยังมีกิจกรรมต่าง ๆ เพิ่มขึ้นเพื่อหนีเพื่อน อาหารต้องมีคุณภาพดีและเพียงพอ การพักผ่อนนอนหลับและการออกกำลังกายก็ต้องเพียงพอด้วย ร่างกายจึงจะใช้ประโยชน์จากอาหารได้เต็มที่ สารอาหารที่มักจะขาดกันมากในวัยนี้ได้แก่ วิตามินบี 1 วิตามินบี 2 และไอโอดีน (ทวีฤกษ์สาราณ 2520 : 72) เด็กในวัยเรียนเป็นบุคคลจากพวกหนึ่งที่จัดเข้าในกลุ่มผู้อ่อนแอ (Vulnerable group) ติดโรคได้ง่าย กล่าวคือ ถ้าอาหารที่รับประทานขาดคุณภาพก็จะเกิดโรคภัยไข้เจ็บได้ง่ายและเป็นระยะที่ร่างกายกำลังเจริญเติบโต ถ้าขาดอาหารก็ไม่สามารถที่จะเจริญเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่สมบูรณ์แข็งแรงได้ การขาดอาหารหรือบกพร่องไม่เพียงแต่เป็นอันตรายต่อสุขภาพเท่านั้น แต่ยังทำลายสมรรถภาพในการเรียนรู้ของเด็กด้วย ในญี่ปุ่นหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 เป็นต้นมา ได้มีการจัดอาหารกลางวันให้นักเรียนชั้นประถมทั่วประเทศในปริมาณและคุณค่าที่เหมาะสม ผลปรากฏว่าในระยะเวลา 17 ปี เด็กญี่ปุ่นมีรูปร่างสูงใหญ่และมีน้ำหนักเพิ่มขึ้น (อุทัย พิศลยบุตร 2518 : 150)

จากผลการทดลองจัดอาหารกลางวันเลี้ยงเด็กนักเรียนชั้นประถมปีที่ 1 โรงเรียนพิบูลย์อุปถัมภ์ กรุงเทพฯ ระยะเวลาตั้งแต่ 3 มิถุนายน 2511 - 14 มีนาคม 2512 อาหารที่จัดเลี้ยงเป็นของสถาบันค้นคว้าและพัฒนาผลิตภัณฑ์อาหารแล้ว เปรียบเทียบน้ำหนักและส่วนสูงที่เพิ่มขึ้นหลังโครงการแล้ว กับกลุ่มควบคุมคือนักเรียนชั้นประถมปีที่ 1 อีกกลุ่มหนึ่งซึ่งกลุ่มควบคุมนี้จะรับประทานอาหารกลางวันที่นำมาจากบ้าน ผลปรากฏว่าการเพิ่มของน้ำหนักและส่วนสูงทั้งสองกลุ่มแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับ .01 (สถาบันค้นคว้าและพัฒนาผลิตภัณฑ์อาหาร 2512 : 8-9)

การจัดอาหารกลางวันให้นักเรียน เป็นผลดีต่อสุขภาพของนักเรียนทั้งในระยะสั้นและระยะยาว ระยะสั้นก็คือเด็กได้รับอาหารที่เพียงพอตามความต้องการ

ทั้งด้านปริมาณและคุณภาพพร้อมทั้งอาจจะทำให้เกิดการ เรียนรู้ ไม่ทันคึก และเกิดการ ปฏิบัติที่ถูกต้องเกี่ยวกับการกิน จนกลายเป็นผู้สนับสนุนในการกิน ผลระยะยาวก็คือ ประเทศจะได้อะไร การที่มีคุณภาพ และคงจะถึงซึ่งคำว่า "สุขภาพดีถ้วนหน้า" วรลิก รัตนกุล กล่าววว่า การจัดอาหารกลางวันในโรงเรียนที่มีมาตรฐานนั้น มีบทบาท ช่วยส่งเสริมพัฒนาการทางกายของเด็กโดยตรง และดูเหมือนจะเป็นกิจกรรมที่สำคัญ ที่สุดที่ส่งเสริมพัฒนาการดังกล่าวอย่างแท้จริง ส่วนพัฒนาการทางปัญญา อารมณ์ และสังคมนั้น หากการจัดอาหารกลางวันในโรงเรียนกระทำตามมาตรฐานสากลแล้ว ก็ย่อมจะก่อให้เกิดประโยชน์ในทางส่งเสริมพัฒนาการทั้งทางปัญญา อารมณ์ และ สังคมด้วย โรงเรียนที่ละเลยการจัดอาหารกลางวันให้แก่เด็กเรียน ก็เท่ากับว่า โรงเรียนนั้นได้ละเลยโอกาสอันสำคัญ ที่จะส่งเสริมพัฒนาการด้านต่าง ๆ ของเด็กดังที่ กล่าวมา ที่สำคัญคือพัฒนาการทางกายอันจะนำมาซึ่งมาตรฐานทางสุขภาพอันดีของ ประชาชนในอนาคต (วรลิก รัตนกุล ม.ป.ป. : ไม่มีเลขหน้า)

ประภาศรี ศิริจรรยา กล่าวถึงประโยชน์ของการจัดอาหารกลางวันไว้ว่า เป็นวิธีที่ได้ผลดีในการปรับปรุงภาวะโภชนาการของประเทศโดยเฉพาะท้องถิ่นที่ขาดแคลน พลเมืองส่วนใหญ่ยากจนและไม่ค่อยเอาใจใส่ในการปรับปรุงการรับประทานอาหาร จึงกล่าวไว้ว่าการจัดบริการอาหารกลางวันถ้าโรงเรียนสามารถดำเนินการเองได้ จะให้คุณประโยชน์แก่นักเรียนอย่างมากรวมทั้งครูและทุกคนในโรงเรียนด้วย (ประภาศรี ศิริจรรยา 2503 : 4) ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของละมัย มิ่งวานิชี ที่ว่า การมีสุขภาพดีย่อม มีรากฐานมาจากภาวะโภชนาการดี การส่งเสริมสุขภาพของเด็กทำได้โดยการส่งเสริม ทางโภชนาการ การส่งเสริมโภชนาการวิธีหนึ่งก็คือ การจัดบริการอาหารกลางวันใน โรงเรียน โรงเรียนจึงเป็นสถานที่ที่สำคัญในการที่จะช่วยส่งเสริมสุขภาพของเด็ก (ละมัย มิ่งวานิชี 2503 : 2)

โครงการอาหารกลางวันและการให้โภชนศึกษา

ปัญหาสำคัญที่สุดปัญหาหนึ่งของประเทศที่กำลังพัฒนา คือ ปัญหาสุขภาพของคน อันเนื่องมาจากการกินอยู่ที่ยังไม่ได้มาตรฐานเป็นสาเหตุใหญ่ การกินอาหารยังไม่เป็น

ไปทางหลักโภชนาการและหลักสุขภาพ ความเจ็บป่วยจึงเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ภาวะเศรษฐกิจของครอบครัวไม่ดี ถึงกระนั้นก็ตามข้อประสงค์ของการพิจารณาถึงความสัมพันธ์ระหว่างเศรษฐกิจกับโภชนาการก็ยืนยันว่า ภาวะเศรษฐกิจที่ขึ้นไม่ช่วยให้ภาวะโภชนาการดีขึ้นด้วยเสมอไป แม้ว่าการแก้ไขภาวะโภชนาการของประชาชนจะกองอาศัยการกระทำหลายอย่าง จากบุคคลหลายอาชีพ อาทิเช่น นักเกษตรและนักเศรษฐกิจแก่นักการศึกษาทางโภชนาการก็มีบทบาทที่สำคัญยิ่งที่จะให้การศึกษาวินัยทั้งนอกและในสถานศึกษา การเปลี่ยนเจตคติและความประพฤติหรือนิสัยการกินของคนนั้น เป็นงานที่ยากยิ่งกว่างานใด (ทวีรัสมิ์ ชนาคม 2521 : 175) การให้การศึกษาด้านโภชนาการ เป็นวิธีแก้ปัญหาโภชนาการที่สำคัญที่สุดวิธีหนึ่ง เพราะปัญหาใหญ่ของโภชนาการเนื่องจากคนขาดความรู้ ฉะนั้น นิสัยการกินเกี่ยวกับองค์ประกอบหลายอย่าง ฉะนั้นจึงเปลี่ยนแปลงยากมาก ท่องให้รู้เรียนเกิดความเข้าใจการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้น และผลการเปลี่ยนแปลงนั้นจะดีสำหรับตนเพียงไร เป้าหมายที่สำคัญของการให้โภชนศึกษา คือ เปลี่ยนนิสัยการกินให้ถูกหลักโภชนาการ (ทวีรัสมิ์ ชนาคม 2521 : 193 - 194) การจัดอาหารกลางวันให้แก่เด็กเรียนก็จะเป็นจะต้องให้โภชนศึกษาไปด้วย เพราะสิ่งที่จะช่วยส่งเสริมให้การจัดอาหารกลางวันมีประสิทธิภาพตามความมุ่งหมาย ก็คือการให้ความรู้แก่นักเรียนในด้านการกินไปด้วย สำหรับนักเรียนประถมชั้นผู้ที่จะสอนโภชนาการ โค้ชที่สำคัญก็คือครูประจำชั้น ทั้งนี้เพราะครูประจำชั้นเป็นผู้มีอิทธิพลอย่างยิ่งต่อเจตคติและการสร้างนิสัยของ เด็กรวมทั้งนิสัยในการกินด้วย ซึ่งผลสำเร็จนี้จะขึ้นอยู่กับว่าครูมีความสนใจในเรื่องโภชนาการแค่ไหน มีความสามารถที่จะชี้ให้เห็นความสำคัญของโภชนาการได้เพียงไร (มาร์กิน แบลและเรียบเรียงโดยชวลิก รัตนกุล : คานา) ถ้าการสอนไม่บรรลุตามจุดหมายก็จะทำให้การจัดอาหารกลางวันในโรงเรียนบกพร่องไปด้วย มีผู้สังเกตพบว่าเด็กนักเรียนทั้งชายหญิงมีนิสัยเกี่ยวกับการกินที่ไม่ถูกต้อง เช่น โรงเรียนจัดอาหารกลางวันให้แก่เด็กเรียน แต่เด็กเรียนไม่ชอบอาหารที่ทางโรงเรียนจัดให้ ทั้ง ๆ ที่เป็นอาหารที่ประโยชน์และเหมาะสมกับเด็ก แต่ขณะเดียวกันก็ไปซื้ออาหารจากหาบเร่ ดังนั้นโรงเรียนจึงเป็นต้องให้เด็กได้เรียนรู้และมีประสบการณ์ทางโภชนาการเพื่อสร้างเจตคติและนิสัยที่ดีในการกินไปพร้อม ๆ กันด้วย มิฉะนั้นแล้วการจัดอาหาร

กลางวันที่มีคุณค่า ก็จะไม่ก่อให้เกิดประโยชน์กับเงิน เวลา แรงงานที่เสียไป (มาร์กีน แพลและเรียบเรียงโดย วรลภ รัตนกุล 2514 : คานาของยูแปล)

การจัดอาหารกลางวันให้นักเรียนเป็นการยกระดับภาวะโภชนาการวิธีหนึ่ง นอกจากจะเป็นการส่งเสริมการจัดอาหารที่ถูกหลักแล้ว ควรสอดคล้องการเผยแพร่ ความรู้ทางโภชนาการลงไปด้วย เพื่อว่าผู้ประกอบและผู้บริโภคจะให้เห็นประโยชน์ และความสำคัญของอาหารยิ่งขึ้น และจะนำไปปฏิบัติอย่างถูกต้อง (ทัตตรา วณิชเกียรติ 2512 : 21) เด็กนักเรียนอยู่ในโรงเรียนประมาณวันละ 7 - 8 ชั่วโมง การที่ โรงเรียนจัดให้เด็กได้รับประทานอาหารที่ถูกสุขลักษณะ เพียงเวลาเดียวทุก ๆ วัน สุขนิสัยนี้จะค่อย ๆ ฝังลึกเข้าทุกขณะ เพราะนักเรียนยังเป็นเด็กเล็กเราพอจะทำให้ ประสบการณ์ที่ดี ๆ ได้ และนักเรียนก็จะนำเอาสุขนิสัยที่ดีนี้ไปใช้ที่บ้าน เป็นตัวอย่างของ คนที่บ้านต่อไป (สนม ป้อมสูง สุวิทย์ อนุสมบุญ และ อรนุช บุคกละนันท์ 2501 : 55)

การสุขาภิบาลในโรงเรียนย่อมให้ความคุ้มครองแก่เด็กและสอนให้เด็กรู้จัก ป้องกันตัวเองจากโรคฉี่หนู อาหารที่โรงเรียนยอมช่วยให้เด็กได้กินอาหารอย่าง ถูกหลักโภชนาการ และฝึกเด็กให้รู้จักป้องกันตัวเองจากโรคขาดอาหารฉี่หนู นั้น โรงเรียน ในชนบทหลายโรงเรียนนักเรียนนำอาหารกลางวันของตนเองมาจากร้าน บางโรงเรียน ก็จัดอาหารที่ถูกหลักโภชนาการไว้ให้ หรือบางที่ก็จัดอาหารไว้เพิ่มเติมจากอาหารที่เด็ก นำมาจากร้าน ในท้องถิ่นที่มีสภาพทุพโภชนาการ อาหารที่ทางโรงเรียนจัดให้มีส่วนช่วย อย่างยิ่ง ในโครงการส่งเสริมสุขภาพและการสอนโภชนาการแก่เด็ก เด็กต้องหัด ชอบอาหารใหม่ที่มีโปรตีนสูง และสถานที่ที่มักบึงสำหรับฝึกเด็กในเรื่องนี้ก็คือโรงเรียน เพราะเด็กยอมหัดกินอาหารใหม่ได้ง่ายเมื่อรู้สึกหิว และเมื่อเห็นเด็กอื่น ๆ กินอย่างอร่อย ฉะนั้นการจัดอาหารกลางวันในโรงเรียนจึงมีส่วนช่วยให้เด็กได้กินอาหารที่เป็นประโยชน์ ก่อร่างกายทุกวัน อาหารที่เด็กกินที่โรงเรียนจะช่วยสอนให้เด็กรู้ว่า ตนต้องการกินอาหาร ชนิดใดบ้าง สอนให้รู้จักวิธีจับของอาหาร ตลอดจนมารยาทที่ดีในการรับประทานอาหาร (เทอร์เนอร์ แพลโดยศรีน้อย โพธิ์ทอง 2511 : 56) โครงการโภชนาการใน โรงเรียนถ้าจัดให้ก็จะช่วยส่งเสริมนิสัยที่ดีในการกินของเด็กที่ได้มาจากร้านแล้ว ขณะเดียวกัน

ก็จะช่วยแก้สั้ยที่ไม่ดีในการกินซึ่งมีมาแต่เดิม ให้กลับมีนิสัยที่ดีในการกินขึ้นแทนที่ ถ้าโครงการนี้กระทำด้วยความรอบรู้ทั้งได้รับความร่วมมือจากผู้ปกครอง กระบวนการกินที่ดีย่อมจะเกิดขึ้น (ขวลิต รัตนกุล 2514 : 1) ประสบการณ์ในการเรียนรู้วิชาโภชนาการที่ได้ผลดีนั้น ควรจะให้ผลทางการปฏิบัติตนจนเกิดเป็นนิสัย ทั้งนี้หมายความว่า จะต้องมีโอกาสได้รับประสบการณ์นั้นซ้ำ ๆ จนกระบวนการเรียนรู้สมบูรณ์ สำหรับการจัดเตรียมอาหารกลางวันนั้น หากมีกิจกรรมเพียงครั้งเดียวย่อมไม่เป็นการเพียงพอ (ขวลิต รัตนกุล 2514 : 25) สิ่ง que ควรปลูกฝังให้แก่เด็กก็คือนิสัยในการกิน ซึ่งสิ่งที่มีอิทธิพลสำคัญต่อการเปลี่ยนแปลงนิสัยในการกิน คือการสอนวิชาโภชนาการในชั้นเรียน การให้คำปรึกษาหารือ หนังสือพิมพ์ วารสาร ฯลฯ (ขวลิต รัตนกุล 2515 : 16) การจัดอาหารกลางวันจึงควรจะควบคู่กันไปกับการให้ "โภชนศึกษา" เราอาจจะใช้การจัดอาหารกลางวันในโรงเรียน เป็นพื้นฐานให้เกิดความรู้ เช่น รู้จักอาหารที่มีประโยชน์ หัดให้ชอบอาหารที่มีประโยชน์เหล่านั้น และในที่สุดก็รู้จักที่จะเลือกกินอาหารที่มีประโยชน์ ซึ่งสุนัขนิสัยในการบริโภคก็จะตามมา และสุนัขนิสัยนี้ก็จะติดตัวไปตลอด

แนวทางในการจัดอาหารกลางวันในโรงเรียน

ในการจัดอาหารกลางวันในโรงเรียน ไม่เพียงแต่จะให้เด็กได้รับประทานอาหารที่เพียงพอทั้งปริมาณและคุณภาพเท่านั้น การจัดจะต้องคำนึงถึงแนวทางต่าง ๆ ที่จะก่อให้เกิดผลดีแก่เด็กสืบไป และถึงแม้บุคคลที่ได้รับผลประโยชน์โดยตรงจะได้แก่บุคลากรในโรงเรียนแต่ก็ยังมีบุคคลที่ได้รับผลจากโครงการนี้ทางอ้อมอีกมากมาย เช่น ผู้ปกครอง ชุมชน ฯลฯ ดังนั้นการจัดอาหารกลางวันในโรงเรียนควรคำนึงถึงประชาชนที่ยังขาดความรู้ในเรื่องการบริโภคอาหารที่ถูกต้อง และรวมถึงความเชื่อต่าง ๆ ในแต่ละท้องถิ่น ซึ่งเป็นสาเหตุที่ทำให้การบริโภคไม่ถูกต้อง เพราะคนส่วนมากยังมีความเข้าใจว่าการบริโภคอาหารแต่ละวันนั้นก็บริโภคเพียงให้อิ่มเท่านั้น (คณะอนุกรรมการวางแผนพัฒนาอาหารและโภชนาการ 2519 : 95) งานโภชนาการตามแผนจะส่งเสริม

และสนับสนุนให้เด็กวัยเรียน (6 – 14 ปี) ในครอบครัวที่ยากจนได้รับการเลี้ยงดูให้มีสภาวะโภชนาการดีขึ้น โดยให้อาหารกลางวันแก่เด็กที่ยากจน ให้โภชนศึกษาควบคู่ไปกับสุขศึกษาและพลศึกษา (คณะกรรมการวางแผนพัฒนาอาหารและโภชนาการ 2519 : 100)

การจัดอาหารกลางวันในโรงเรียน จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องคำนึงถึงการให้ควมรู้หรือโภชนาการที่ถูกต้องไปด้วย เพราะการขาดความรู้ในการใช้อาหารที่ถูกตอ่งเป็นสาเหตุสำคัญประการหนึ่ง ที่ทำให้ผู้บริโภคไม่อาจได้รับประโยชน์จากอาหารที่มีอยู่ได้เต็มที่ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะไม่มีความรู้ในคุณค่าประโยชน์ของอาหารนั้น ๆ ประการหนึ่งหรือไม่ก็ไม่ว่าว่าจะเสริมหรือประกอบอย่างไร จึงจะได้ประโยชน์เต็มที่ ทั้งสองประการนี้เป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้คนไทยจำนวนมากไม่ยอมที่จะขาดอาหาร ทั้ง ๆ ที่ไม่มีการขาดแคลนอาหารหรือขาดกำลังซื้อแต่อย่างใด เพียงแต่ขาดความรู้ในการใช้อาหารเท่านั้นเอง (วรกร วราอัทวปที 2520 : 9)

วิธีการจัดอาหารกลางวันในโรงเรียนอาจจัดได้หลายวิธีคือ

1. โรงเรียนจัดสถานที่และอำนวยความสะดวกทาง ๆ ให้ เช่น มีที่นั่งรับประทานอาหารจัดน้ำดื่ม ถึงชยะ เพื่อให้บริการแก่นักเรียนที่นำอาหารมารับประทาน วิธีนี้จะเป็ประโยชน์ก่อกอเมื่อโรงเรียนได้ให้ความรู้ ให้คำแนะนำเกี่ยวกับการกินอาหาร การสุขาภิบาลอาหาร มารยาทในการรับประทานอาหาร ตลอดจนมีครูคอยควบคุมดูแลนักเรียนด้วยความรักและเอาใจใส่ ระหว่างที่นักเรียนรับประทานอาหารกลางวัน
2. โรงเรียนให้แม่คามาขาย วิธีนี้เป็นวิธีที่จกกันมากในโรงเรียนทาง ๆ เพราะนอกจากจะไม่เพิ่มภาระใดแก่ทางโรงเรียนแล้ว โรงเรียนยังได้คาเขาจากแม่ค้าอีกด้วย ผู้เสียผลประโยชน์มากที่สุดเห็นจะได้แก่นักเรียน
3. โรงเรียนจัดบริการอาหารกลางวันเอง วิธีนี้เป็นวิธีที่ดีที่สุดในการที่จะดำเนินการให้บรรลุตามอุดมการณ์ของการจัดบริการอาหารกลางวันในโรงเรียน เพราะโรงเรียนสามารถจัดบริการและดูแลควบคุมได้ทุกขั้นตอน
4. วิธีประสม คือให้ทั้งให้นักเรียนนำอาหารมาจากบ้านเพื่อรับประทานเอง และให้แม่คามาขาย และโรงเรียนจัดหาอาหารขายเป็นบางส่วนร่วมกัน

5. การจัดบริการโภชนาการกลางวัน วิธีนี้นิยมทำในเมืองใหญ่ ๆ ที่ห้องจัดเลี้ยงนักเรียนหลาย ๆ โรงเรียนที่อยู่ติดกัน และสามารถขนส่งอาหารจากครัวกลางซึ่งประกอบอาหารคราวละมาก ๆ เป็นการประหยัดรายจ่าย สถาบันคนควาและพิจณาผลึก ภัตตาคารมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ เคยทดลองจัดบริการนี้ในปี พ.ศ. 2518 (วารสาร วราอัครปักษ์ 2520 : 37 - 38)

แบบของการจัดอาหารกลางวันในโรงเรียน ในต่างประเทศมีแบบใดแบบหนึ่งดังต่อไปนี้

1. อาหารกลางวันแบบครบชุด ได้แก่การจัดอาหารให้โตคุณค่าและปริมาณเพียงพอสำหรับบุรุษภิกษาในหนึ่งวัน
2. จัดอาหารแบบเสริม ได้แก่การจัดทางโรงเรียนจัดอาหาร เพิ่ม เกินจากที่นักเรียนนำมาจากบ้าน เพื่อให้เด็กได้รับอาหารครบส่วนตามที่ต้องการของการ
3. การจัดบริการอาหารว่าง
4. การจัดเลี้ยงนมเพียงอย่างเดียว เพื่อให้เด็กนักเรียนได้รับอาหารที่มีคุณค่าแต่ราคาถูกลงที่จัดให้กับ เด็กมักจะ เป็นนมถั่วเหลือง

โรงเรียนมักจะจัดอาหารกลางวันแบบใดสองสัปดาห์ถึงสัปดาห์ทั่ว ๆ ไปของ เด็ก รวมทั้งสิ่งแวดลอมด้วย สิ่งสำคัญก็คือจะต้องมีบุคคลที่ความารถดำเนินการและนำโครงการนี้ไปสู่ความสำเร็จโดยคำนึงถึงประโยชน์ของนักเรียนมากกว่าสิ่งอื่น ๆ ใด ปัญหา สมบูรณ์ศิลป์ กล่าววว่า การจัดระบบการบริหารโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียน โรงเรียนไม่ว่าจะระดับใดครูคนใดคนหนึ่งคนเดียวหรือครูกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง เป็นผู้ดำเนินการตามโครงการอาหารกลางวัน แตกต่างจากคณะกรรมการจัดโครงการอาหารกลางวันชั้นหนึ่ง โดยมีการใหญ่เกินไปประมาณ และครูอื่น ๆ เช่น ครูโภชนาการ ครูสหกรณ์ศาสตร์ ครูสุขศึกษา เจ้าหน้าที่ฝ่ายการเงิน ฝ่ายพัสดุและฝ่ายจัดสถานที่รวมด้วย การมีตัวแทนผู้ปกครองและตัวแทนผู้ปกครองและตัวแทนนักเรียน อยู่ในคณะกรรมการชุดนี้อาจเป็นประโยชน์มาก คณะกรรมการนี้มีหน้าที่วางแผนนโยบายและควบคุมการดำเนินงานของเจ้า "า" ให้เป็นไปตามจุดประสงค์ที่ตั้งไว้ หลอดจนวนายแก้ปัญหาทาง ๆ ที่อาจจะเกิดขึ้น (ปัญหา สมบูรณ์ศิลป์ 2523 : 149) ซึ่งสอดคล้องกับขอ เสนอแนะของ เจดิมักก็ สุภาผล ที่ว่า การจัดบริการอาหารกลางวันในวิทยาลัย ควร

ได้คณะกรรมการจัดและดำเนินงานเป็นผู้รับผิดชอบโดยตรง ซึ่งคณะกรรมการชุดนี้ น่าจะประกอบด้วยหัวหน้าแผนกคหกรรมศาสตร์ ผู้สอนวิชาโภชนาการ ผู้สอนวิชาสุขศึกษา พยาบาล และคนอื่น ๆ ที่ประธานเห็นสมควรเป็นกรรมการ (เฉลิมศักดิ์ สุภานต์ 2513 : 73)

เมเจอร์ แล สกอต กล่าวว่าการจัดและดำเนินการอาหารกลางวันในโรงเรียนของสหรัฐอเมริกา ตามทฤษฎีในกฎหมายการจัดอาหารกลางวันแห่งชาติ กำหนดให้เลขาธิการแห่งการเกษตรมีหน้าที่รับผิดชอบกับโครงการนี้โดยตรง เลขาธิการจะบริหารงานต่อไปนี้

ต่อไป ส่วน ซี.อี. เทอร์เนอร์ กล่าวว่า ผู้จัดและดำเนินการจัดอาหารกลางวันในโรงเรียน ควรเป็นผู้ได้รับการศึกษาวิชาศึกษาศาสตร์มาแล้ว มีความสามารถในการคลั่ง ความชำนาญในการวางแผนและการเตรียมงานได้เป็นอย่างดี สุกาโท โสปรประยูร กล่าวว่า ความรับผิดชอบในการจัดอาหารกลางวันในโรงเรียน ส่วนใหญ่ตกอยู่กับครูใหญ่หรืออาจารย์ใหญ่หรือหัวหน้าสถาบัน วิธีที่ที่ดีที่สุดคือการจัดคณะกรรมการจัดอาหารกลางวันในโรงเรียน (อ้างจาก เฉลิมศักดิ์ สุภานต์ 2513 : 14 - 15)

หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมการฝึกหัดครู ได้เสนอแนะไว้ว่าถ้าเป็นไปได้ภาควิชาคหกรรมศาสตร์ของวิทยาลัยครู ควรจะจัดโครงการอาหารกลางวันจำหน่ายอาหารในราคาถูกให้แก่ นักศึกษา โดยคำนึงถึงคุณค่าของอาหารเป็นหลัก กิจกรรมจากโครงการนี้จะ เป็นประสบการณ์ตรงที่ช่วยให้ นักศึกษาวิชาเอก - โทคหกรรมศาสตร์ ได้รู้จักจัดรายการอาหารที่มีคุณค่าทางโภชนาการครบถ้วนและมีราคาถูก (หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมการฝึกหัดครู 2521 : 50)

ลักษณะการจัดอาหารกลางวันในโรงเรียนที่นิยมปฏิบัติมี

1. โรงเรียนจัดทำเองทั้งหมด
2. โรงเรียนจัดทำเป็นบางส่วนโดยเปิดโอกาสให้นักศึกษานอกเข้ามาขายร่วมด้วย
3. นักศึกษานอกเข้ามาจำหน่ายทางโรงเรียนเป็นเพียงผู้ควบคุม
4. นักเรียนนำอาหารมาจากบ้าน
5. โรงเรียนจัดทำอาหารเลี้ยงเป็นครั้งคราว
 - 5.1 นักเรียนนำอาหารมาจากบ้านโดยทางโรงเรียนหาอาหารเสริมให้
 - 5.2 นักเรียนนำเฉพาะข้าวมาจากบ้านโรงเรียนจัดทำอาหารให้
 - 5.3 นักเรียนนำอาหารค้บมาจากบ้าน โดยทางโรงเรียนเป็นผู้จัดทำ

5.4 ขอความร่วมมือจากผู้จัดหาอาหารช่วยบริจาค อาจจะเป็นในรูปแบบเงิน หรืออาหาร (พจนีย์ กลิ่นเกสร 2525 : 22 - 101)

หลักการจัดหาอาหารกลางวันในโรงเรียน

1. ส่งเสริมให้นักเรียนมีภาวะโภชนาการที่ดี อาหารนั้นควรจะเป็น 1/3 ของอาหารที่นักเรียนควรจะได้รับในแต่ละวัน ต้องมีคุณค่าเพียงพอแก่ความต้องการของร่างกายด้วย

2. เพิ่มคุณค่าทางโภชนาการ อาหารที่จัดให้นักเรียนต้องมีสารอาหารครบ สะอาด และถูกหลักโภชนาการ

3. ระวังภัยคุกคามสุขภาพของครอบครัวนักเรียน

4. ประโยชน์ทางการศึกษา นักเรียนจะได้รับประสบการณ์ตรง เกี่ยวกับการซื้ออาหาร การปรุงอาหาร การถนอมอาหาร การบริการอาหาร ฯลฯ (พจนีย์ กลิ่นเกสร 2525 : 98 - 99)

เท่าที่เป็นมาการจัดบริการอาหารกลางวันในโรงเรียนมักจะจัดแบบดังต่อไปนี้

1. โรงเรียนให้ร้านค้าหรือบุคคลภายนอกเข้ามาจำหน่ายอาหารให้แก่ นักเรียน โดยทางโรงเรียนเป็นผู้ควบคุมคุณภาพและราคาอาหาร โรงเรียนเก็บเงินจากร้านค้าเป็นค่าสวัสดิการและค่าบำรุงสถานที่หอสมการ

2. โรงเรียนให้ผู้รับเหมาจัดหาอาหารให้ โดยนักเรียนเสียค่าอาหารเป็นรายเดือน การบริการก็หอสมการและถูกหลักสุขภาพ

3. โรงเรียนจัดบริการอาหารกลางวันเอง โดยมีคณะกรรมการหรือครูเป็นผู้รับผิดชอบและดำเนินงาน

4. บริการทดลองเลี้ยงอาหารแก่เด็กกำพร้าด้วยไปรษณีย์จากที่ โดยสถาบันนั้นจะจัดหาวัตถุดิบอาหาร มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ด้วยความร่วมมือจากองค์กรต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง (อุทุมพร เว็สมบรรณ์ 2521 : 7 - 8)

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเรื่องอาหารและการจัดโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียน

ในเรื่องอาหารและโภชนาการสิ่งถือว่าเป็นเรื่องสำคัญในการดำรงชีวิตและการประกอบกิจกรรมประจำวัน คนเราคงไม่สามารถทำอะไรได้ถ้าหากเกิดหิวขึ้นมา อาหารนอก

จากจะมีผลทันทีทันทีคือทำให้หายหัวแล้ว ยังมีผลระยะยาวตลอดไปด้วยคือทำให้สุขภาพสมบูรณ์ จึงมีผู้คนกว่าและเกิดมาวิจัยเกี่ยวกับอาหารไว้ ๔ สมการ เช่น คร. ไบรอน วินิค และคณะ ได้ทำการวิจัยเด็กเกณฑ์ 141 คนที่ชาวอเมริกันรับไปเลี้ยง เป็นบุตรบุญธรรม เมื่ออายุ 1½ - 3 ขวบ (โดยเฉลี่ย) เด็กเหล่านี้แบ่งออกเป็น 3 พวก คือ

1. พวกขาดอาหารมาก
2. พวกขาดอาหารปานกลาง
3. พวกสมบูรณ์

และเด็กพวกนี้หายจากโรคขาดอาหาร เมื่ออายุ 2 ขวบ การทาวิจัยหาเมื่อเด็กอายุ 10 ขวบ (พ.ศ. 2518) โดยเขาวิจัยระดับสติปัญญาของเด็กเหล่านี้ ปรากฏว่าระดับสติปัญญาของเด็กเหล่านี้ไม่ต่ำกว่าระดับสติปัญญาของเด็กอเมริกัน (โดยเฉลี่ย) สรุปว่าการเลี้ยงดูที่ถูกของ สามารถที่จะฟื้นฟูสภาพของเด็กได้ปกติ (นิพนธ์ คันธเสวี 2521 : 11-13)

ที่สุกนท วิมลชนะนันท์ กล่าวถึงความสำคัญของการจัดโครงการอาหารกลางวัน ในโรงเรียนไว้ว่า

1. ระยะเวลารับประทานนั้น ถ้าเด็กกลับไปรับประทานอาหารกลางวันที่บ้านเด็กต้องรีบกลับ เพราะกลัวว่าจะกลับมาเรียนหรือเล่นไม่ทัน เช่นผลทำให้เด็กเกิดความเหนื่อยและความหัว
2. โรงเรียนในกรุงเทพฯส่วนมากไม่อนุญาตให้เด็กกลับบ้านไปรับประทานอาหารกลางวันเด็กจะนำเงินมาโรงเรียนเพื่อซื้ออาหารรับประทาน แต่เด็กมักจะนำเงินที่ได้มาไปซื้อเครื่องดื่มเบา ๆ หรือขนมหวาน อาหารเหล่านี้มีไขมันและน้ำตาลสูง ร่ายก็ติดกับที่กินอยู่ในสภาพที่ไม่สะอาดเมื่อเด็กได้เงินของพวกนี้จึงไม่มีเงินเหลือพอที่จะซื้ออาหารกลางวันรับประทาน นี่เป็นปัญหาที่ครูให้มาร่วมมือกับบุคลากรในโรงเรียนโครงการการเลี้ยงอาหารกลางวันแก่เด็กนักเรียน
3. วิทยกรรมการของมารดาในการเตรียมอาหารกลางวันสำหรับเด็ก อาหารที่เตรียมไปกว่าจะถึงกลางวันก็เย็นหรือทำให้ไม่อร่อย
4. การจัดอาหารกลางวันของโรงเรียนจะช่วยป้องกันอาหารจากภายนอกที่ผู้ขายของการกาไรสูง

5. เป็นการฝึกหัดและให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการประกอบอาหาร (ชีพสุคนธ์ วิสิมกะนันท์ 2501 : 2)

ต่อมาก็มีงานวิจัยเกี่ยวกับโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนออกมาเรื่อยๆ ทำให้โรงเรียนและหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องก็สนใจในเรื่องนี้ งานด้านนี้จึงก้าวหน้ายิ่งขึ้น แลอุปสรรคและปัญหาต่าง ๆ ในการจัดโครงการอาหารกลางวันก็เกิดขึ้นเสมอ

พ.ศ. 2521 มีผลการวิจัยรายงานไว้ว่า โรงเรียนและการจัดบริการอาหารกลางวันเกือบทั้งหมดโรงเรียนไม่จัดบริการอาหารกลางวันและไม่มีโรงอาหาร ปัญหาข้อนี้แยกเพราะเกี่ยวกับงบประมาณจำนวนมาก แต่ในสภาพปัจจุบันโรงเรียนก็สามารถแก้ไขได้เองบ้าง เช่นการจัดให้นักเรียนรับประทานอาหารในชั้นเรียนโดยมีครูคอยควบคุมเรื่องความสะอาด ส่วนการบริการอาหารกลางวันนั้นถ้าไม่สามารถหาได้ก็ให้แม่ครัวมาขาย แยกทางโรงเรียนควรควบคุมคุณภาพ ความสะอาดและราคา (วิทยาลัยครุศาสตร์ร่วมกับศูนย์อนามัย เขต 3 2521 : 61 - 62) และในรายงานนี้สรุปได้ว่าโรงเรียนส่วนใหญ่ไม่มีโรงอาหาร ถ้ามีก็ดูแลรักษาความสะอาดอยู่ในเกณฑ์ดี การจัดบริการอาหารกลางวันเกือบทั้งหมดไปจัดที่โรงอาหาร แต่ก็มีเงินไม่พอ อาหารที่แม่ครัวมาขายก็แพงเกินไป ทางโภชนาการปานกลาง นักเรียนที่ไม่มีอาหารกลางวันรับประทานยังมีอยู่ทั่วไปเกินครึ่งของจำนวนนักเรียนในโรงเรียน

ในระหว่างที่นักเรียนรับประทานอาหารกลางวันนั้น ครูจะไปดูแลบ้าง เป็นครั้งคราวหรือไม่ก็ไม่ไปดูแลเลย โรงเรียนส่วนใหญ่ไม่มีแผนกโภชนาการที่แน่นอนมากนักและมักจะขึ้นผลผลิตให้นักเรียนไป ไม่ค่อยขายเนื้อเอาเงินมาใช้เกี่ยวกับการอนามัย (วิทยาลัยครุศาสตร์ร่วมกับศูนย์อนามัย เขต 3 2521 : 56 - 57) มีผลสอดคล้องกับผลงานวิจัยของนภา ศิริสุโกศล ซึ่งสรุปว่า การจัดบริการอาหารกลางวันยังต้องแก้ไขอีกบ้าง เพราะโรงเรียนส่วนใหญ่มีบุคลากรนอกมาขายรอบละ 45.50 การจัดบริการอาหารกลางวันโรงเรียนประถมศึกษาจัดได้ดีกว่าโรงเรียนมัธยมศึกษา (นภา ศิริสุโกศล 2524 : 41) และผลงานวิจัยของทัศนีย์ วีระสมวงศ์ กล่าวว่าโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนได้เริ่มขึ้นจากการสำรวจในปี พ.ศ. 2516 พบว่านักเรียนใน 52 จังหวัดขาดแคลนอาหารกลางวันประมาณ 640,000 คน โดยที่บางคนไม่ได้อาหารทั้งเช้าและกลางวันทำให้เด็กเป็นโรคขาดสารอาหาร มีสุขภาพอ่อนแอไม่สนใจในการเรียน (ทัศนีย์ วีระสมวงศ์ 2522 : 15) รายงานผลการวิจัยของ

กรมพลศึกษาพบว่า โรงเรียนประถมศึกษาในเขตการศึกษา ๖ ร้อยละ 56 ไม่บริการอาหารกลางวันโดยให้บุตรชายนอกมาขาย ร้อยละ 81 นักเรียนนำอาหารมารับประทานเองหรือกลับบ้าน ร้อยละ 42 นักเรียนได้เงินมาซื้ออาหารกลางวันวันละ 25 - 50 สตางค์ ร้อยละ 18 นักเรียนได้เงินมาซื้ออาหารกลางวันวันละ 75 สตางค์ - 1 บาท ร้อยละ 7 ได้เงินมาวันละ 1.25 - 2 บาท และอีกร้อยละ 28 ไม่ได้เลย ร้อยละ 65 ของโรงเรียนทั้งหมด ไม่ให้ช่วยเหลือเด็กที่ไม่มีเงินและไม่มีอาหารกลางวัน ร้อยละ 54 ไม่มีสถานที่บริการอาหารกลางวันและไม่มีครูที่มีความรู้ทางอาหารและโภชนาการ ร้อยละ 68 มีการจัดหาแปลงเกษตรเป็นครั้งคราว ร้อยละ 25 หาสมาเสมอ ร้อยละ 84 นักเรียนได้ความรู้เรื่องอาหารและโภชนาการจากวิชาสุขศึกษา (กรมพลศึกษา 2518 : 80 - 81)

ในเรื่องปัญหาการจัดโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนพบว่า ปัญหาในการจัดบริการอาหารกลางวันในโรงเรียน เป็นปัญหาที่สำคัญในโรงเรียนชนบทกลาง ปัญหาที่มีผู้เสนอว่า ให้ทางจังหวัดจัดงบประมาณสำหรับจัดบริการอาหารกลางวันให้ (ทิพา จันทราคม 2525 : 118) และมีข้อเสนอแนะว่า เนื่องจากฐานะทางเศรษฐกิจของผู้ปกครองของนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษาและเทศบาลส่วนใหญ่คนข้างชั้นจน ดังนั้นนักเรียนบางส่วนต้องนำอาหารมารับประทานเอง และบางส่วนต้องกลับไปรับประทานอาหารที่บ้าน โรงเรียนไม่สามารถจัดโครงการอาหารกลางวันได้เพราะขาดแคลนเงินทุนหมุนเวียนและครูส่วนใหญ่ยังขาดประสบการณ์เพื่อแก้ปัญหาดังกล่าวผู้บริหารการศึกษาทั้งจังหวัดและระดับอำเภอ ควรจะริเริ่มจัดโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนที่ผู้ปกครองนักเรียนมีฐานะดีเป็นอันดับแรกโดยให้เป็นโครงการทดลอง เพื่อเปิดโอกาสให้ครูได้หาประสบการณ์เป็นโครงการหนึ่งที่จะขยายโครงการอาหารกลางวันให้แพร่หลาย และคอยระงับให้แก่นักเรียนส่วนที่เหลือไป (บุญชื่น เกษะกัมพู 2519 : 76)

จากผลการวิจัยของบุญชื่น เกษะกัมพู เกี่ยวกับการจัดบริการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษาของสี่จังหวัดชายแดนภาคใต้พบว่า

- โรงเรียนส่วนใหญ่ให้บุตรชายนอกมาขายคิดเป็นร้อยละ 45.8
- นักเรียนกลับไปรับประทานอาหารกลางวันที่บ้านและนำอาหารมารับประทานเองจากบ้านคิดเป็นร้อยละ 37.5 และ 37.8 ตามลำดับ

- นักเรียนที่ไม่รับประทานอาหารกลางวันรับประทานหรือไม่เงินซื้อ โรงเรียนส่วนใหญ่ไม่ให้การช่วยเหลืออย่างใดเลยคิดเป็นร้อยละ 61.1
 - โรงเรียนส่วนใหญ่ขาดอุปกรณ์สำหรับการจัดบริการอาหารกลางวันให้แก่เด็กเรียนคิดเป็นร้อยละ 53.5
 - เกี่ยวกับสถานที่ในการที่จะให้บริการอาหารกลางวันแก่เด็กเรียน โรงเรียนส่วนใหญ่ยังไม่มียังโรงอาหารและโรงครัวคิดเป็นร้อยละ 50.7
 - จำนวนบุคลากรโรงเรียนส่วนใหญ่ยังขาดครูทางโภชนาการหรือทางสหกรรมศาสตร์คิดเป็นร้อยละ 52.7
 - จำนวนการเกษตรกรรมโรงเรียนส่วนใหญ่ทำการทำการเกษตรกรรมแต่ไม่จริงจังคิดเป็นร้อยละ 66 หากโดยสมาชิกคิดเป็นร้อยละ 17.3
- (บุญจันทร์ เทระกัมพู 2519 : 63 - 65)

และในงานวิจัยฉบับนี้ก็เสนอแนะเอาไว้ว่า การส่งเสริมการจัดอาหารกลางวันในโรงเรียนมีความสำคัญยิ่งในการสร้างสุขนิสัยและมารยาทในการรับประทานอาหารที่ดีทั้งจะเป็นความสัมพันธ์กับการสอนเรื่องการเลือกอาหาร เพื่อสุขภาพในวันเรียน การจัดให้มีบริการอาหารกลางวันในโรงเรียน จึงควบคุมดูแลทั้งผู้ดูแลให้การบริการโดยโรงเรียนนั้น เป็นการส่งเสริมให้นักเรียนได้รับประทานอาหารที่ราคาถูก และมีนิสัยการนำไปปฏิบัติเมื่ออยู่ที่บ้านและชุมชน ทำให้นักเรียนเห็นความสำคัญของอาหารว่าเป็นผู้สร้างความเจริญเกื้อหนุน ทำให้อวัยวะต่างๆ ทางงานได้ทำงานปกติได้อาณาจกทานทานโรคภัยไข้เจ็บ เป็นดีต่อมีสุขภาพสมบูรณ์เมื่อตอนเป็นผู้ใหญ่ และจะสร้างทัศนคติที่ดีเมื่อมีครอบครัวต่อไป

(บุญจันทร์ เทระกัมพู 2519 : 80)

มีผลกล่าวว่าการเปลี่ยนแปลงของทัศนคติในเรื่องอาหาร มักจะเกิดขึ้นเมื่อเด็กเริ่มเข้าโรงเรียน ซึ่งโดยมากเด็กมักจะได้รับอาหารกลางวันในโรงเรียน อาจจะเป็นอาหารที่นำไปจากบ้านหรืออีกที่โรงเรียนก็ได้ อาหารนั้นก็จะมาเป็นของจกให้พอเหมาะ โดยเฉพาะโรงเรียนต้องควบคุมอาหารที่ขายให้ถูกสุขลักษณะ (สนม ป้อมสูง สุวิทย์ อนุสมบุญ และ อรุณ บุคคละนันท์ 2501 : 55) จากงานการวิจัยของอภิสิทธิ์พบว่า ในด้านการควบคุมคุณภาพอาหารที่จำหน่ายให้แก่เด็กเรียนนั้นอยู่ในเกณฑ์ค่อนข้างดี มีการดูแลสุขนิสัยใน

การรับประทานอาหารของนักเรียน (อภิรักษ์ ทองประเสริฐ 2524 : 138) สุกิจ
 จรุงจิตก์ กล่าวว่า ร่างกายของคนเราจะมีคุณสมบัติสมบูรณ์สุขไม่มีโรคภัยไข้เจ็บ มีสมรรถภาพ
 และสติปัญญาดี ต้องอาศัยการบริโภคอาหารที่ดีถูกต้อง เป็นสำคัญประเทศไทยมีอาหารอุดมสมบูรณ์
 อยู่แล้ว เพียงแต่เราขาดความรู้ ฉะนั้นการให้ความรู้ในเรื่องอาหารและโภชนาการจึง
 เป็นสิ่งสำคัญ และบุคลากรที่ถ่ายทอดการให้ความรู้ในวิชาอาหารและโภชนาการก็คือ นักเรียน
 (สุกิจ จรุงจิตก์ 251๖ : 11) ถ้าอาหารกลางวันที่ดีจัดให้แก่เด็กนักเรียนมีคุณค่าครบถ้วน
 ก็จะช่วยให้เด็กเรียนรู้อาหารที่เพียงพอสำหรับคนนั้นมีลักษณะอย่างไร และจัดให้เด็กแลกเปลี่ยน
 ไปแต่ละวันได้มากมายเพียงไร ความรู้ในเรื่องนี้จะช่วยให้เด็กกินเป็น และรู้จักเลือกอาหาร
 ที่เพียงพอสำหรับคนได้ในทุกที่ทุกแห่ง และการจัดอาหารที่มีประโยชน์ราคาถูกก็ให้นักเรียน
 กินเป็นประจำยังมีประโยชน์อีกด้านหนึ่งกล่าวคือ เป็นการฝึกนิสัยในการกินอันเป็นเป้าหมาย
 สำคัญของการสอนวิชาโภชนาการอีกด้วย (วราทิ รัตนกุล น.ป.ป. : 13) อุดมศิลป์
 ศรีสมบูรณ์ได้ให้คำแนะนำในการจัดทำอาหารกลางวันในโรงเรียนว่า การหาแรงงานโดย
 ไม่กระทบกระเทือนต่อการเรียนการสอนได้โดย หาแรงงานจากบุคคลภายนอกมาช่วย อาจ
 จะจ้างมาหรือขอแรงให้มาช่วยในเวลาว่างจากงานประจำทางบ้าน ครูและนักเรียนจะ
 เป็นแรงงานที่สำคัญในการนี้ แต่ต้องจัดการการสอนชั่วโมงที่นักเรียนการเรือนหรือการครัว
 อยู่ในช่วงเวลาที่สามารถจัดหาอาหารกลางวันได้ครูที่มีชั่วโมงว่างในตอนเช้าก็จะช่วยงาน
 งานนี้ได้เป็นอย่างดี คนงานภารโรงของโรงเรียนก็สามารถช่วยงานนี้ได้ (อุดมศิลป์ ศรีสมบูรณ์
 2521 : 138)

สมมติฐานในการศึกษาวิจัย

1. ความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ที่มีต่อการจัดโครงการอาหารกลางวันใน
โรงเรียนแตกต่างกันตามขนาดของโรงเรียน
2. ความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ที่มีต่อการจัดโครงการอาหารกลางวัน
ในโรงเรียนแตกต่างกันตามคุณวุฒิทางการศึกษา
3. ความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ที่มีต่อการจัดโครงการอาหารกลางวัน
ในโรงเรียนแตกต่างกันตามประสบการณ์ในการ เป็นผู้บริหาร

วิธีการในการศึกษาวิจัย

1. กลุ่มประชากร ในการศึกษานี้ผู้วิจัยศึกษาจากผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา
ในเขตการศึกษา 9 ซึ่งได้แก่โรงเรียนที่อยู่ในจังหวัดอุดรธานี เลย ขอนแก่น สกลนคร
และหนองคาย ดังตาราง 3

ตาราง 3 กลุ่มประชากรแบ่งตามขนาดของโรงเรียน

จังหวัด	ขนาดโรงเรียน			รวม
	เล็ก	กลาง	ใหญ่	
อุดรธานี	71	49	8	128
เลย	31	8	1	40
ขอนแก่น	80	27	6	113
สกลนคร	70	53	10	133
หนองคาย	35	32	10	77
รวม	287	169	35	491

2. กลุ่มตัวอย่างและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง ในการศึกษานี้ผู้วิจัยเลือกกลุ่ม
ตัวอย่างที่จะศึกษา โดยวิธีสุ่มอย่างง่ายจากฐานข้อมูลประชากรทั้งหมด โดยสุ่มมาร้อยละ 50
ของจำนวนประชากร ดังตาราง 4

ตาราง 4 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาวิจัย

จังหวัด	ขนาดโรงเรียน			รวม
	เล็ก	กลาง	ใหญ่	
อุตรธานี	36	25	4	65
เลย	16	4	1	21
ขอนแก่น	40	14	3	57
สกลนคร	35	27	5	67
หนองคาย	18	16	5	39
รวม	145	86	16	249

3. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง

3.1 ลักษณะของแบบสอบถาม แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ส่วนคือ ส่วนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง เช่น เพศ คุณวุฒิทางการศึกษา ประสบการณ์ในการเป็นผู้บริหาร และสภาพทั่วไปของโรงเรียน

ส่วนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อการจัดโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียน ซึ่งเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า แบ่งออกเป็น 5 ช่วง สร้างตามแบบของ Likert

ส่วนที่ 3 เป็นแบบสอบถามปลายเปิด ถามความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ ในการจัดโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนของกลุ่มตัวอย่าง

3.2 วิธีสร้างเครื่องมือ

- ศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดโครงการอาหาร กลางวันในโรงเรียนประถมศึกษา

- ศึกษาวิธีสร้างแบบสอบถามของ Likert

- รวบรวมข้อมูลต่าง ๆ ที่ได้จากการศึกษามาสร้างเป็นแบบสอบถามโดย ใช้มาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale)

- นำแบบสอบถามไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งมีความรู้ความสามารถเป็นพิเศษทาง ด้านการจัดโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียน 3 ท่าน ช่วยพิจารณาตรวจสอบ และตัดสินข้อความว่า แต่ละข้อมีความเหมาะสมที่จะใช้ในการเก็บข้อมูลในครั้งนี้ หรือไม่ แล้วคัดเลือกข้อที่ผู้ทรงคุณวุฒิตัดสินว่าเหมาะสมไว้ เป็นแบบสอบถามทั้งหมด 98 ข้อ แบ่งเป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัวและสภาพทั่วไปของโรงเรียน 38 ข้อ แบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นของผู้บริหารที่มีต่อการจัดโครงการอาหาร กลางวันของโรงเรียน 60 ข้อ ซึ่งใน 60 ข้อแบ่งเป็นแบบสอบถามความคิดเห็น เกี่ยวกับการจัดดำเนินการโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียน 20 ข้อ แบบ สอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาของการจัดโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียน 20 ข้อ แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับผลของการจัดโครงการอาหารกลางวัน ของโรงเรียน 20 ข้อ

- นำแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียน ที่คัดเลือกไว้ 60 ข้อ ไปทดลองสอบถาม (Try Out) เพื่อหาค่าอำนาจจำแนก เป็นรายข้อ และหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม กับผู้บริหารโรงเรียนสังกัด ส่วนงานการศึกษา เขต 11 จำนวน 40 คน

- นายผลการตอบแบบสอบถามมาวิเคราะห์เป็นรายข้อเพื่อหาค่าอำนาจจำแนก โดยแบ่งเป็นกลุ่มสูงและกลุ่มต่ำ โดยนามาร้อยละ 25 ของกลุ่มผู้บริหารโรงเรียน ที่ตอบแบบสอบถามทั้งหมดได้จำนวนกลุ่มสูง 10 คน กลุ่มต่ำ 10 คน ใช้หาค่าอำนาจจำแนก โดยพิจารณาข้อที่มีค่า t ตั้งแต่ 1.75 ขึ้นไป ถือว่ามีค่าอำนาจจำแนกสูงพอที่จะใช้เป็นแบบสอบถามได้ ได้แบบสอบถามทั้งหมด 40 ข้อ แบ่งเป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดดำเนินการโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียน 14 ข้อ แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาของการจัดอาหารกลางวันของโรงเรียน 10 ข้อ แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับผลของการจัดอาหารกลางวันของโรงเรียน 16 ข้อ

- นำแบบสอบถามทั้ง 40 ข้อ มาหาความเชื่อมั่นทั้งฉบับ โดยใช้สูตร Alpha Coefficient ได้ค่าความเชื่อมั่น .90

3.3 ตัวอย่างแบบสอบถาม

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัว - สภาพทั่วไปของโรงเรียน

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน _____ ที่ตรงกับความเป็นจริงของท่าน
ในขณะนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัว

1. ระยะเวลาที่ท่านเป็นผู้บริหาร

_____ 1.1 1 - 5 ปี

_____ 1.2 6 - 10 ปี

_____ 1.3 11 ปีขึ้นไป

2. คุณวุฒิทางการศึกษาของท่าน

_____ 2.1 ต่ำกว่าปริญญาตรี

_____ 2.2 ปริญญาตรี

_____ 2.3 สูงกว่าปริญญาตรี

ส่วนที่ ๕ สภาพทั่วไปของโรงเรียนของท่าน

3. จำนวนนักเรียนในโรงเรียนของท่านปัจจุบันมี คน

4. โรงเรียนมีการโรงหรือไม่

_____ 4.1 ไม่มี

_____ 4.2 มี (โปรดระบุจำนวน) คน

ฯลฯ

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นที่มีต่อการจัดโครงการอาหารกลางวัน ปัญหา และผล
ของการจัดโครงการอาหารกลางวัน

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓/ในช่องที่มีน้ำหนักความคิดเห็นตามความเป็นจริง
ของท่านในขณะนี้

ลำดับที่	ข้อความ	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็น ด้วย	ไม่เห็นด้วย อย่างยิ่ง
	<u>ส่วนที่ 1 ความคิดเห็นเกี่ยว</u> <u>กับการจัดดำเนินงาน</u>					
1	การให้บุคลากรภายนอกมา ขายอาหารกลางวันในโรงเรียน โดยทางโรงเรียนเก็บเงิน ค่าเช่า.....					
2	โครงการอาหารกลางวันจะ ดำเนินไปได้ด้วยดี ทาง โรงเรียนจะต้องจัดตั้งคณะ กรรมการขึ้นรับผิดชอบ..					

ลำดับที่	ข้อความ	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็น ด้วย	ไม่เห็นด้วย อย่างยิ่ง
	ส่วนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับ การจัดอาหารกลางวันของโรง เรียนที่ทำให้การจัดอาหาร กลางวันดำเนินไปไม่ได้ด้วย ต่อเนื่อง					
15	ขาดผู้รับผิดชอบในการจัดกา เนินงาน... ..					
16	สถานที่ประกอบอาหารไม่ เพียงพอ.....					
	ส่วนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับ ผลของการจัดอาหารกลางวัน ของโรงเรียน					
25	ผลดีของการจัดอาหารกลางวัน ของโรงเรียนคือทำให้โรงเรียน มีฐานะดีขึ้นเนื่องจากได้กำไร.....					
26	การจัดอาหารกลางวันของ โรงเรียนเป็นการให้โภชนศึกษา ไปด้วย.....					

ตอนที่ 3 โปรดแสดงความคิดเห็นของท่านอย่างเสรี คำตอบของท่านจะใช้เพื่อ
การวิจัยครั้งนี้เท่านั้น

1. ในการจัดอาหารกลางวันของโรงเรียนท่านเห็นด้วยหรือไม่เพราะ

เหตุใด

เห็นด้วย เพราะ 1.....

2... ..

ไม่เห็นด้วย เพราะ 1.....

2.....

ฯลฯ

4. วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการดังนี้คือ

4.1 ขอนหนังสือจากทางบัณฑิตวิทยาลัยถึงหน่วยงานราชการต้นสังกัดของ
โรงเรียนประถมศึกษาซึ่งได้แก่สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดในเขตการศึกษา 9
(อุตรธานี เลย ขอนแก่น สกลนคร และหนองคาย) เพื่อขออนุญาตและขอ
ความร่วมมือแจ้งไปยังกลุ่มตัวอย่าง การศึกษาครั้งนี้

4.2 การส่งแบบสอบถามส่งทางไปรษณีย์ โดยเจ้าหน้าที่ของถึงตัวผู้วิจัยเอง
พร้อมกับติดแสตมป์เพื่อการส่งกลับให้เรียบร้อย ใช้เวลาในการดำเนินงานครั้งนี้
ประมาณ 2 เดือน (มกราคม - กุมภาพันธ์) ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามไปยังกลุ่มตัวอย่าง
ทั้งหมด 249 ฉบับ กระตุ้นเตือนครั้งแรกเมื่อส่งแบบสอบถามไปแล้ว 2 สัปดาห์
และกระตุ้นเตือนครั้งที่ 2 เมื่อกระตุ้นเตือนครั้งแรกไปแล้ว 2 สัปดาห์ ได้รับแบบ
สอบถามคืนมาทั้งสิ้น 220 ฉบับ หลังจากเลือกฉบับที่ไม่สมบูรณ์ออกไปแล้ว ได้แบบ
สอบถามที่สมบูรณ์เหมาะสมที่จะเป็นข้อมูลสำหรับการวิจัยในครั้งนี้ได้ทั้งหมด 203 ฉบับ
เป็นแบบสอบถามจากผู้บริหารโรงเรียนขนาดใหญ่ 18 ฉบับ โรงเรียนขนาดกลาง 80
ฉบับ โรงเรียนขนาดเล็ก 105 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 81.53 ของกลุ่มตัวอย่างที่
กำหนดไว้

5. วิธีจักระทากับข้อมูล เมื่อได้แบบสอบถามคืนมาแล้วผู้วิจัยดำเนินการดังนี้

5.1 ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามแต่ละฉบับ

5.2 แยกแบบสอบถามตามตัวแปรที่จะศึกษา

5.3 ตรวจสอบให้คะแนนแบบสอบถามทุกข้อโดยใช้เกณฑ์การให้คะแนนข้อคำถาม

ดังต่อไปนี้

5.3.1 ข้อความที่มีความหมายทางบวกถ้ากลุ่มตัวอย่างเลือกตอบ

เห็นด้วยอย่างยิ่ง	กำหนดให้คะแนน	5	คะแนน
เห็นด้วย	กำหนดให้คะแนน	4	คะแนน
ไม่แน่ใจ	กำหนดให้คะแนน	3	คะแนน
ไม่เห็นด้วย	กำหนดให้คะแนน	2	คะแนน
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	กำหนดให้คะแนน	1	คะแนน

5.3.2 ข้อที่มีความหมายทางลบถ้ากลุ่มตัวอย่างเลือกตอบ

เห็นด้วยอย่างยิ่ง	กำหนดให้คะแนน	1	คะแนน
เห็นด้วย	กำหนดให้คะแนน	2	คะแนน
ไม่แน่ใจ	กำหนดให้คะแนน	3	คะแนน
ไม่เห็นด้วย	กำหนดให้คะแนน	4	คะแนน
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	กำหนดให้คะแนน	5	คะแนน

5.4 หาค่าสถิติพื้นฐาน

5.4.1 หาค่าคะแนนเฉลี่ย (Mean)

5.4.2 หาค่าความแปรปรวน (Variance)

5.5 เปรียบเทียบค่าคะแนนเฉลี่ยของความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนที่มีต่อโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนที่มีขนาดของโรงเรียนต่างกันโดยใช้

F - test (Winer. 1971 . 185 - 196)

5.6 เปรียบเทียบค่าคะแนนเฉลี่ยของความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนที่มีต่อโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนที่มีผู้บริหารมีวุฒิทางการศึกษาต่างกันโดยใช้ t - test (Winer. 1971 : 42)

5.7 เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยของความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนที่มีต่อโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนที่มีผู้บริหารมีประสบการณ์ในการเป็นผู้บริหารต่างกันโดยใช้ F - test (Winer. 1971 : 185 - 196)

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. หาค่าเฉลี่ยโดยใช้สูตร

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{N} \quad (\text{Ferguson. 1971 : 46})$$

เมื่อ $\bar{X}$ แทน ค่าเฉลี่ย

$\sum X$ แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมด

N แทน จำนวนคนทั้งหมด

2. หาค่าความแปรปรวนโดยใช้สูตร

$$s^2 = \frac{N \sum X^2 - (\sum X)^2}{N(N - 1)} \quad (\text{Ferguson. 1971 : 62})$$

เมื่อ s^2 แทน ความแปรปรวนของคะแนน

$\sum X^2$ แทน ผลรวมของคะแนนแต่ละตัวยกกำลังสอง

$(\sum X)^2$ แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมดยกกำลังสอง

N แทน จำนวนคนในกลุ่มทั้งหมด

3. หาค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อโดยใช้สูตร

$$t = \frac{\bar{X}_H - \bar{X}_L}{\sqrt{\frac{s_L^2}{N_H} + \frac{s_L^2}{N_L}}} \quad (\text{Ferguson. 1971 : 218})$$

เมื่อ t แทน ค่าที่พิจารณาใน t - distribution

$\bar{X}_H$ แทน คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มสูง

$\bar{X}_L$ แทน คะแนนเฉลี่ยในกลุ่มต่ำ

S_H^2 แทน ความแปรปรวนในกลุ่มสูง

S_L^2 แทน ความแปรปรวนในกลุ่มต่ำ

N_H แทน จำนวนคนในกลุ่มสูง

N_L แทนจำนวนคนในกลุ่มต่ำ

4. หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยใช้สูตร

$$\alpha = \frac{n}{n-1} \left(1 - \frac{s_{11}^2}{s_{11}^2} \right) \quad (\text{Cronbach. 1970 : 161})$$

เมื่อ α แทน ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ

n แทน จำนวนข้อสอบ

s_{11}^2 แทน ความแปรปรวนของคะแนนแต่ละข้อ

s_{11}^2 แทน ความแปรปรวนของคะแนนของผู้สอบทั้งหมด

5. เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างคะแนนเฉลี่ยสำหรับตัวแปร 2 ตัว
โดยใช้สูตร

$$t = \frac{\bar{X}_1 - \bar{X}_2}{\frac{s_x^2}{n} - \frac{s_x^2}{n}} \quad (\text{Winer. 1971 : 42})$$

เมื่อ t แทน ค่าความแตกต่างระหว่างคะแนนเฉลี่ยของตัวแปร

$\bar{X}_1$ แทน คะแนนเฉลี่ยของผู้บริหารที่มีวุฒิต่ำกว่าปริญญาตรี

$\bar{X}_2$ แทน คะแนนเฉลี่ยของผู้บริหารที่มีวุฒิตั้งแต่ปริญญาตรี
ขึ้นไป

6. เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างคะแนนเฉลี่ยระหว่างตัวแปร 3 ตัว โดยวิเคราะห์ความแปรปรวนโดยใช้สูตร

$$F = \frac{MS_b}{MS_w} \quad (\text{Winer. 1971 185 - 196})$$

เมื่อ F แทน ค่าที่ใช้พิจารณาใน One-way ANOVA

MS_b แทน ค่าเฉลี่ยของผลบวกกำลังสองระหว่างกลุ่ม

MS_w แทน ค่าเฉลี่ยของผลบวกกำลังสองภายในกลุ่ม

7. การเปรียบเทียบตามสูตรข้อ 5 ซึ่งใช้ในการพิสูจน์สมมุติฐานข้อ 2 และการวิเคราะห์ความแปรปรวนตามสูตรข้อ 6 ซึ่งใช้พิสูจน์สมมุติฐานข้อ 1 และข้อ 3 นั้น ผู้วิจัยได้นำข้อมูลเข้าเครื่องคอมพิวเตอร์ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒวิทยาเขต ประสานมิตร

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้เสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลเป็นตอน ๆ ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์สภาพทั่วไปของโรงเรียน

ตอนที่ 2 ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนที่มีต่อการจัดโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียน

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอย่างเสรีของผู้บริหารโรงเรียนที่มีต่อการจัดโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียน

ตอนที่ 1 สภาพทั่วไปของโรงเรียน

จากแบบสอบถามรายละเอียดเกี่ยวกับสภาพทั่วไปของโรงเรียน บุคลากรในโรงเรียน อาคารต่าง ๆ ของโรงเรียน อุปกรณ์ที่ใช้ในการจัดอาหารกลางวันของโรงเรียน การเกษตรกรรมของโรงเรียน ฯลฯ ของกลุ่มตัวอย่างแล้วนำมาแจกแจงความถี่และเปรียบเทียบ เป็นร้อยละแล้วพบลักษณะสำคัญดังต่อไปนี้

1. จำนวนการโรงในโรงเรียน

ตาราง 5 ร้อยละของโรงเรียนจำแนกตามการมีโรง

การมีโรงของโรงเรียน	โรงเรียน(ขนาด)			รวม
	ใหญ่	กลาง	เล็ก	
มี	100	98.76	79.80	89.11
ไม่มี	-	1.24	20.20	10.89

จากตาราง 5 แสดงให้เห็นว่า โรงเรียนที่มีโครงการอาหารกลางวัน
มีโรงร้อยละ 89.11 เมื่อจำแนกตามขนาดของโรงเรียนแล้วจะพบว่า
โรงเรียนขนาดใหญ่มีโรงมากที่สุด (ร้อยละ 100) ขนาดกลางและขนาดเล็ก
ลดหลั่นกันลงมาตามลำดับ (มีโรงร้อยละ 98.76 และ 79.80)

2. สภาพโรงอาหาร โรงครัว และที่นั่งรับประทานอาหารในโรงเรียน

ตาราง 6 ร้อยละของโรงเรียนจำแนกตามสภาพโรงอาหาร

สภาพโรงอาหารของโรงเรียน	โรงเรียน(ขนาด)			รวม
	ใหญ่	กลาง	เล็ก	
มีโรงอาหารในสภาพดี	42.86	44.05	23.81	33.81
มีโรงอาหารในสภาพทรุดโทรม	23.81	7.14	2.86	6.67
ไม่มีโรงอาหาร	33.33	48.81	73.33	59.52

จากตาราง 6 แสดงว่า โรงเรียนที่มีโรงอาหารและอยู่ในสภาพดีมีเพียงร้อยละ 33.81 เมื่อจำแนกตามขนาดของโรงเรียนแล้วจะพบว่า โรงเรียนขนาดกลางมีมากที่สุดคือร้อยละ 44.05 ขนาดใหญ่และขนาดเล็กมีลดหลั่นกันลงมา (ร้อยละ 42.86 และ 23.81)

ตาราง 7 ร้อยละของโรงเรียนจำแนกตามสภาพโรงครัว

สภาพโรงครัว (ที่ปรุงอาหาร)	โรงเรียน(ขนาด)			รวม
	ใหญ่	กลาง	เล็ก	
มีโรงครัวอยู่ในสภาพดี	38.10	30.77	9.19	21.00
มีโรงครัวอยู่ในสภาพทรุดโทรม	19.04	6.41	1.98	5.50
ไม่มีโรงครัว	42.86	62.62	88.12	73.50

จากตาราง 7 แสดงว่า โรงเรียนที่มีโรงครัวอยู่ในสภาพดีนี้เพียงร้อยละ 21.00 เมื่อจำแนกตามขนาดของโรงเรียนแล้วจะเห็นว่าขนาดใหญ่มีมากที่สุดคือร้อยละ 38.10 ขนาดกลางและขนาดเล็กมีค่านี้นั้นคงมาตามลำดับ (ร้อยละ 30.77 และ 9.19)

ตาราง 8 ร้อยละของโรงเรียนจาแนกตามที่นั่งรับประทานอาหารกลางวัน

ที่นั่งรับประทานอาหารกลางวัน	โรงเรียน(ขนาด)			รวม
	ใหญ่	กลาง	เล็ก	
มีที่เพียงพอ	19.05	12.05	15.09	14.29
ไม่เพียงพอ	80.95	87.95	84.91	85.71

จากตาราง 8 แสดงว่า โรงเรียนที่มีที่นั่งรับประทานอาหารเพียงพอมีเพียงร้อยละ 14.29 เมื่อจาแนกตามขนาดของโรงเรียนแล้ว จะเห็นได้ว่า :
โรงเรียนที่มีขนาดใหญ่มีเพียงพอมากที่สุดคือร้อยละ 19.05 ขนาดเล็กและขนาดกลางมีเพียงพอลดหลั่นกันลงมาตามลำดับ (ร้อยละ 19.09 และ 12.05 ตามลำดับ)

3. ปริมาณน้ำดื่ม - น้ำใช้ของโรงเรียน

ตาราง 9 ร้อยละของโรงเรียนจากแนกตามปริมาณน้ำดื่ม

ปริมาณน้ำที่ดื่มในโรงเรียน	โรงเรียน(ขนาด)			รวม
	ใหญ่	กลาง	เล็ก	
เพียงพอ	66.67	66.67	60.38	63.51
ไม่เพียงพอ	33.33	33.33	39.62	36.49

จากตาราง 9 แสดงว่า โรงเรียนมีน้ำดื่มเพียงพอถึงร้อยละ 63.51 เมื่อจากแนกตามขนาดของโรงเรียนแล้วจะพบว่าขนาดใหญ่และขนาดกลางเพียงพอมากที่สุดคือร้อยละ 66.67 ขนาดเล็กเพียงพอร้อยละ 60.38

ตาราง 10 ร้อยละ ของโรงเรียนจําแนกตามปริมาณน้ำใช้

ปริมาณน้ำใช้ในโรงเรียน	โรงเรียน(ขนาด)			รวม
	ใหญ่	กลาง	เล็ก	
เพียงพอ	66.67	77.38	73.58	74.41
ไม่เพียงพอ	33.33	22.62	26.42	25.59

จากตาราง 10 แสดงว่า โรงเรียนส่วนมากมีน้ำใช้เพียงพอคือมีถึงร้อยละ 74.41 เมื่อจําแนกตามขนาดของโรงเรียนแล้วจะเห็นว่า โรงเรียนขนาดกลางมีเพียงพอมากที่สุดคือร้อยละ 77.38 โรงเรียนขนาดเล็กและขนาดใหญ่ลดหลั่นกันลงไป (ร้อยละ 73.58 และ 66.67 ตามลำดับ)

4. วัสดุเครื่องครัวและภาชนะที่ใช้ในการบริการอาหาร

ตาราง 11 ร้อยละของโรงเรียนจากแนกตามวัสดุ อุปกรณ์ เครื่องครัว

ปริมาณวัสดุ อุปกรณ์ เครื่องครัว ของโรงเรียน	โรงเรียน(ขนาด)			รวม
	ใหญ่	กลาง	เล็ก	
เพียงพอ	85.71	72.62	78.10	76.67
ไม่เพียงพอ	14.29	23.38	21.90	23.33

จากตาราง 11 แสดงว่า โรงเรียนส่วนชากมีวัสดุ อุปกรณ์ เครื่องครัวพอเพียง คือมีถึงร้อยละ 76.67 เมื่อจาแนกตามขนาดของโรงเรียนแล้วจะพบว่าโรงเรียนขนาดใหญ่มีเพียงพอมากที่สุดคือมีถึงร้อยละ 85.71 โรงเรียนขนาดเล็กและขนาดกลางมีเพียงพอลดหลั่นกันลงมา(ร้อยละ 78.10 และ 72.62 ตามลำดับ)

ตาราง 12 ร้อยละของโรงเรียนจำแนกตามภาระที่ใช้บริการอาหารกลางวัน

จำนวนภาระที่ทางโรงเรียนใช้ บริการอาหารกลางวัน	โรงเรียน(ขนาด)			รวม
	ใหญ่	กลาง	เล็ก	
เพียงพอ	61.90	65.91	65.71	65.42
ไม่เพียงพอ	38.10	34.09	34.29	34.58

จากตาราง 12 แสดงว่า โรงเรียนส่วนมากมีภาระที่ใช้บริการอาหารกลางวันเพียงพอคือมีถึงร้อยละ 65.42 เมื่อจำแนกตามขนาดของโรงเรียนแล้วจะพบว่า โรงเรียนขนาดกลางจะมีเพียงพอมากที่สุดคือมีเพียงพอร้อยละ 65.91 โรงเรียนขนาดเล็กและขนาดใหญ่มีเพียงพอลดหลั่นกันลงไป (ร้อยละ 65.71 และ 61.90)

5. ระยะทางจากโรงเรียนถึงตลาดและพาหนะที่ทางโรงเรียนใช้ในการไปซื้อ
วัสดุมาเพื่อประกอบอาหารกลางวัน

ตาราง 13 ร้อยละของโรงเรียนจำแนกตามระยะทางระหว่างโรงเรียน
กับตลาด

ระยะทางระหว่างโรงเรียนกับตลาด (ก.ม.)	โรงเรียน(ขนาด)			รวม
	ใหญ่	กลาง	เล็ก	
0 - 1	90.48	25.00	5.66	21.74
1.01 - 2	-	8.75	6.60	6.76
มากกว่า 2	9.52	66.25	87.74	71.50

จากตาราง 13 แสดงว่า โรงเรียนส่วนมากอยู่ห่างจากตลาดมากกว่า
2 กิโลเมตร เมื่อจำแนกตามขนาดของโรงเรียนแล้วจะพบว่านี้เฉพาะขนาดเล็ก
และขนาดกลางเท่านั้นที่ส่วนมากอยู่ห่างจากตลาดมากกว่า 2 กิโลเมตร (ร้อยละ
87.74 และ 66.25 ตามลำดับ) ส่วนขนาดใหญ่โรงเรียนส่วนมากอยู่ห่างจาก
ตลาดไม่เกิน 1 กิโลเมตร (ร้อยละ 90.48)

ตาราง 14 ร้อยละของโรงเรียนจากแนกตามพาหนะที่ทางโรงเรียนใช้ในการไปซื้อวัสดุมาประกอบอาหารกลางวัน

ชนิดของพาหนะที่ใช้	โรงเรียน(ขนาด)			รวม
	ใหญ่	กลาง	เล็ก	
เดินไป	28.57	9.64	0.94	7.11
รถจักรยานยนต์	23.81	31.33	65.40	47.87
รถสามล้อ	33.33	16.87	1.87	10.90
รถยนต์	14.29	39.76	26.17	30.33
เรือ	-	1.20	0.94	0.47
ฝากชาวบ้านซื้อ-ครูที่ผู้ตลาดซื้อ	-	1.20	3.74	2.85
รถจักรยาน	-	-	9.04	0.47

จากตาราง 14 แสดงว่า โรงเรียนส่วนมากใช้รถจักรยานยนต์เป็นพาหนะในการไปซื้อวัสดุเพื่อมาประกอบอาหารกลางวัน คือมีถึงร้อยละ 47.87 แต่ถ้าเมื่อพิจารณาแต่ละขนาดแล้ว จะพบว่าโรงเรียนขนาดเล็กใช้รถจักรยานยนต์มากที่สุด (ร้อยละ 65.42) โรงเรียนขนาดกลางใช้รถยนต์มากที่สุด (ร้อยละ 39.76) โรงเรียนขนาดใหญ่ใช้รถสามล้อมากที่สุด (ร้อยละ 33.33)

7. การเกษตรกรรมของโรงเรียน

ตาราง 15 ร้อยละของโรงเรียนจากแนกตามเนื้อที่สำหรับการเกษตรกรรม

เนื้อที่สำหรับทำเกษตรกรรมของ โรงเรียน (ไร่)	โรงเรียน(ขนาด)			รวม
	ใหญ่	กลาง	เล็ก	
ไม่มีเนื้อที่สำหรับทำเกษตรกรรม	20.00	14.12	1.90	8.57
0 - 1 ไร่	25.00	35.29	29.52	31.43
มากกว่า 1 ไร่	55.00	50.59	68.58	60.00

ตาราง 15 แสดงว่า โรงเรียนส่วนมากมีเนื้อที่สำหรับทำเกษตรกรรม มากกว่า 1 ไร่ คือพบว่ามีถึงร้อยละ 60.00 เมื่อจำแนกตามขนาดของโรงเรียนแล้ว จะพบว่า โรงเรียนขนาดเล็กมีมากที่สุดคือมีถึงร้อยละ 68.58 โรงเรียนขนาดใหญ่ และขนาดกลางมีลดหลั่นกันลงไป (ร้อยละ 55.00 และ 50.59 ตามลำดับ)

ตาราง 16 ร้อยละของโรงเรียนจําแนกตามลักษณะของการทำเกษตรกรรม

ลักษณะของการทำเกษตรกรรม	โรงเรียน(ขนาด)			รวม
	ใหญ่	กลาง	เล็ก	
การเกษตรกรรมเพื่อการสอน	42.86	64.28	46.67	53.59
การเกษตรกรรมเพื่อโภชนาการ	28.57	20.24	45.71	33.81
การเกษตรกรรมเพื่อการสอนและ- โภชนาการ	19.05	14.29	7.62	11.43
ไม่มีการเกษตรกรรม	9.52	1.19	-	1.43

จากตาราง 16 แสดงว่า โรงเรียนส่วนมากทำเกษตรกรรมเพื่อการสอน คือมีถึงร้อยละ 53.33 เมื่อจําแนกตามขนาดของโรงเรียนแล้วจะพบว่า โรงเรียนขนาดกลางมีมากที่สุด คือร้อยละ 64.28 โรงเรียนขนาดเล็กและขนาดใหญ่นั้นใกล้เคียงกันลงมา (ร้อยละ 46.67 และ 42.66 ตามลำดับ) โรงเรียนขนาดเล็กมีการทำเกษตรกรรมเพื่อโภชนาการมากที่สุด (ร้อยละ 45.71)

ตาราง 17 ร้อยละของโรงเรียนจําแนกตามการนำผลิตทางเกษตรกรรมของโรงเรียนมาใช้ในการประกอบอาหารกลางวัน

การนำผลิตทางเกษตรกรรมของโรงเรียนมาใช้ในการประกอบอาหาร	โรงเรียน(ขนาด)			รวม
	ใหญ่	กลาง	เล็ก	
นำมาใช้และเพียงพอ	10.00	6.67	8.57	8.00
นำมาใช้แต่ไม่เพียงพอ	65.00	81.33	78.10	78.00
ไม่ได้นำมาใช้เลย	25.00	12.00	13.33	14.00

จากตาราง 17 แสดงว่า โรงเรียนส่วนใหญ่ขนาดผลิตทางเกษตรกรรมของโรงเรียนมาใช้ในการประกอบอาหารกลางวันแต่ไม่เพียงพอ คือมีถึงร้อยละ 78.00 เมื่อจําแนกตามขนาดของโรงเรียนแล้ว จะพบว่าโรงเรียนขนาดกลางมีการนำมาใช้มากที่สุด (ร้อยละ 81.33) โรงเรียนขนาดเล็กและขนาดใหญ่นำมาใช้ลดหลั่นกันลงมา (ร้อยละ 78.10 และ 65.00 ตามลำดับ)

ตาราง 18 ร้อยละของโรงเรียนจำแนกตามปริมาณน้ำที่ใช้ในการเกษตรกรรม

ปริมาณน้ำที่ใช้ในการเกษตรกรรม	โรงเรียน(ขนาด)			รวม
	ใหญ่	กลาง	เล็ก	
เพียงพอ	27.78	55.42	50.47	50.48
ไม่เพียงพอ	72.22	44.58	49.53	49.52

จากตาราง 18 แสดงให้เห็นว่า จำนวนโรงเรียนที่มีน้ำใช้ในการเกษตรกรรมของโรงเรียนที่เพียงพอและไม่เพียงพอใกล้เคียงกัน คือโรงเรียนที่มีน้ำเพียงพอมีร้อยละ 50.48 และโรงเรียนที่มีน้ำไม่เพียงพอมีร้อยละ 49.52 เมื่อจำแนกตามขนาดของโรงเรียนแล้ว จะพบว่า โรงเรียนขนาดกลางมีน้ำเพียงพอมากที่สุด (ร้อยละ 55.42) โรงเรียนขนาดเล็กและขนาดใหญ่เพียงพอลดหลั่นกันลงมา (ร้อยละ 50.47 และ 27.78 ตามลำดับ)

8. การดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียน

ตาราง 19 ร้อยละของโรงเรียนจากแนกตามระยะเวลาที่เริ่มดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันจนถึงปัจจุบัน (พ.ศ. 2526)

ระยะเวลาที่เริ่มดำเนินงานจนถึงปัจจุบัน (ปี)	โรงเรียน(ขนาด)			รวม
	ใหญ่	กลาง	เล็ก	
1 - 3	27.72	59.04	73.53	63.55
4 - 6	44.44	28.92	21.57	26.60
มากกว่า 6	27.78	12.04	4.90	9.85

จากตาราง 19 แสดงว่า โรงเรียนส่วนใหญ่เพิ่งเริ่มดำเนินงาน คือ ดำเนินงานมาแล้วเป็นเวลา 1 - 3 ปี ถึงร้อยละ 63.55-โดยเฉพาะโรงเรียนขนาดเล็กมีการดำเนินงาน 1 - 3 ปี ถึงร้อยละ 73.53 โรงเรียนขนาดกลาง ร้อยละ 59.04 แต่โรงเรียนขนาดใหญ่มีเพียงร้อยละ 27.72 ส่วนมากโรงเรียนขนาดใหญ่ดำเนินงานมาแล้ว 4 - 6 ปี (ร้อยละ 44.44)

ตาราง 20 ร้อยละของโรงเรียนจากแนกตามทุนหมุนเวียนที่ใช้ในการจัดโครงการอาหารกลางวัน

ประเภทของทุนหมุนเวียน	โรงเรียน(ขนาด)			รวม
	ใหญ่	กลาง	เล็ก	
โรงเรียนจัดหาเอง	14.29	5.81	6.54	7.01
งบประมาณของทางราชการ	71.43	77.91	70.10	73.36
องค์การการกุศลหรือมูลนิธิ	9.52	12.79	17.76	14.95
เก็บจากนักเรียน	4.76	-	1.87	1.40
งบของทางราชการและองค์การ -	-			
การกุศล	-	2.33	-	0.94
งบของทางราชการ, โรงเรียนจัดหาเอง และองค์การการกุศล	-	1.16	3.73	2.34

จากตาราง 20 แสดงว่า โรงเรียนส่วนใหญ่ได้เงินมาเพื่อใช้เป็นเงินทุนหมุนเวียนในการจัดอาหารกลางวันจากงบประมาณของทางราชการ ซึ่งพบว่ามีถึงร้อยละ 73.36 เมื่อจำแนกตามขนาดของโรงเรียนแล้วจะพบว่า โรงเรียนขนาดกลางมีมากที่สุดคือร้อยละ 77.91 โรงเรียนขนาดใหญ่และโรงเรียนขนาดเล็กลดหลั่นกันลงมา (ร้อยละ 71.43 และ 70.10 ตามลำดับ)

ตาราง 21 ร้อยละของโรงเรียนจาแนกตามรูปแบบของการจัดอาหารกลางวัน

รูปแบบของการจัดอาหารกลางวัน	โรงเรียน(ขนาด)			รวม
	ใหญ่	กลาง	เล็ก	
อาหารเสริม	-	19.29	32.71	22.17
อาหารจานเดียว(กวยเตี๋ยว - ข้าวราดแกง)	57.14	55.95	42.99	49.53
อาหารเป็นชุด(ข้าว-แกง-ขนม)	42.86	26.19	18.67	24.05
จัดทั้ง 3 แบบผสมกัน(อาหารเสริม-อาหารจานเดียว-อาหารเป็นชุด)	-	2.38	3.74	2.83
ขายแต่กับข้าวโดยให้เด็กห่อข้าวมา	-	1.19	1.87	1.42

จากตาราง 21 แสดงว่า โรงเรียนส่วนใหญ่จัดอาหารจานเดียวคือพบว่ามีถึงร้อยละ 49.53 เมื่อจาแนกตามขนาดของโรงเรียนแล้วจะพบว่า โรงเรียนขนาดใหญ่มีมากที่สุดคือร้อยละ 57.14 โรงเรียนขนาดกลางและขนาดเล็กลดหลั่นกันลงมาตามลำดับ (ร้อยละ 55.95 และ 42.99 ตามลำดับ)

ตาราง 22 ร้อยละของโรงเรียนจำแนกตามการจัดผู้รับผิดชอบในโครงการ
อาหารกลางวันของโรงเรียน

ผู้รับผิดชอบการจัดอาหารกลางวัน	โรงเรียน(ขนาด)			รวม
	ใหญ่	กลาง	เล็ก	
คณะกรรมการอาหารกลางวันของ- โรงเรียน	61.91	77.03	69.81	71.64
ครูโภชนาการ	28.57	4.05	10.38	9.95
ครูคหกรรม	9.53	9.46	5.66	7.46
ครูสุขศึกษา	-	4.05	1.89	2.49
ครูที่ผ่านการอบรม	-	-	1.89	1.00
ครูสตรีทุกคนเปลี่ยนเวรกัน	-	1.36	1.89	1.49
ครูทุกคนเปลี่ยนเวรกัน	-	4.05	7.54	5.47
ครูโภชนาการและครูคหกรรม	-	-	0.94	0.50

จากตาราง 22 แสดงว่า โรงเรียนส่วนมากจัดการรับผิดชอบโครงการ
อาหารกลางวันให้คณะกรรมการอาหารกลางวันของโรงเรียน ซึ่งพบว่ามีถึงร้อยละ
71.64 เมื่อจำแนกตามขนาดของโรงเรียนแล้วจะพบว่า โรงเรียนขนาดกลางมี
คณะกรรมการอาหารกลางวันรับผิดชอบโครงการมากที่สุดคือร้อยละ 77.03 โรงเรียน
ขนาดเล็กและขนาดใหญ่มีผลเหมือนกันลงมา (ร้อยละ 69.81 และ 61.90 ตามลำดับ)

ตาราง 23 ร้อยละของโรงเรียนจาแนกตามผู้ทำบัญชีรับ - จ่าย ของอาหารกลางวันของโรงเรียน

ผู้จัดทำบัญชีรับ - จ่าย ของอาหารกลางวัน	โรงเรียน(ขนาด)			รวม
	ใหญ่	กลาง	เล็ก	
ผู้รับผิดชอบโครงการ	80.95	75.00	69.81	72.98
เจ้าหน้าที่การเงินของโรงเรียน	19.05	23.81	25.47	24.17
ผู้บริหารโรงเรียน	-	1.19	0.94	0.95
จัดเวรครูหาทุกคน	-	-	1.89	0.95
ไม่ได้จัดทำ	-	-	1.89	0.95

จากตาราง 23 แสดงว่า โรงเรียนส่วนใหญ่จัดให้ผู้รับผิดชอบโครงการอาหารกลางวันเป็นผู้ทำบัญชีรับ - จ่ายของอาหารกลางวัน คือพบว่ามีร้อยละ 72.79 เมื่อจาแนกตามขนาดของโรงเรียนแล้วจะพบว่า โรงเรียนขนาดใหญ่มีมากที่สุดคือร้อยละ 80.95 โรงเรียนขนาดกลางและขนาดเล็กมีลดหลั่นกันลงมา (ร้อยละ 75.00 และ 69.81 ตามลำดับ)

ตาราง 24 ร้อยละของโรงเรียนจําแนกตามจำนวนผู้รับผิดชอบโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียนที่ผ่านการอบรมการจัดโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียน

จำนวนผู้รับผิดชอบโครงการอาหาร กลางวันผ่านการอบรม(คน)	โรงเรียน(ขนาด)			รวม
	ใหญ่	กลาง	เล็ก	
1 - 2	47.62	66.27	62.04	62.26
มากกว่า 2	9.52	1.20	-	1.42
ไม่มีผ่านการอบรมเลย	42.86	32.53	37.96	36.32

จากตาราง 24 แสดงว่า โรงเรียนส่วนใหญ่มีครูที่รับผิดชอบโครงการอาหารกลางวันผ่านการอบรมการจัดอาหารกลางวัน 1 - 2 คน ซึ่งพบว่ามีถึงร้อยละ 62.26 เมื่อจําแนกตามขนาดของโรงเรียนแล้วก็จะพบว่า โรงเรียนขนาดกลางมีมากที่สุดคือร้อยละ 66.27 โรงเรียนขนาดเล็กและโรงเรียนขนาดใหญ่มีลดหลั่นกันลงมา (ร้อยละ 62.64 และ 47.62 ตามลำดับ)

ตาราง 25 ร้อยละของโรงเรียนจําแนกตามจำนวนนุคคลภายนอกที่ช่วยเหลือในการ
จัดอาหารกลางวันของโรงเรียน

นุคคลภายนอกที่มาช่วยการจัด อาหารกลางวัน	โรงเรียน(ขนาด)			รวม
	ใหญ่	กลาง	เล็ก	
ไม่มี	70.00	87.66	81.37	82.76
มีโดยทางโรงเรียนจ้างมา	25.00	8.64	2.94	7.39
มีมาช่วยโดยไม่รับค่าจ้าง	5.00	3.70	15.69	9.85

จากตาราง 25 แสดงว่า โรงเรียนส่วนมากจัดทำอาหารกลางวันโดย
ไม่มีนุคคลภายนอกมาช่วยเลย คิดเป็นร้อยละ 82.76 เมื่อจําแนกตามขนาดของ
โรงเรียนแล้วจะพบว่า โรงเรียนขนาดกลางมีมากที่สุด (ร้อยละ 87.66)
โรงเรียนขนาดเล็กและขนาดใหญ่มียอดหล่นกันลงมา (ร้อยละ 81.37 และ 70.00
ตามลำดับ)

ตาราง 26 ร้อยละของโรงเรียนจำแนกตามลักษณะของการจัดหาอาหารกลางวัน

ลักษณะการจัดหาอาหารกลางวัน	โรงเรียน(ขนาด)			รวม
	ใหญ่	กลาง	เล็ก	
จัดเวรนักเรียนทำ	4.76	8.14	1.90	4.72
จัดเวรครูทำ	28.37	24.42	2.86	14.15
ครูที่ว่างจากการสอนมาทำ	-	10.46	-	4.25
จัดเวรครูและนักเรียนทำ	66.67	51.16	95.24	74.53
ให้แม่ค้าทำโดยครูควบคุม	-	3.49	-	1.42
ครูที่หาอาหารไม่ต้องสอนเลย	-	2.33	-	0.93

จากตาราง 26 แสดงว่า โรงเรียนส่วนมากจัดหาอาหารกลางวันโดยจัดเวรครูและจัดเวรนักเรียนร่วมกันทำ คือพบร้อยละ 74.53 เมื่อจำแนกตามขนาดของโรงเรียนแล้วพบว่า โรงเรียนขนาดเล็กมากที่สุดคือร้อยละ 95.24 ส่วนโรงเรียนขนาดใหญ่และขนาดกลางมีคณหลันกันลงมา (ร้อยละ 66.67 และ 51.16 ตามลำดับ)

ตาราง 27 ร้อยละของจำนวนโรงเรียน จำแนกตามจำนวนวันที่บริการ
อาหารกลางวัน

การบริการอาหารกลางวัน ของโรงเรียน	โรงเรียน(ขนาด			รวม
	ใหญ่	กลาง	เล็ก	
บริการทุกวันที่เปิดเรียน	76.19	67.46	48.11	58.58
บริการสัปดาห์ละ 4 วัน	-	-	0.94	0.48
บริการสัปดาห์ละ 3 วัน	4.76	7.22	9.43	8.10
บริการสัปดาห์ละ 2 วัน	19.05	9.66	13.21	10.43
บริการสัปดาห์ละ 1 วัน	-	9.66	17.92	14.77
บริการเดือนละ 2 ครั้ง	-	1.20	7.55	4.30
บริการเดือนละ 1 - 2 ครั้ง	-	2.40	1.89	1.90
บริการในช่วงที่ปิดมรสุมเองชาวบ้าน	-	2.40	0.95	1.44

จากตาราง 27 แสดงว่า โรงเรียนส่วนมากบริการอาหารกลางวันทุกวันที่เปิดเรียน คือมีถึงร้อยละ 58.58 เมื่อจำแนกตามขนาดของโรงเรียนแล้วจะพบว่าโรงเรียนขนาดใหญ่มีมากที่สุด คือร้อยละ 76.19 โรงเรียนขนาดกลางและขนาดเล็กมีผลหล่นกันลงมา (ร้อยละ 67.46 และ 48.11 ตามลำดับ)

ตาราง 28 ร้อยละของจำนวนโรงเรียนจำแนกตามผลของการจัดอาหารกลางวัน

ผลของการจัดอาหารกลางวันที่ผ่านมา	โรงเรียน (ขนาด)			รวม
	ใหญ่	กลาง	เล็ก	
ได้ผลกำไรพอสมควร	42.86	32.56	11.00	23.19
ได้กำไรน้อย	-	2.32	5.00	3.38
พอใช้ทุน	53.33	20.93	37.00	29.95
ขาดทุนบ้างเล็กน้อย	14.29	32.56	31.00	29.95
ขาดทุนมาก	9.52	11.63	16.00	13.53

จากตาราง 28 แสดงว่า การจัดหาอาหารกลางวันของโรงเรียนส่วนมากจะพอใช้ทุน หรือ ขาดทุนบ้างเล็กน้อย คือมีร้อยละ 29.95 เมื่อจำแนกตามขนาดของโรงเรียนแล้วจะเห็นว่าโรงเรียนขนาดใหญ่ส่วนมากได้กำไรพอสมควร (ร้อยละ 42.86) โรงเรียนขนาดกลางส่วนมากได้กำไรพอสมควร หรือ ขาดทุนบ้างเล็กน้อย (ร้อยละ 32.56) โรงเรียนขนาดเล็กส่วนมากพอใช้ทุน (ร้อยละ 37.00)

ตาราง 29 ร้อยละของโรงเรียนจําแนกตามความคาดหวังของผู้บริหารเกี่ยวกับ
ระยะเวลาในการที่จะดำเนินงานอาหารกลางวันต่อไป

ระยะเวลาที่ผู้บริหารคิดว่าจะดำเนินงาน อาหารกลางวันได้ต่อไป (ปี)	โรงเรียน (ขนาด)			รวม
	ใหญ่	กลาง	เล็ก	
1 - 2	4.76	14.81	8.41	10.53
3 - 4	4.76	4.94	13.08	9.09
มากกว่า 5	61.91	40.74	32.71	38.75
ไม่แน่ใจ	28.57	39.51	45.70	41.63

จากตาราง 29 แสดงว่า โรงเรียนส่วนมากไม่แน่ใจว่าจะดำเนินงานนี้
ไปได้กี่ปี ซึ่งมีร้อยละ 41.63 เมื่อจําแนกตามขนาดของโรงเรียนแล้วจะพบว่า
โรงเรียนขนาดใหญ่ส่วนมากคาดว่าจะดำเนินงานนี้ไปได้มากกว่า 5 ปี (ร้อยละ 61.91)
โรงเรียนขนาดกลางก็เช่นเดียวกับขนาดใหญ่ซึ่งคาดว่าจะดำเนินงานนี้ไปได้มากกว่า
5 ปี ร้อยละ 40.74 มีเพียงส่วนมากของโรงเรียนขนาดเล็กเท่านั้นที่ไม่แน่ใจในระยะ
เวลาที่จะดำเนินงานต่อไป (ร้อยละ 45.80)

ตาราง 30 ร้อยละของโรงเรียนจําแนกตามราคาอาหารกลางวันสำหรับเด็ก
1 คน กินอืม

ราคาอาหารที่ทางโรงเรียนขาย(บาท) (อืม 1 คน)	โรงเรียน(ขนาด)			รวม
	ใหญ่	กลาง	เล็ก	
1.00 - 2.00	55.00	78.05	77.00	75.25
2.25 - 3.00	35.00	17.07	16.00	18.32
3.20 - 4.00	5.00	-	3.00	1.98
4.25 - 5.00	5.00	4.88	2.00	3.46
มากกว่า 5	-	-	2.00	0.99

จากตาราง 30 แสดงว่า โรงเรียนส่วนมากขายอาหารสำหรับนักเรียน 1 คนกินอืม
ราคาประมาณ 1 - 2 บาท ซึ่งมีถึงร้อยละ 75.25 เมื่อจําแนกตามขนาดของ
โรงเรียนแล้วจะพบว่า โรงเรียนขนาดกลางมีมากที่สุด (ร้อยละ 78.05)
โรงเรียนขนาดเล็กและขนาดใหญ่มีลดหลั่นกันลงมา (ร้อยละ 77.00 และ 55.00
ตามลำดับ)

ตาราง 31 ร้อยละของโรงเรียนจําแนกตามความร่วมมือนักเรียนในโรงเรียน

ความร่วมมือของครูในโรงเรียน	โรงเรียน(ขนาด)			รวม
	ใหญ่	กลาง	เล็ก	
ให้ความร่วมมือดี	47.62	53.01	71.96	62.09
ให้ความร่วมมือปานกลาง	52.38	38.56	25.24	33.18
ให้ความร่วมมือน้อย	-	8.43	2.80	4.73

ตาราง 31 แสดงว่า โรงเรียนส่วนมากครูในโรงเรียนให้ความร่วมมือในเรื่องการจัดอาหารกลางวันคือพบถึงร้อยละ 62.09 เมื่อจําแนกตามขนาดของโรงเรียนแล้วจะพบว่า โรงเรียนขนาดเล็กมีมากที่สุดคือร้อยละ 71.96 โรงเรียนขนาดกลางรองลงมาคือ 53.01 ส่วนโรงเรียนขนาดใหญ่พบว่าโรงเรียนส่วนมากครูให้ความร่วมมือปานกลางคือร้อยละ 52.38

ตาราง 32 ร้อยละของโรงเรียนจำแนกตามจำนวนครูในโรงเรียนที่มีผู้พิการ
โภชนาการ

จำนวนครูในโรงเรียนที่มีผู้พิการ โภชนาการ (คน)	โรงเรียน(ขนาด)			รวม
	ใหญ่	กลาง	เล็ก	
ไม่มีเลย	45.00	60.98	76.53	67.00
มี 1 - 2 คน	35.00	28.05	23.47	26.50
มีมากกว่า 2	20.00	10.97	-	6.50

จากตาราง 32 แสดงว่า โรงเรียนส่วนมากไม่มีครูที่มีผู้พิการโภชนาการเลย มีถึงร้อยละ 67.00 เมื่อจำแนกตามขนาดของโรงเรียนแล้วจะพบว่า โรงเรียนขนาดเล็กมีมากที่สุดคือร้อยละ 76.53 โรงเรียนขนาดกลางและขนาดใหญ่รองลงมาคือร้อยละ 60.98 และ 45.00 ตามลำดับ

ตาราง 33 ร้อยละของโรงเรียนจำแนกตามลักษณะการซื้ออาหารกลางวันที่โรงเรียน
ของครูในโรงเรียน

ครูรับประทานอาหารกลางวันของ โรงเรียนโดย	โรงเรียน(ขนาด)			รวม
	ใหญ่	กลาง	เล็ก	
ไม่ต้องจ่ายเงินค่าอาหาร	-	1.19	3.67	2.35
จ่ายเงินค่าอาหาร เท่ากับนักเรียน	42.86	35.72	33.94	35.51
จ่ายค่าอาหารน้อยกว่านักเรียน	4.76	2.38	-	1.40
จ่ายค่าอาหารมากกว่านักเรียน	42.86	58.33	55.97	55.60
ไม่รับประทานอาหารของโรงเรียน	9.52	2.38	6.42	5.14

จากตาราง 33 แสดงว่า โรงเรียนส่วนมากขายอาหารให้ครูแพงกว่าขาย
ให้นักเรียน มีร้อยละ 55.60 เมื่อจำแนกตามขนาดของโรงเรียนแล้วจะพบว่า
โรงเรียนขนาดกลางมากที่สุดคือร้อยละ 58.33 โรงเรียนขนาดเล็กรองลงมาพบร้อยละ
55.97 ส่วนโรงเรียนขนาดใหญ่พบว่ามีจำนวนโรงเรียนที่ครูจ่ายค่าอาหารเท่ากับ
นักเรียนและที่ครูจ่ายค่าอาหารมากกว่านักเรียนมีเท่ากันคือร้อยละ 42.86

ตาราง 34 ร้อยละของโรงเรียนจําแนกตามความร่วมมือของผู้ปกครองต่อการ
จัดอาหารกลางวัน

ความร่วมมือของผู้ปกครองต่อการ จัดอาหารกลางวันของโรงเรียน	โรงเรียน(ขนาด)			รวม
	ใหญ่	กลาง	เล็ก	
ให้ความร่วมมือดี	30.00	14.29	12.50	14.90
ให้ความร่วมมือปานกลาง	55.00	45.24	49.04	48.08
ให้ความร่วมมือน้อย	10.00	30.95	36.54	31.73
ไม่ให้ความร่วมมือเลย	5.00	9.52	1.92	5.29

จากตาราง 34 แสดงว่า โรงเรียนส่วนมากได้รับความร่วมมือจาก
ผู้ปกครองในระดับปานกลาง (ร้อยละ 48.08) เมื่อจําแนกตามขนาดของ
โรงเรียนแล้วจะพบว่า โรงเรียนขนาดใหญ่มีมากที่สุดคือร้อยละ 55.00 โรงเรียน
ขนาดเล็กและขนาดกลางรองลงมาคือร้อยละ 49.04 และ 45.24 ตามลำดับ

ตาราง 35 ร้อยละของโรงเรียนจําแนกตามจำนวนนักเรียนขาดแคลนในโรงเรียน

จำนวนนักเรียนขาดแคลน(คน)	โรงเรียน(ขนาด)			รวม
	ใหญ่	กลาง	เล็ก	
ไม่มี	10.00	6.85	6.73	7.11
มีน้อยกว่า 20 คน	25.00	13.70	34.62	25.89
มีตั้งแต่ 20 คนขึ้นไป	65.00	79.45	58.65	67.00

จากตาราง 35 แสดงว่า โรงเรียนส่วนมากมีนักเรียนขาดแคลนตั้งแต่ 20 คนขึ้นไปถึงร้อยละ 67.00 เมื่อพิจารณาตามขนาดของโรงเรียนแล้วจะพบว่า โรงเรียนขนาดกลางมีมากที่สุดคือร้อยละ 79.45 รองลงมาคือโรงเรียนขนาดใหญ่ และขนาดเล็กซึ่งมีร้อยละ 65.00 และ 58.65 ตามลำดับ

ตาราง 36 ร้อยละของโรงเรียนจำแนกตามการสงเคราะห์นักเรียนขาดแคลน

การสงเคราะห์นักเรียนขาดแคลน	โรงเรียน(ขนาด)			รวม
	ใหญ่	กลาง	เล็ก	
ไม่ได้สงเคราะห์เลย	4.76	8.64	12.50	10.19
สงเคราะห์โดยให้ไปส่ง	-	14.81	13.46	12.62
สงเคราะห์โดยให้รับประทานอาหารและ ช่วยงานโรงเรียน	85.72	72.84	72.12	73.79
สงเคราะห์โดยให้นำวัสดุมาแลกเปลี่ยน กับอาหาร	-	2.24	1.92	1.46
จัดให้ไปละเล่นข้างครั้ง	4.76	2.47	-	1.46
ทางโรงเรียนจัดกับข้าวให้เด็กห่อข้าวมา	4.76	-	-	0.48

จากตาราง 36 แสดงว่า โรงเรียนส่วนมากสงเคราะห์เด็กขาดแคลนโดยการให้เด็กรับประทานอาหารและช่วยทำงานของโรงเรียนร้อยละ 73.79 เมื่อจำแนกตามขนาดของโรงเรียนแล้วจะพบว่า โรงเรียนขนาดใหญ่มีมากที่สุดคือร้อยละ 85.72 โรงเรียนขนาดกลางและขนาดเล็กรองลงมาคือร้อยละ 72.84 และ 72.12 ตามลำดับ

ตาราง 37 ร้อยละของโรงเรียนจากแนกตามแนวโน้มของจำนวนนักเรียนที่
รับประทานอาหารเช้ากลางวันของโรงเรียน

แนวโน้มของจำนวนนักเรียนที่ รับประทานอาหารเช้า	โรงเรียน(ขนาด)			รวม
	ใหญ่	กลาง	เล็ก	
เพิ่มจำนวนขึ้นทุกปี	28.57	18.29	10.48	15.38
จำนวนคงที่	9.53	13.42	17.14	14.90
ลดลงทุกปี	4.76	14.63	13.33	12.98
มีจำนวนไม่แน่นอน	57.14	53.66	59.05	56.74

จากตาราง 37 แสดงว่า โรงเรียนส่วนมากมีจำนวนเด็กรับประทาน
อาหารของโรงเรียนไม่แน่นอน คือพบว่า มีร้อยละ 56.74 เมื่อจำแนกตามขนาด
ของโรงเรียนแล้วจะพบว่า โรงเรียนขนาดเล็กนี้มีมากที่สุดคือร้อยละ 59.05 รอง
ลงมาคือโรงเรียนขนาดใหญ่และขนาดกลางมีร้อยละ 57.14 และ 53.66 ตามลำดับ

ตาราง 38 ร้อยละของโรงเรียนจําแนกตามจำนวนเงินที่เด็กได้มาเพื่อซื้ออาหารกลางวันของโรงเรียน

จำนวนเงินที่เด็กได้มาเพื่อซื้ออาหาร กลางวันที่โรงเรียนในแต่ละวัน(บาท)	โรงเรียน(ขนาด)			รวม
	ใหญ่	กลาง	เล็ก	
1.00 - 2.00	54.55	83.56	83.68	80.31
2.25 - 3.00	4.55	10.96	12.24	10.88
3.25 - 4.00	-	-	-	-
4.25 - 5.00	9.09	4.11	2.04	3.63
มากกว่า 5	4.55	-	-	0.52
ไม่ได้นำมาเลย	27.27	2.33	2.04	4.66

จากตาราง 38 แสดงว่า โรงเรียนส่วนมากมีนักเรียนที่นำเงินมาเพื่อซื้ออาหารกลางวันรับประทานครึ่งวันละ 1 - 2 บาท(ต่อ 1 คน) คือมีร้อยละ 80.31 เมื่อพิจารณาตามขนาดของโรงเรียนแล้วจะพบว่า โรงเรียนขนาดเล็กมีมากที่สุดคือร้อยละ 83.68 รองลงมาคือโรงเรียนขนาดกลางและขนาดใหญ่ซึ่งมีร้อยละ 83.56 และ 54.55 ตามลำดับ

ตอนที่ 2 ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารที่มีต่อการจัดโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียน

2.1 การเปรียบเทียบระหว่างผู้บริหารของโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน

ตาราง 39 แสดงค่าสถิติพื้นฐานของความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนที่มีต่อการจัดโครงการอาหารกลางวัน จำแนกตามขนาดของโรงเรียน

กลุ่มตัวอย่าง	N	$\bar{X}$	S.D.
ผู้บริหารโรงเรียนขนาดใหญ่	18	143.611	9.45639
ผู้บริหารโรงเรียนขนาดกลาง	80	146.363	11.20810
ผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็ก	105	148.210	10.02680

จากตาราง 39 แสดงให้เห็นว่าคะแนนเฉลี่ยของความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนขนาดใหญ่ ขนาดกลาง ขนาดเล็ก แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาจากค่าเฉลี่ยพบว่า ค่าเฉลี่ยคะแนนความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนที่มีขนาดเล็กสูงสุด ($\bar{X} = 148.210$) ส่วนค่าเฉลี่ยของคะแนนความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนขนาดกลางและขนาดใหญ่มีค่าลดหลั่นกันตามลำดับ ($\bar{X} = 146.363$ และ $\bar{X} = 143.611$) เพื่อทดสอบให้เห็นว่าค่าเฉลี่ยของคะแนนความคิดเห็นของผู้บริหารนี้แตกต่างกันจริงหรือไม่ จึงนำไปทดสอบด้วย F -test ดังเสนอในตาราง 40

ตาราง 40 ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F
ระหว่างกลุ่ม	401.188	2	200.594	1.83188
ภายในกลุ่ม	21,900.300	200	109.501	
รวม	22,301.500	202		

จากตาราง 40 แสดงให้เห็นว่า ความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนระหว่างโรงเรียนขนาดใหญ่ ขนาดกลาง ขนาดเล็ก ที่มีต่อการจัดโครงการอาหารกลางวันไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมุติฐานข้อ 1 ที่ว่า "ความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนที่มีต่อการจัดโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียนแตกต่างกันตามขนาดของโรงเรียน"

ผลการเปรียบเทียบในตอนนี้อาจจะกล่าวได้ว่า ขนาดของโรงเรียนไม่มีผลทำให้ความคิดเห็นของผู้บริหารที่มีต่อโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียนแตกต่างกัน

2.2 เปรียบเทียบระหว่างผู้บริหารที่มีวุฒิทางการศึกษาต่างกัน

ตาราง 41 ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อการจัดโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียน ระหว่างผู้บริหารที่มีวุฒิทางการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี กับ ผู้บริหารที่มีวุฒิทางการศึกษาตั้งแต่ปริญญาตรีขึ้นไป

กลุ่มตัวอย่าง	N	$\bar{X}$	S.D.	t
ต่ำกว่าปริญญาตรี	96	147.375	10.042143	0.0337373
ปริญญาตรีและสูงกว่า	107	146.869	10.929521	

จากตาราง 41 แสดงว่า ความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนที่มีวุฒิทางการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรีกับผู้บริหารโรงเรียนที่มีวุฒิทางการศึกษาตั้งแต่ปริญญาตรีขึ้นไปที่มีต่อการจัดโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียนไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานข้อ 2 ที่ว่า "ความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนที่มีต่อการจัดโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียนแตกต่างกันตามวุฒิทางการศึกษาของผู้บริหาร"

ผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลในตอนนี้กล่าวได้ว่า วุฒิทางการศึกษาไม่มีผลทำให้ความคิดเห็นของผู้บริหารที่มีต่อการจัดโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียนแตกต่างกัน

2.3 เปรียบเทียบระหว่างผู้บริหารโรงเรียนที่มีประสบการณ์ในการเป็น ผู้บริหารต่างกัน

ตาราง 42 แสดงค่าสถิติพื้นฐานของความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนที่มีต่อการ
การจัดโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียน

กลุ่มตัวอย่าง	N	$\bar{X}$	S.D.
ระยะเวลาที่เป็นผู้บริหาร 1 - 5 ปี	52	146.115	9.87562
ระยะเวลาที่เป็นผู้บริหาร 6 - 10 ปี	43	147.791	9.61875
ระยะเวลาที่เป็นผู้บริหารตั้งแต่ 11 ปีขึ้นไป	108	147.296	11.1634

จากตาราง 42 แสดงว่า ค่าคะแนนเฉลี่ยของความคิดเห็นของผู้บริหาร
โรงเรียนที่มีประสบการณ์เป็นผู้บริหาร 1 - 5 ปี , 6 - 10 ปี , และตั้งแต่ 11
ปีขึ้นไป แตกต่างกัน และเมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยของคะแนนความคิดเห็นของผู้บริหาร
แล้วจะพบว่า คะแนนเฉลี่ยของคะแนนความคิดเห็นของผู้บริหารที่มีประสบการณ์เป็น
ผู้บริหารมาแล้ว 6 - 11 ปี มีค่าสูงสุด ($\bar{X} = 147.791$) ค่าเฉลี่ยของคะแนน
ความคิดเห็นของผู้บริหารที่มีประสบการณ์ตั้งแต่ 11 ปีขึ้นไป และของผู้บริหารที่มี
ประสบการณ์ 1 - 5 ปีมีค่าลดหลั่นกันตามลำดับ ($\bar{X} = 147.296$ และ 146.115
ตามลำดับ) เพื่อทดสอบว่าค่าเฉลี่ยของคะแนนความคิดเห็นของผู้บริหารของกลุ่ม
ตัวอย่างนี้แตกต่างกันจริงหรือไม่ จึงนำไปทดสอบด้วย F-test ดังเสนอในตาราง 43

ตาราง 43 ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนที่มีประสบการณ์ในการเป็นผู้บริหารต่างกัน

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F
ระหว่างกลุ่ม	75.6875	2	37.8438	.341023
ภายในกลุ่ม	22,194.3000	200	110.9710	
รวม	22,270.0000	202		

จากตาราง 43 แสดงว่า ความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ระหว่างผู้บริหารโรงเรียนที่มีประสบการณ์การเป็นผู้บริหารมาแล้ว 1 - 5 ปี, 6 - 10 ปี และตั้งแต่ 11 ปีขึ้นไปที่มีต่อการจัดโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียนไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมุติฐานข้อ 3 ที่ว่า "ความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนที่มีต่อการจัดโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียนแตกต่างกันตามประสบการณ์ในการเป็นผู้บริหาร"

ผลจากการเปรียบเทียบในตอนนี้อาจกล่าวได้ว่า ประสบการณ์ในการเป็นผู้บริหาร ไม่มีผลทำให้ความคิดเห็นของผู้บริหารที่มีต่อการจัดโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียนแตกต่างกัน

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอย่างเสรีของผู้บริหารโรงเรียนที่มีต่อการจัดโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียน

3.1 การจัดอาหารกลางวันของโรงเรียนควรดำเนินการดังต่อไปนี้

3.1.1 สำนวความต้องการของโรงเรียนและชุมชน ไม่ควรเป็นการบังคับโรงเรียนให้จัดขึ้น

3.1.2 ควรมีบุคลากรเพียงพอ

3.1.3 ควรมีงบประมาณเพียงพอ

3.1.4 รัฐควรให้การสนับสนุนอย่างจริงจังและต่อเนื่อง

3.1.5 ทางโรงเรียนควรได้จัดทำโครงการและมีผู้รับผิดชอบ

3.1.6 ทางโรงเรียนควรได้ส่งครูเข้ารับการอบรมการจัดอาหารกลางวัน

3.1.7 ทางโรงเรียนควรได้จัดให้อาหารกลางวันเป็นส่วนหนึ่งของ
การเรียนการสอน

3.1.8 ถ้าโรงเรียนไม่สามารถจัดเองได้ก็ควรจะให้แม่ค้ามาขายโดย
ทางโรงเรียนควบคุมคุณภาพและราคา

3.1.9 ควรได้มีการประเมินผลการจัดอาหารกลางวันเป็นประจำ
(ทุกเดือน)

3.1.10 ก่อนที่โรงเรียนจะจัดให้มีโครงการอาหารกลางวันของ
โรงเรียนขึ้นมาโรงเรียนควรมีความพร้อม เช่น มีบุคลากรเพียงพอ มีพาหนะ
สำหรับไปซื้อวัสดุต่าง ๆ ฯลฯ และควรจะได้มีการศึกษาการจัดหาหรือรายละเอียด
ต่าง ๆ จาก โรงเรียนที่ได้จัดทำมาแล้ว

3.2 ผลดีของการจัดอาหารกลางวันของโรงเรียน

3.2.1 เด็กได้รับอาหารที่มีคุณภาพเพียงพอถูกสุขลักษณะและราคาถูก

3.2.2 ครูและนักเรียนมีสัมพันธภาพที่ดีต่อกัน ครูรู้จักเด็กสามารถที่
จะเข้าใจเด็กและเป็นแนวทางที่จะให้การแนะแนวแก่เด็กอีกด้วย

3.2.3 ครูมีความสามัคคีกัน ได้ทำงานร่วมกัน ได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกัน

3.2.4 สะดวกแก่การบริหารงานในโรงเรียน

3.2.5 ครูได้รับประสบการณ์

3.2.6 ส่งเสริมการศึกษาแก่นักเรียน ทำให้ได้เรียนโดยการปฏิบัติจริง สามารถที่จะนำไปใช้ที่บ้านและชุมชนได้

3.2.7 ลดปัญหาการขาดสารอาหารในเด็กนักเรียนลงได้

3.2.8 ส่งเสริมผลผลิตทางเกษตรกรรมของผู้ปกครอง

3.2.9 ครูและโรงเรียนได้ช่วยเหลือเด็กขาดแคลนทำให้เกิดความ

ภูมิใจ

3.2.10 ครูมีความรับผิดชอบดีขึ้น

3.2.11 เด็กมีความปลอดภัย ผู้ปกครองหายห่วงในตัวของเด็ก

3.2.12 เป็นการแบ่งเบาภาระของผู้ปกครอง

3.2.13 ส่งเสริมพัฒนาการของเด็กให้เป็นไปตามปกติ

3.2.14 ส่งเสริมครูที่มีความสามารถเป็นพิเศษในด้านนี้ให้ได้แสดง

ความสามารถนั้น

3.2.15 สนองนโยบายของรัฐ

3.2.16 สร้างสุขนิสัยให้แก่เด็ก

3.2.17 ชี้แนะแนวทางในการประกอบอาชีพให้แก่เด็ก

3.2.18 สร้างสัมพันธภาพอันดีระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ผู้ปกครองเข้าใจโรงเรียนดีขึ้นและให้ความร่วมมือแก่โรงเรียนมากขึ้น

3.2.19 ลดปัญหาเด็กขาดเรียน

3.3 ผลเสียของการจัดอาหารกลางวันของโรงเรียน

3.3.1 เสียการเรียนการสอนวิชาอื่น

3.3.2 เป็นภาระของผู้ปกครองที่ต้องจ่ายเงินให้แก่เด็กเพื่อมาซื้ออาหารกลางวัน

3.3.3 ผลประโยชน์ของผู้ปกครองเสียไปคือถ้าเด็กกลับไปรับประทานอาหารที่บ้านยังมีเวลาพอที่จะช่วยงานผู้ปกครองได้

3.3.4 เป็นการเพิ่มภาระให้แก่ครูมากเกินไป

3.3.5 เป็นช่องทางให้เกิดการทุจริตได้

3.3.6 ทำให้เกิดการแตกแยก เกิดการเอาเปรียบกันระหว่างครู ครูเอาเปรียบโรงเรียน(ทั้งห้องสอน ให้ลูกหลานกินอาหารฟรี)

3.3.7 ผลเสียต่อการศึกษาคือสอนไม่เต็มตามหลักสูตร

3.3.8 เป็นการแก้ปัญหาที่ปลายเหตุซึ่งทำให้ไม่ได้ผล

3.3.9 ผู้ปกครองปล่อยปละละเลยเด็กถือว่าเป็นหน้าที่ของโรงเรียน

3.3.10 เด็กขาดแคลนเกิดปมค้อย

3.3.11 สร้างนิสัยที่ไม่ดีให้แก่เด็ก เช่น ชอบกินฟรีทั้ง ๆ ที่มีเงินซื้อ
โกหกครู - ผู้ปกครอง ขโมยเงิน

3.4 ปัญหาในการดำเนินงานที่พบมาแล้ว

3.4.1 ความล่าช้าของงบประมาณ

3.4.2 คุรุชาคความรู้และประสบการณ์

3.4.3 บุคลากรน้อยไม่เพียงพอ โดยเฉพาะไม่มีภารโรง

3.4.4 สถานที่ไม่เพียงพอ(โรงครัว โรงอาหาร) อุปกรณ์วัสดุไม่เพียงพอ

3.4.5 ทางราชการไม่ช่วยอย่างจริงจัง

3.4.6 สิ่งแวดล้อมไม่เอื้ออำนวย เช่น อยู่ใกล้ตลาด อยู่ในชุมชน

(เด็กไปรับประทานอาหารที่บ้าน) ขาดน้ำ เด็กยากจนมากทำให้การจัดหาทุนมาก
เพราะต้องสงเคราะห์เด็กมาก

3.4.7 ควบคุมเด็กยาก

3.4.8 ผู้ปกครองไม่เข้าใจการทำงานนี้คิดว่าทางโรงเรียนค่าอะไร
จากนักเรียน

3.4.9 ข้อผลประโยชน์ของทางร้านค้าในชุมชนก่อให้เกิดศัตรูชั้น
บางที่ผู้บริหารก็ถูกข่มขู่

3.4.10 ทุนน้อยทำให้จ้จได้ไม่ต่อเนื่อง

3.4.11 ครูทุกคนในโรงเรียนไม่สามารถร่วมในโครงการนี้ได้หมด
ทุกคน จะมีก็เพียงแต่ผู้ที่มีความสามารถเฉพาะในด้านนี้เท่านั้น ก่อให้เกิดการ
แตกความสามัคคี

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

จุดมุ่งหมายของการศึกษา

เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ที่มีต่อการจัด
โครงการอาหารกลางวันของโรงเรียน ตามตัวแปรต่อไปนี้

1. ขนาดของโรงเรียน
2. คุณวุฒิทางการศึกษาของผู้บริหาร
3. ประสบการณ์ในการเป็นผู้บริหาร

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วยผู้บริหารโรงเรียน
ประถมศึกษา ที่โรงเรียนจัดโครงการอาหารกลางวันอยู่ในขณะนี้ (พ.ศ. 2526)
ในเขตการศึกษา 9 จำนวนทั้งสิ้น 249 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาวิจัย

1. แบบสอบถามประกอบไปด้วย 3 ส่วน คือ
 - 1.1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง เช่น
คุณวุฒิทางการศึกษา ประสบการณ์ในการเป็นผู้บริหาร และสภาพทั่วไปของโรงเรียน
เช่น จำนวนนักเรียน ภารโรง ฯลฯ
 - 1.2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง ที่มีต่อ
การจัดโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียน เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า
แบ่งเป็น 5 ช่วงความคิดเห็น สร้างตามแบบของ Likert
 - 1.3. เป็นแบบสอบถามปลายเปิดให้ตอบอย่างเสรี ตามความคิดเห็น
และข้อเสนอแนะในการจัดอาหารกลางวันของโรงเรียน

วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามไปยังกลุ่มตัวอย่างโดยทางไปรษณีย์ โดยเขียนชื่อที่อยู่ของผู้วิจัยและปิดแสตมป์เพื่อสะดวกในการส่งกลับไปยังผู้วิจัย ระยะเวลาดำเนินการคือตั้งแต่เดือน มกราคม - กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2527

การวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 วิเคราะห์สภาพทั่วไปของโรงเรียนของกลุ่มตัวอย่าง โดยคิดเป็นจำนวนร้อยละของแต่ละกลุ่มตัวอย่างที่แบ่งตามขนาดของโรงเรียน

ตอนที่ 2 เปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนตามตัวแปรที่ศึกษา คือ ขนาดของโรงเรียน คุณวุฒิทางการศึกษา ประสบการณ์ในการเป็นผู้บริหาร

ตอนที่ 3 สรุปความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอย่างเสรีของกลุ่มตัวอย่าง

สรุปผลการศึกษาวิจัย

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลในครั้งนี้สรุปได้ดังนี้

ตอนที่ 1 วิเคราะห์สภาพทั่วไปของโรงเรียน

1. จำนวนโรงเรียนที่มีการโรงมียมากกว่าจำนวนโรงเรียนที่ไม่มีโรง
2. จำนวนโรงเรียนที่ไม่มีโรงอาหารมีมากกว่าจำนวนโรงเรียนที่มีโรงอาหาร นอกจากโรงเรียนขนาดใหญ่เท่านั้นที่มีจำนวนโรงเรียนที่มีโรงอาหารที่อยู่ในสภาพดีมากกว่าจำนวนโรงเรียนที่ไม่มีโรงอาหาร
3. จำนวนโรงเรียนไม่มีโรงครัวมีมากกว่าจำนวนโรงเรียนที่มีโรงครัวมีสภาพดี

4. จำนวนโรงเรียนที่มีที่นั่งรับประทานอาหาร ไม่เพียงพอมีมากกว่าจำนวนโรงเรียนที่มีที่นั่งรับประทานอาหาร เพียงพอ

5. จำนวนโรงเรียนที่มีน้ำดื่ม น้ำใช้เพียงพอมากกว่าจำนวนโรงเรียนที่มีน้ำดื่มไม่เพียงพอ

6. จำนวนโรงเรียนที่มีวัสดุอุปกรณ์เครื่องครัวและภาชนะที่ใช้บริการอาหารกลางวันเพียงพอมากกว่าจำนวนโรงเรียนที่มีวัสดุอุปกรณ์เครื่องครัวไม่เพียงพอ
7. โรงเรียนที่อยู่ห่างจากตลาดเกินกว่า 2 กิโลเมตรมีจำนวนมากที่สุด
8. พาหนะที่โรงเรียนส่วนมากใช้ในการไปซื้อวัสดุเพื่อมาประกอบอาหารกลางวันคือรถจักรยานยนต์
9. โรงเรียนส่วนมากมีเนื้อที่สำหรับการเกษตรกรรมมากกว่า 1 ไร่
10. โรงเรียนส่วนมากทำการเกษตรกรรมเพื่อการสอนและมีการนำผลผลิตมาใช้ในการประกอบอาหารกลางวันแต่ไม่เพียงพอ
11. จำนวนโรงเรียนที่มีน้ำใช้ในการเกษตรกรรมที่เพียงพอและไม่เพียงพอมีจำนวนใกล้เคียงกัน
12. โรงเรียนส่วนมากดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันมาแล้วประมาณ 1 - 3 ปี
13. โรงเรียนส่วนมากได้เงินเพื่อนำมาใช้เป็นทุนหมุนเวียนในการจัดอาหารกลางวันจากงบประมาณของทางราชการ
14. โรงเรียนส่วนมากจัดอาหารกลางวันในรูปแบบอาหารจานเดียว
15. โรงเรียนส่วนมากมีคณะกรรมการอาหารกลางวันของโรงเรียนเป็นผู้รับผิดชอบโครงการและจัดหาวัสดุใช้จ่ายของโครงการอาหารกลางวัน
16. โรงเรียนส่วนมากมีผู้รับผิดชอบโครงการอาหารกลางวันผ่านการอบรม การจัดโครงการอาหารกลางวันมาแล้ว 1 - 2 คน
17. โรงเรียนส่วนมากจัดหาอาหารกลางวันในโรงเรียนโดยบุคลากรในโรงเรียนเท่านั้น

18. โรงเรียนส่วนมากจัดหาอาหารกลางวันโดยจัดครูเวรและจัดเวรนักเรียนให้ร่วมกันทำ

19. โรงเรียนส่วนมากจัดหาอาหารกลางวันจากน่ายทุกวันที่เปิดเรียน

20. การจัดหาอาหารกลางวันในโรงเรียนขนาดใหญ่ ส่วนมากจะได้กำไรพอสมควร ในโรงเรียนขนาดกลางจำนวนที่ได้กำไรพอสมควรกับจำนวนที่ขาดทุนเล็กน้อยจะเท่ากัน ส่วนโรงเรียนขนาดเล็กจำนวนโรงเรียนที่ได้พอกิทุนจะเท่ากับจำนวนที่ขาดทุนบ้างเล็กน้อย ซึ่งแต่ละประเด็นที่กล่าวมาแล้วเป็นจำนวนมากของแต่ละขนาด

21. การคาดการณ์ค่าเนิงานนี้ของผู้บริหารโรงเรียนขนาดใหญ่และขนาดกลางส่วนมากคาดว่า โครงการอาหารกลางวันนี้จะดำเนินไปได้อีกนานกว่า 5 ปี แต่ผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็กไม่แน่ใจในระยะเวลาที่จะดำเนินงานต่อไปอีก

22. โรงเรียนส่วนมากจำหน่ายอาหารกลางวันในปริมาณที่เด็กคนหนึ่งกินอิ่ม ราคา 1 - 2 บาท

23.. ส่วนมากครูในโรงเรียนให้ความร่วมมือในการจัดหาอาหารกลางวันของโรงเรียนในระดับนี้ นอกจากโรงเรียนขนาดใหญ่เท่านั้นที่ให้ความร่วมมือระดับปานกลาง

24.. โรงเรียนส่วนมากไม่มีครูที่มีวุฒิทางโภชนาการ

25. โรงเรียนส่วนมากครูจ่ายค่าอาหารมากกว่านักเรียน นอกจากโรงเรียนขนาดใหญ่ซึ่งมีจำนวนโรงเรียนที่ครูจ่ายค่าอาหารเท่ากับนักเรียน กับจำนวนโรงเรียนที่ครูจ่ายค่าอาหารมากกว่านักเรียนเท่ากัน

26. โรงเรียนส่วนมากได้รับความร่วมมือจากผู้ปกครองในระดับปานกลาง

27. โรงเรียนส่วนมากมีนักเรียนขาดแคลนตั้งแต่ 20 คนขึ้นไป

28.. โรงเรียนส่วนมากให้การสงเคราะห์เด็กขาดแคลนในลักษณะให้

ช่วยงานโรงเรียนเพื่อแลกกับอาหารกลางวัน

29. จำนวนนักเรียนที่รับประทานอาหารกลางวันของโรงเรียนส่วนมากมีจำนวนไม่แน่นอน

30. โรงเรียนส่วนมากนักเรียนได้เงินมาเพื่อซื้ออาหารกลางวันของโรงเรียนคนจะประมาณวันละ 1 - 2 บาท

ตอนที่ 2 เปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ที่มีต่อการจัดโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียน

1. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน พบว่าความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนไม่แตกต่างกัน

2. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนที่มีคุณวุฒิทางการศึกษาต่างกัน พบว่าความคิดเห็นของผู้บริหารไม่แตกต่างกัน

3. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนที่มีประสบการณ์ในการเป็นผู้บริหารต่างกัน พบว่าความคิดเห็นของผู้บริหารไม่แตกต่างกัน

ตอนที่ 3 สรุปความคิดเห็นอย่างเสรีและข้อเสนอแนะของผู้บริหารโรงเรียนที่มีต่อการจัดอาหารกลางวันในโรงเรียน

1. การที่จะให้โรงเรียนใดดำเนินการจัดอาหารกลางวันนั้น ควรจะได้มีการสำรวจถึงความต้องการ ความพร้อม ของโรงเรียนและชุมชน ไม่ใช่ทำในลักษณะบังคับจากเบื้องบน

2. รัฐบาลควรให้การสนับสนุนอย่างจริงจังและต่อเนื่อง

3. การจัดอาหารกลางวันควรได้รับการประเมินผลอย่างสม่ำเสมอ

4. การจัดอาหารกลางวันมีผลดีมากกว่าผลเสีย

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยที่พบในครั้ง^๕ มีสิ่งที่ควรนำมาอภิปรายดังนี้

1. การหาค่าร้อยละของจำนวนโรงเรียนตามสภาพทั่วไปของโรงเรียนจากการวิจัยพบว่า

1.1 มีโรงเรียนที่ไม่มีโรงถึงร้อยละ 10.89 ในจำนวนนี้เป็นโรงเรียนขนาดเล็กถึงร้อยละ 10.40 ซึ่งเมื่อพิจารณาเฉพาะขนาดเล็กแล้วจะพบว่าเป็นจำนวนถึงร้อยละ 20.20 ผลการศึกษานี้สอดคล้องกับ วรากร วราอัศวปติ ซึ่งพบว่า โรงเรียนที่ไม่มีโรงมีจำนวนร้อยละ 7 (วรากร วราอัศวปติ 2526 : 23) ที่เป็นเช่นนี้อาจจะเป็นเพราะเกณฑ์ที่ราชการกำหนดไว้ว่า โรงเรียนที่มีห้องเรียนตั้งแต่ 6 - 17 ห้องเรียน มีนักเรียนตั้งแต่ 121 - 539 คน มีลูกจ้างได้ 1 คน โดยให้พิจารณาบรรจุในตำแหน่งที่เห็นว่าเหมาะสมตามความจำเป็น (สำนักงานคณะกรรมการประถมศึกษาแห่งชาติ 2526 : 7) เลยทำให้โรงเรียนประถมศึกษาที่มีขนาดเล็กมีโอกาสที่จะได้รับอัตราลูกจ้างน้อยลง

1.2 จากผลการวิเคราะห์สภาพโรงอาหาร โรงครัว และที่นั่งรับประทานอาหารของโรงเรียน พบว่า โรงเรียนส่วนมากมีโรงอาหาร โรงครัว และที่นั่งรับประทานอาหารยังไม่เพียงพอ คือ ไม่มีโรงอาหารร้อยละ 59.52 ไม่มีโรงครัวร้อยละ 73.50 และที่นั่งรับประทานอาหารไม่เพียงพอร้อยละ 85.71 ซึ่งผลนี้สอดคล้องกับ วรากร วราอัศวปติ ที่พบว่า โรงเรียนไม่มีโรงอาหารร้อยละ 36.50 (วรากร วราอัศวปติ 2526 : 24 - 29) และสอดคล้องกับ บุญชัน เตชะกัมพูช ที่พบว่า โรงเรียนที่ไม่มีโรงอาหารร้อยละ 65.30 ไม่มีโรงครัวร้อยละ 95.80 (บุญชัน เตชะกัมพูช 2519 : 60 - 61) ซึ่งโรงอาหารและโรงครัวและที่นั่ง

รับประทานอาหารนี้เป็นสิ่งจำเป็นสำหรับโรงเรียนที่จัดอาหารกลางวัน ดังนั้น โรงเรียนที่พบปัญหาเหล่านี้จึงจำเป็นต้องหาทางแก้ไขโดยทันที ซึ่งทางกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้แก้ไขคือ ใช้โรงฝึกงานแทน ใช้ใต้ถุนอาคารเรียนแทน ใช้บ้านพักครูแทน ใช้ห้องเรียน ใช้รั้วไม้ ใช้ระเบียงอาคาร และการจัดให้เด็กรับประทานอาหารไม่พร้อมกัน

1.3 จากการวิเคราะห์ปริมาณน้ำดื่ม - น้ำใช้ของโรงเรียน พบว่า โรงเรียนส่วนมากมีน้ำดื่ม - น้ำใช้เพียงพอ ร้อยละ 63.5 มีน้ำใช้เพียงพอ ร้อยละ 74.41 ซึ่งสอดคล้องกับ วรากร วราอัศวปติ ที่พบว่า โรงเรียนที่มีน้ำดื่มเพียงพอร้อยละ 71.48 (วรากร วราอัศวปติ 2526 : 28) และสอดคล้องกับบุญชั้น เกษะกัมพูช ที่พบว่า โรงเรียนที่มีน้ำดื่มมีร้อยละ 85.40 (บุญชั้น เกษะกัมพูช 2519 : 44) แสดงว่าน้ำไม่ใช่ปัญหาที่สำคัญของปัจจุบัน ที่เป็นเช่นนั้น คงจะเป็นเพราะวิทยาการต่าง ๆ เจริญขึ้น คนเราสามารถเอาชนะธรรมชาติได้หลายอย่าง แม้แต่ความแห้งแล้งของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ก็ยังสามารถที่จะกำจัดให้ลดลงได้เรื่อย ๆ

1.4 จากผลการวิเคราะห์วัสดุเครื่องครัวและภาชนะที่ใช้บริการอาหาร พบว่า โรงเรียนส่วนมากมีวัสดุเครื่องครัวและภาชนะที่ใช้บริการอาหารเพียงพอ คือมีวัสดุเครื่องครัวเพียงพอร้อยละ 76.67 มีภาชนะที่ใช้บริการอาหารเพียงพอร้อยละ 65.42 ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า ค่าแนะนำของทางราชการที่ให้ใช้เงินร้อยละ 25 ของเงินทุนที่ได้รับซื้อวัสดุเครื่องครัวและถ้วยชาม จึงทำให้โรงเรียนมีสิ่งเหล่านี้ อยู่พอสมควร สำหรับโรงเรียนที่มีปัญหาในเรื่องนี้แก้ปัญหาโดย ยืมจากวัด ยืมจาก ผู้ปกครอง ให้เด็กนำมา หาเงินซื้อ ใช้ใบทองและถุงพลาสติก และการให้เด็ก รับประทานอาหารไม่พร้อมกัน ให้เด็กรอคิว ซึ่งสิ่งเหล่านี้ก็สามารถแก้ปัญหาได้ดี พอสมควร ที่ยังมีปัญหาในเรื่องนี้อาจเป็นเพราะว่า โรงเรียนมีเด็กขาดแคลน ที่จำเป็นต้องให้การสงเคราะห์มาก ทำให้ไม่มีกำไรพอที่จะแบ่งไปจัดซื้อของ

พวกนี้ได้ หรืออาจจะเป็นเพราะโรงเรียนตั้งอยู่ในชุมชนที่เศรษฐกิจไม่ดีก็ได้

1.5 จากผลการวิเคราะห์ระยะทางจากโรงเรียนถึงตลาดและพาหนะที่โรงเรียนใช้ในการไปซื้อวัสดุประกอบอาหารกลางวัน พบว่า โรงเรียนขนาดใหญ่ส่วนมากอยู่ใกล้ตลาด คือ อยู่ห่างจากตลาดไม่เกิน 1 กิโลเมตร ร้อยละ 90.48 แต่โรงเรียนขนาดเล็กอยู่ไกลจากตลาดคืออยู่ห่างจากตลาดมากกว่า 2 กิโลเมตร ร้อยละ 87.47 ส่วนพาหนะที่ใช้กันมากในการไปซื้อวัสดุประกอบอาหารทั้งโรงเรียนที่อยู่ใกล้และอยู่ไกลก็คือ รถจักรยานยนต์ ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะว่า โรงเรียนขนาดใหญ่ตั้งอยู่ในชุมชนที่ใหญ่ ซึ่งในชุมชนใหญ่มีตลาดอยู่ในชุมชนนั้น และพาหนะที่เป็นที่นิยมกันมากในปัจจุบันก็คือรถจักรยานยนต์ แทนจะกล่าวได้ว่าทุกครัวเรือนมีรถจักรยานยนต์ใช้กัน

1.6 จากผลการวิเคราะห์การเกษตรกรรมของโรงเรียน พบว่า โรงเรียนส่วนมากมีเนื้อที่สำหรับการทำเกษตรกรรมมากกว่า 1 ไร่ ร้อยละ 60.00 มีการทำเกษตรกรรมเพื่อการจ่อร้อยละ 53.33 นำผลผลิตทางเกษตรกรรมมาใช้เพื่อประกอบอาหารกลางวันร้อยละ 78.00 (แต่ไม่เพียงพอ) น้ำที่ใช้ในการเกษตรกรรมเพียงพอร้อยละ 50.48 ที่โรงเรียนมีเนื้อที่มากอาจจะเป็นเพราะโรงเรียนอยู่ในชนบทมีเนื้อที่มาก หลักสูตรประถมศึกษาปัจจุบันจัดเป็นกลุ่มตามประสบการณ์ ซึ่งกลุ่มหนึ่งที่นักเรียนจะต้องเรียนคือกลุ่มการงานพื้นฐานอาชีพ กลุ่มนี้มีเรื่องการเกษตรกรรมบรรจุอยู่ ทางโรงเรียนจึงจำเป็นต้องมีการเรียนการสอนเกษตรกรรมขึ้น สำหรับที่ว่าโรงเรียนควรจะมีการเกษตรกรรมเพื่อโภชนาการควบ แต่โรงเรียนที่มีการเกษตรกรรมในเรื่องนี้ก็พบว่า มีเพียงร้อยละ 33.81 เหตุนี้คงจะเกิดจากการที่ครูไม่มีความรู้ทางเกษตรกรรม เมื่อลงมือทำไปแล้วผลได้ไม่คุ้มค่ากับการที่ต้องเหนื่อยเหนื่อย เลยทำให้หมดกำลังใจจึงหาเฉพาะการเกษตรกรรมเพื่อการสอนเท่านั้น ส่วนในเรื่องน้ำสำหรับโรงเรียนที่ไม่เพียงพอ ก็แก้ปัญหาโดยหาเกษตรกรรมเฉพาะหน้ามีน้ำ หาน้ำจากที่อื่นซึ่งก็สามารถแก้ปัญหาได้พอสมควร

1 7 จากผลการวิเคราะห์เรื่องเวลาที่โรงเรียนของกลุ่มตัวอย่าง
ดำเนินงานมาแล้วจนถึงปัจจุบัน พบว่า โรงเรียนส่วนมากดำเนินงานมาแล้วประมาณ
1 - 3 ปี ร้อยละ 63.55 พยายามเวียนที่ทางโรงเรียนใช้ในการจัดอาหารกลางวันได้
จากงบประมาณของทางราชการร้อยละ 73.36 ซึ่งผลนี้ไม่สอดคล้องกับ บุญชัน เตชะกัมพูช
ซึ่งพบว่า โรงเรียนส่วนมากจัดหาเงินมาเพื่อใช้เป็นทุนหมุนเวียนเองร้อยละ 56.90 และ
ได้รับงบประมาณของทางราชการร้อยละ 9.80 (บุญชัน เตชะกัมพูช 2519 : 59)
โรงเรียนส่วนมากจัดอาหารในรูปอาหารจานเดียว (ข้าวราดแกง กวยเตี๋ยว ฯลฯ)
ร้อยละ 49.53 ซึ่งผลนี้สอดคล้องกับ วรากร วราอัศวปติ ซึ่งพบว่า โรงเรียนส่วนมาก
จัดอาหารกลางวันแบบอาหารจานเดียวร้อยละ 37.06 (วรากร วราอัศวปติ 2526 :
56) ที่เป็นเช่นนี้คงจะเป็นเพราะการจัดอาหารจานเดียวสะดวกไม่เปลืองภาชนะในการ
บริการ ราคาถูก ไม่ยุ่งยากในการจัดหา การบริการ จึงทำให้ทางโรงเรียนนิยมจัดแบบนี้
ก็ได้ ในเรื่องการจัดดำเนินงานโรงเรียนส่วนมากดำเนินงานแบบจัดตั้งคณะกรรมการ
อาหารกลางวันของโรงเรียนร้อยละ 72.36 ซึ่งผลนี้สอดคล้องกับ วรากร วราอัศวปติ ซึ่ง
พบว่า โรงเรียนจัดอาหารกลางวันโดยมีคณะกรรมการเป็นผู้รับผิดชอบร้อยละ 89.39
(วรากร วราอัศวปติ 2526 : 42) ที่เป็นเช่นนี้ อาจจะเป็นเพราะว่า การจัดอาหาร
กลางวันโดยมีคณะกรรมการรับผิดชอบ เป็นหนทางหนึ่งที่จะทำให้โครงการนี้ดำเนินการได้
นาน ส่วนผู้รับผิดชอบโครงการนี้ของโรงเรียนส่วนมากผ่านการอบรมการจัดอาหารกลางวัน
มาแล้ว พบว่ามีร้อยละ 62.26 คงจะเป็นเพราะทางราชการให้ความสนใจใน
เรื่องนี้ และจัดการอบรมให้ครูประจำการ โดยเฉพาะมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
วิทยาเขตมหาสารคาม ซึ่งมีโครงการศูนย์อาหารและโภชนาการภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
ได้เผยแพร่กิจกรรมและการอบรมเรื่องนี้แก่ครูเสมอมา

การจัดหาบัญชีรับ-จ่ายโรงเรียนส่วนมากให้ผู้รับผิดชอบโครงการเป็นผู้จัดทำ
ร้อยละ 72.98 เป็นการเหมาะสมแล้วที่ผู้ทำงานเป็นผู้จัดทำบัญชี ทำให้สามารถลดปัญหา

ต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้นได้

การจัดหาอาหารส่วนมากมีเฉพาะบุคลากรของโรงเรียน ร้อยละ 82.76 และบุคคลที่จัดหาอาหารในโรงเรียนเป็นครูและนักเรียนร่วมกันร้อยละ 74.53 ทั้งนี้ คงจะเป็นเพราะหลักสูตรประถมศึกษา 2521 ดังที่กล่าวมาแล้ว คือเด็กต้องเรียนตาม กลุ่มประสบการณ์ ซึ่งการจัดอาหารนั้นก็จัดเข้ากลุ่มการงานพื้นฐานอาชีพ

ในการจัดบริการอาหารกลางวันพบว่า โรงเรียนส่วนมากจัดทุกวันที่เปิด เรียนร้อยละ 58.58 ซึ่งผลนี้สอดคล้องกับ วรากร วราอัศวปติ ซึ่งพบว่าโรงเรียน จัดบริการอาหารกลางวันทุกวันร้อยละ 72.97 (วรากร วราอัศวปติ 2526 : 54) ผลนี้คงจะมาจากเหตุที่ว่า ถ้าจัดแบบต่อเนื่องจะทำให้การจัดยืนยาวไปได้ เพราะถ้าวันไหน ขาดทุนก็สามารถหาวันที่ได้กำไรมาเฉลี่ยได้ และแต่ละวันย่อมมีวัสดุเหลือใช้สามารถที่จะ นามาใช้ในวันต่อไปได้ ทำให้สามารถลดต้นทุนลงได้

ผลของการจัดพบว่า โรงเรียนส่วนมากพอคิทุน และ/หรือ ขาดทุนบ้างเล็กน้อย ร้อยละ 29.95 ผลนี้สอดคล้องกับ วรากร วราอัศวปติ ที่พบว่า โรงเรียนส่วนมาก ได้กำไรเล็กน้อยร้อยละ 59.48 (วรากร วราอัศวปติ 2526 : 61) ที่เป็นเช่นนี้ คงจะเป็นเพราะตามหลักการการจัดอาหารกลางวันในโรงเรียนจะต้องไม่มุ่งหากำไร การค้า แต่จะมุ่งที่ตัวเด็กเป็นสำคัญ

การคาดหวังในเรื่องการวัดค่าเงินการ พบว่า โรงเรียนส่วนมากไม่แน่ใจ ในระยะเวลาที่จะดำเนินการต่อไป ร้อยละ 41.63 แต่โรงเรียนขนาดใหญ่และ ขนาดกลางส่วนใหญ่คาดว่าจะดำเนินการไปได้มากกว่า 5 ปี (ร้อยละ 61.91 และ 40.74 ตามลำดับ) ซึ่งเมื่อพิจารณารวมแล้วจะพบว่า ร้อยละของโรงเรียนที่คาดว่าจะ ดำเนินการไปได้มากกว่า 5 ปี มี 36.75 ซึ่งผลนี้สอดคล้องกับ วรากร วราอัศวปติ ที่พบว่า โรงเรียนส่วนมากเห็นว่าโครงการอาหารกลางวันนี้จะอยู่ได้ตลอดไป และ อยู่ได้หลายปี ร้อยละ 29.03 และ 29.57 ตามลำดับ ทั้งนี้คงจะเป็นเพราะว่า

โรงเรียนขนาดใหญ่อยู่ในชุมชนที่มีเศรษฐกิจดี เด็กมีเงินมาซื้ออาหารสม่ำเสมอ ทำให้ผู้บริหารคาดว่าโครงการนี้จะดำเนินไปได้ตลอด ส่วนโรงเรียนขนาดเล็กเป็นโรงเรียนที่มีนักเรียนน้อย อยู่ในชุมชนที่มีฐานะเศรษฐกิจไม่ค่อยดี เด็กมีเงินมาซื้ออาหารของโรงเรียนไม่มากนัก จึงทำให้ผู้บริหารส่วนมากไม่ค่อยแน่ใจว่าจะดำเนินงานไปได้จนแค่ไหน

จากที่พบนี้ย่อมเป็นนิมิตรหมายอันดีพอที่จะเป็นเครื่องแสดงให้เห็นว่า โครงการอาหารกลางวันจะดำเนินต่อไปได้อีก โดยเฉพาะโรงเรียนขนาดใหญ่แต่โรงเรียนขนาดเล็กและโรงเรียนขนาดเล็กก็ยังคงจะหวังไว้ว่า โครงการนี้จะไม่ล้มเลิกในปีนี้ โดยเฉพาะถ้าทางราชการให้ความเอาใจใส่ดูแลจัดบุคลากรงบประมาณให้เพียงพอ

1 8 จากผลการวิเคราะห์ราคาอาหารกลางวันของโรงเรียน พบว่าโรงเรียนส่วนมากขายอาหารในราคา 1 - 2 บาท ร้อยละ 75.25 และโรงเรียนส่วนมากเก็บเงินมาซื้ออาหารกลางวันคนละ 1 - 2 บาท ร้อยละ 80.31 ทั้งนี้คงจะเป็นเพราะค่าครองชีพในชนบทในภาคตะวันออกเฉียงเหนือไม่ค่อยสูง การจัดอาหารขายให้นักเรียนต้องทำให้สอดคล้องกับภาวะแวดล้อมทั่วไป ถ้าเป็นที่เมืองหลวง เงินแค่นี้เด็กจะไม่ได้อะไรเพราะถ้านั่งรถเมล์มาโรงเรียนแล้ว ไม่มีสิทธิ์นั่งกลับ แต่เด็กที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือหมายถึงอาหาร 1 มื้อ และอีกเหตุผลหนึ่ง เป็นเพราะทางโรงเรียนได้ทุนเพื่อจัดอาหารกลางวันแล้ว จึงไม่จำเป็นต้องกังวลเรื่องการขาดทุนมากนัก เพียงแต่ต้องพยายามอย่าให้ขาดทุนมาก จนไม่เหลืออะไรเลยก็พอแล้ว ส่วนที่จะขาดทุนบ้างเล็กน้อยแต่ยังพอจะดำเนินการไปได้นั้น เป็นสิ่งที่ปรารถนาของโรงเรียนทุกโรงเรียน

1 9 จากผลการวิเคราะห์ความร่วมมือของครูและบุคลากร พบว่าโรงเรียนส่วนมากครูให้ความร่วมมือดีร้อยละ 62.09 บุคลากรให้ความร่วมมือ

ปานกลางร้อยละ 48.08 ซึ่งผลนี้สอดคล้องกับ วรากร วราห์ทวีปติ ซึ่งพบว่า โรงเรียนส่วนมากได้รับความร่วมมือจากผู้ปกครองปานกลางร้อยละ 58.65 (วรากร วราห์ทวีปติ 2526 : 83) แสดงให้เห็นว่าคนส่วนมากเห็นความสำคัญ และประโยชน์ของอาหารกลางวัน ถึงแม้ว่า บางทีจะไม่เป็นผลต่อตัวเองโดยตรง หรือบางทีก็เป็นการสร้างภาระให้แก่ตัวเองเพิ่มขึ้นก็ตาม แต่ทุกคนก็เห็นประโยชน์ ทางอ้อมที่จะเกิดขึ้น ส่วนใหญ่จึงให้ความร่วมมือด้วยดี ถึงแม้ว่าจะมีบางส่วนที่ยัง ให้ความร่วมมือไม่ถึงที่ต้องการ แต่ก็ขอให้หวังกันว่าอีกไม่นานเกินไปได้จะ ได้รับ ความสำเร็จจากเขาเหล่านั้นกันทุกคน

1.10 จากผลการวิเคราะห์เรื่องครูที่มีวุฒิทางโภชนาการ พบว่า โรงเรียนส่วนมากไม่มีครูที่มีวุฒิทางโภชนาการร้อยละ 67.00 ซึ่งผลนี้สอดคล้องกับ บุญขึ้น เทชะกัมพูช ที่พบว่า โรงเรียนส่วนมากไม่มีครูคหกรรมศาสตร์ร้อยละ 59.70 (บุญขึ้น เทชะกัมพูช 2519 : 61) ซึ่งบุคคลผู้นี้ นับว่าเป็นผู้สำคัญคนหนึ่ง ที่จะนำ (Carry on) โครงการอาหารกลางวัน ที่พบเช่นนั้นคงจะเป็นเพราะว่า การรับสมัครสอบบรรจุครูของโรงเรียนประถมศึกษาไม่กำหนดคุณวุฒิของผู้สมัคร จะกำหนดแต่เพียงวุฒิรวม เช่น ป.กศ.สูง ปริญญาตรี ฯลฯ ทำให้โรงเรียนได้รับการบรรจุครูไม่ตรงตามที่โรงเรียนต้องการ

1.11 จากผลการวิเคราะห์การรับประทานอาหารของครู พบว่า โรงเรียนส่วนมากครูจ่ายค่าอาหารมากกว่านักเรียน (ร้อยละ 55.60) สิ่งนี้ควรจะเป็นความจริงที่ทุกโรงเรียนควรจะได้นำไปปฏิบัติ เพราะโดยเฉลี่ยแล้วครูย่อมมีฐานะดีกว่านักเรียน และครูย่อมได้รับอาหารที่มีคุณภาพมากกว่านักเรียนอยู่แล้ว ไม่ว่าผู้ตกขายจะเป็นใครก็ตาม หรือถึงแม้จะมาจากหม้อเดียวกันก็ตาม และการที่ ครูต้องจ่ายเงินมากกว่านักเรียนนี้จะทำให้การจัดอาหารไม่ขาดทุนมากนัก หรือยัง พอมันหวังได้เห็นกำไรอยู่บ้าง แต่ก็เป็นที่น่าเสียดายที่บางโรงเรียนไม่เก็บเงินจาก ครู (ร้อยละ 2.35)

1.12 จากผลการวิเคราะห์จำนวนนักเรียนที่ขาดแคลน พบว่า โรงเรียนส่วนมากมีนักเรียนขาดแคลนมากกว่า 20 คน (ร้อยละ 67.00) โรงเรียนส่วนมากให้การสงเคราะห์นักเรียนขาดแคลนเหล่านี้โดยการให้ทำงานช่วยโรงเรียนเพื่อแลกกับอาหารกลางวัน (ร้อยละ 73.79) ผลนี้สอดคล้องกับ วรากร วราอัศวปติ ที่พบว่า โรงเรียนช่วยเหลือเด็กขาดแคลนโดยให้ช่วยงานร้อยละ 78.63 (วรากร วราอัศวปติ 2526 : 68) แต่ไม่สอดคล้องกับบุญขึ้น เทชะกัมพูช ซึ่งพบว่า โรงเรียนส่วนมากไม่ได้ช่วยเหลือเด็กขาดแคลน (ร้อยละ 61.10) (บุญขึ้น เทชะกัมพูช 2519 : 59) เรื่องการช่วยเหลือเด็กขาดแคลนนี้อาจจะเป็นการสร้างภาระที่หนักพอสมควรให้แก่โรงเรียน และนี้อาจจะเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้โครงการอาหารกลางวันนี้ดำเนินไปไม่ได้ขนาดไหน แต่โรงเรียนก็มีความจำเป็นที่จะต้องให้การสงเคราะห์ เพราะเป็นจุดมุ่งหมายอันหนึ่งของการจัดอาหารกลางวัน

1.13 จากผลการวิเคราะห์จำนวนนักเรียนที่รับประทานอาหารกลางวันของโรงเรียน พบว่า โรงเรียนส่วนมากจำนวนนักเรียนรับประทานอาหารกลางวันของโรงเรียนไม่แน่นอน (ร้อยละ 56.74) ซึ่งผลนี้ไม่สอดคล้องกับ วรากร วราอัศวปติ ซึ่งพบว่า โรงเรียนส่วนมากมีจำนวนนักเรียนที่รับประทานอาหารกลางวันของโรงเรียนลดลง (ร้อยละ 38.70) (วรากร วราอัศวปติ 2526 : 71) ผลนี้อาจจะเกิดจากเหตุผลหลายประการ เช่น ความปรวนแปรของเศรษฐกิจ สภาพแวดล้อมไม่เอื้ออำนวย ไม่มีหลักเกณฑ์ที่แน่นอนปฏิบัติในโรงเรียน ฯลฯ เหล่านี้เป็นสาเหตุทำให้มีจำนวนนักเรียนที่รับประทานอาหารมากบ้างน้อยบ้างเอาแน่นอนไม่ได้

2. การเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารที่มีต่อการจัดโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียน จากการวิจัยพบว่า

2.1 จากผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนที่มีขนาดต่างกันต่อการจัดอาหารกลางวันของโรงเรียนพบว่า ไม่แตกต่างกัน แต่เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยของคะแนนความคิดเห็นแล้วพบว่า โรงเรียนขนาดเล็กมีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ

$\bar{x} = 148.21$ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานมีค่าปานกลางคือ $S.D. = 10.0268$ แสดงให้เห็นว่าผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็ก มีทัศนคติที่ดีต่อการจัดโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียนมากกว่าผู้บริหารโรงเรียนขนาดกลางและขนาดใหญ่ซึ่งมีค่าเฉลี่ยของความคิดเห็น $\bar{x} = 146.363$ และ $\bar{x} = 143.611$ ตามลำดับ ที่เป็นเช่นนี้คงจะเป็นเพราะ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้แตกต่างกันมาก เช่น โรงเรียนขนาดใหญ่มีเพียง 18 โรงเรียน โรงเรียนขนาดเล็กมีถึง 105 โรงเรียน จึงทำให้ผลการเปรียบเทียบไม่แตกต่างกันทางสถิติ ที่คะแนนของผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็กมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าก็คงจะเป็นเพราะว่า ความสัมพันธ์ภายในโรงเรียนของครูในโรงเรียนขนาดเล็กเป็นไปอย่างดี ทำให้ได้รับความร่วมมือดี มีทัศนคติที่ดีต่อกัน

2.2 ผลจากการวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนที่มีวุฒิทางการศึกษาต่างกัน ที่มีต่อการจัดโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียนไม่แตกต่างกัน แต่เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยของคะแนนความคิดเห็นแล้วจะพบว่า ค่าเฉลี่ยของคะแนนความคิดเห็นของผู้บริหารที่มีวุฒิทางการศึกษาค่ากว่าปริญญาตรีมีค่าสูงกว่าค่าเฉลี่ยของคะแนนผู้บริหารที่มีวุฒิทางการศึกษาตั้งแต่ปริญญาตรีขึ้นไป ($\bar{x} = 147.375$ และ 146.869 ตามลำดับ) แสดงว่าผู้บริหารที่มีวุฒิค่ากว่าปริญญาตรี มีทัศนคติที่ถูกต้องในเรื่องอาหารกลางวันของโรงเรียนมากกว่าผู้บริหารที่มีวุฒิตั้งแต่ปริญญาตรีขึ้นไป ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะว่าผู้บริหารที่มีวุฒิค่ากว่าปริญญาตรีคลุกคลีงานด้านนี้มากกว่าก็ได้

2.3 ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนที่มีประสบการณ์ในการเป็นผู้บริหารต่างกัน ที่มีต่อการจัดโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียนไม่แตกต่างกัน แต่เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยของคะแนนความคิดเห็นแล้วพบว่า ค่าเฉลี่ยของคะแนนความคิดเห็นของผู้บริหารที่มีประสบการณ์ในการเป็นผู้บริหาร 6 - 10 ปี มีค่าสูงสุด ($\bar{x} = 147.791$) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานต่ำสุด ($S.D. = 9.61875$) แสดงให้เห็นว่าผู้บริหารที่เป็นผู้บริหารมาแล้ว 6 - 10 ปี มีทัศนคติที่ถูกต้องต่อการจัด

อาหารกลางวันของโรงเรียนมากกว่าผู้บริหารที่เป็นผู้บริหารมาแล้ว 1 - 5 ปี กับเป็นมาแล้วมากกว่า 10 ปี ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะกลุ่มนี้เรียนรู้งานมาพอสมควรและยังอยู่ในระยะต้นตัวมีความคือกระตือรือร้นในการทำงาน

3. การสรุปความคิดเห็นอย่างเสรีและข้อเสนอแนะของผู้บริหารต่อการจัดอาหารกลางวันของโรงเรียน จากการวิจัยพบว่า

3.1 การจัดอาหารกลางวันควรเกิดจากความต้องการและความพร้อมของโรงเรียนและชุมชน และรัฐควรสนับสนุนด้านงบประมาณอย่างจริงจังและต่อเนื่องที่เป็นเช่นนี้คงจะเป็นเพราะโรงเรียนที่ยังไม่พร้อมบางโรงเรียน มีสภาวะคล้ายกับถูกบังคับให้จัดทำ หลังจากทำได้ไม่นานก็ต้องเลิกดำเนินการเพราะไม่มีทุนทำต่อไป

3.2 การจัดอาหารกลางวันเกิดผลดีมากกว่าผลเสีย ทั้งนี้คงจะเป็นเพราะผู้บริหารมีความเข้าใจ มองเห็นประโยชน์ของการจัดอาหารกลางวันของโรงเรียนอย่างชัดเจน ทั้งในระยะยาวและระยะสั้น เช่นพบว่าเด็กสุขภาพดีขึ้น ขาดเรียนน้อยลง ตั้งใจเรียนมากขึ้น มีสุขนิสัยที่ถูกต้อง ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนดีขึ้น ฯลฯ

3.3 การจัดอาหารกลางวันควรได้รับการประเมินผลอย่างสม่ำเสมอ ทั้งนี้คงจะเป็นเพราะผู้บริหารอยากจะทราบถึงผลการดำเนินงานของตนเอง จึงอยากให้มีการประเมินผล และการประเมินผลก็เป็นสิ่งจำเป็นสำหรับงานทุกชนิด ทำให้ทราบถึงวิธีการดำเนินงานที่น่าจะได้ผลดีมากกว่า รวมทั้งทราบถึงปัญหาและอุปสรรคทั้งหลายที่มีหรือที่อาจจะเกิดขึ้นได้

ข้อเสนอแนะ

1. สำหรับหน่วยงานที่บังคับบัญชา (สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด)

1.1 การบรรจุครูควรจะสอบถามความต้องการของผู้ที่จะใช้ก่อน คือถามทางโรงเรียนว่าต้องการครูผู้ใดบ้าง

1.2 การจะกำหนดให้โรงเรียนใดจัดอาหารกลางวันควรจะได้สำรวจให้
 คือก่อนว่า สมควรจะจัดได้หรือไม่

1.3 ควรได้มีการประเมินผลโครงการอาหารกลางวันอย่างจริงจังและ
 สม่าเสมอ

1.4 ควรให้ผู้ดำเนินการได้รับความรู้เกี่ยวกับการดำเนินงานโครงการ
 อาหารกลางวัน เช่น ได้รับการอบรม จัดทำเอกสารเพื่อให้ความรู้แก่โรงเรียน

1.5 ให้ความสะดวกแก่ทางโรงเรียน เช่น ในเรื่องงบประมาณ

1.6 เป็นที่ปรึกษาของโรงเรียนเมื่อเกิดปัญหาขึ้น

2. สำหรับโรงเรียนที่จัดทำโครงการอาหารกลางวัน

2.1 สร้างสัมพันธ์อันดีกับชุมชน

2.2 กระจายความรู้ไปสู่ชุมชนให้ชุมชนเข้าใจและเห็นคุณค่าของอาหาร
 กลางวัน

2.3 สร้างความสามัคคีอันดีในโรงเรียน พยายามอย่าให้เกิดการเอาวัด
 เอาเปรียบกัน

2.4 ควบคุมการดำเนินงานให้ดี เป็นไปอย่างถูกต้อง อย่าให้เกิด
 ช่องทางที่จะทุจริตได้

2.5 ส่งเสริม สนับสนุน ให้กำลังใจ แก่คนที่ตั้งใจทำงาน

2.6 เมื่อมีปัญหาอะไรควรที่จะได้ปรึกษาหารือกันเพื่อหาทางคลี่คลายปัญหา

2.7 สร้างสัมพันธ์อันดีกับหน่วยงานอื่น

3. สำหรับการวิจัยต่อไป

การวิจัยครั้งนี้ใช้กลุ่มตัวอย่างเฉพาะโรงเรียนที่กำลังดำเนินโครงการ
 อาหารกลางวันอยู่ในปีการศึกษา 2526 อาจจะแคบเกินไป ดังนั้นในการวิจัยครั้ง
 ต่อไป ควรจะเพิ่มกลุ่มตัวอย่างขึ้นอีก เช่น เลือกโรงเรียนที่เคยดำเนินงานนี้และ
 เลิกไปแล้ว

បទពិពណ៌នា

บรรณานุกรม

- การประชุมศึกษาจังหวัดอุดรธานี, สำนักงาน หน่วยศึกษานิเทศก์ โครงการอาหาร
กลางวันที่โรงเรียนจังหวัดอุดรธานี 2526 อัครสาเนา
- โครงการอาหารกลางวันและตัวอย่างผลการปฏิบัติงาน ม.ป.ท. 2525,
646 หน้า
- ไกรสิทธิ์ คันทีศิริรินทร์ "ปัญหาและแนวทางส่งเสริมในด้านโภชนาการของตัวลิสง
และงา" โภชนาการสาร 15(12) 117 : เม.ย. - มิ.ย. 2524
- คณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, สำนักงาน คณะอนุกรรมการ
วางแผนพัฒนาสาธารณสุข แผนพัฒนาสาธารณสุขตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและ
สังคมแห่งชาติฉบับที่ 5 พ.ศ. 2525 - 2529 สำนักข่าวพาณิชย์ กรมพาณิชย์
สัมพันธ์ 2524, 646 หน้า
- คณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, สำนักงาน คณะอนุกรรมการ
วางแผนพัฒนาอาหารและโภชนาการ แผนพัฒนาอาหารและโภชนาการ
ม.ป.ท. 2519, 100 หน้า
- "คุณภาพของสมองกับโรคขาดอาหาร" มติชน 3 สิงหาคม 2526, หน้า 12
- จิตประภา ศรีวิเศษ โครงการสุขภาพในโรงเรียน ลพบุรี หัตถโกศลการพิมพ์
2522, 168 หน้า
- เฉลิมศักดิ์ สุภาผล การศึกษาการจัดอาหารกลางวันที่วิทยาลัยวิชาการศึกษา
ประสานมิตร วิทยานิพนธ์ ค.ม. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2513, 73 หน้า
อัครสาเนา
- ชวลิต รัตนกุล การจัดอาหารกลางวันในโรงเรียน วิทยานิพนธ์ วิทยาลัยวิชา
การศึกษา ม.ป.ป. 139 หน้า อัครสาเนา

ชาญชัย ศรีไสยเพชร และ พอง เกิดแก้ว โครงการสุขภาพในโรงเรียน
วิทยาลัยครูพระนคร 2520, 258 หน้า

ชีพสุคนธ์ วิสุมิตะนันท์ การสำรวจอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษา
วิทยานิพนธ์ ค.ม. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2501, 98 หน้า

ชูเกียรติ มณีธร ความรู้และกิจกรรมโภชนาการ มศว.บางแสน 2520,
45 หน้า

ณัฐยา วิสุทธีสิน สุขภาพ จุฬินไทย 2523, 225 หน้า

ทวี ฤกษ์สำราญ โภชนาการ มหาวิทยาลัยรามคำแหง 2520, 98 หน้า

ทวีรัสมิ์ ชนาคม "โครงการอาหารกลางวันปี 2500" เกษตรศาสตร์
21 : 176 ธันวาคม 2520

----- ผู้จัดพิมพ์ ตำราโภชนาการ ปรับปรุงแก้ไขครั้งที่ห้า วิบูลย์กิจ
2521, 309 หน้า

ทัศนีย์ วีระสมวงศ์ การจัดบริการสุขภาพในโรงเรียนประถมศึกษา วิทยานิพนธ์
ค.ม. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2522, 82 หน้า พิมพ์ดีด

ทิพา จันทระคามิ โครงการสุขภาพในโรงเรียนประถมศึกษา องค์การบริหาร
ส่วนจังหวัดขอนแก่น วิทยานิพนธ์ ค.ม. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2525,
146 หน้า พิมพ์ดีด

เทอร์เนอร์, ซี.อี. การวางแผนสุขภาพในโรงเรียน แปลโดย ศรีน้อย
โพวาทอง โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว 2511, 189 หน้า

นภา ศรีสุโกศล การสำรวจการจัดบริการสุขภาพในโรงเรียนของโครงการสุขภาพ
สายการศึกษา วิทยานิพนธ์ ค.ม. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2524, 87 หน้า
พิมพ์ดีด

นิพนธ์ คันธเสวี "ปัญหาโรคขาดสารอาหารในวัยทารกแก้ไขได้หรือไม่" รามาชิปติ
สาร 2 : 11 - 13 สิงหาคม 2521

บุญชั้น เทชะกัมพูช โครงการสุขภาพในโรงเรียนประถมศึกษาของสี่จังหวัดภาคใต้

วิทยานิพนธ์ กศ.ม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ 2519, 108 หน้า พิมพ์ดีด
ฝึกหัดครู, กรม ศึกษานิเทศก์ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาโภชนาศาสตร์กับ

การนำไปใช้จริงในชีวิตประจำวันของนักศึกษาครู ม.ป.ท. 2521, 97 หน้า

ประกอบ ชูจินดา "สุขภาพที่ถนัดหน้าเมื่อ 2543" สุขภาพที่ถนัดหน้าเมื่อ 2543

สหประชาพานิช มิถุนายน 2524, 116 หน้า

ประกาศรี ศิริจรรยา อาหารและพัฒนาการของเด็กวัยแรกเริ่ม วิทยานิพนธ์ ค.บ.

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2509, 48 หน้า

ปัญญา สมบูรณ์ศิลป์ หลักการจัดโครงการสุขภาพในโรงเรียน อักษรเจริญทัศน์

2523, 215 หน้า

ปานัน บุญ - หลง โภชนาการ ม.ป.ท. 2523, 156 หน้า

พลศึกษา, กรม กองส่งเสริมสุขภาพและพลศึกษา โครงการสุขภาพในโรงเรียน

งานวิจัย ม.ป.ป. อัสสัมนา

พัทตรา วณิกเกียรติ "การจัดเลี้ยงอาหารนักเรียน" โภชนาการสาร 4 : 21

ตุลาคม - ธันวาคม 2521

พัชรา กาญจนารัตน์ สารธารณสุขชนนา ไทศาลศิลป์การพิมพ์ 2525, 128 หน้า

พจนีย์ กลิ่นเภา โครงการสุขภาพในโรงเรียน พิธีกรการพิมพ์ 2525, 242 หน้า

มาร์ติน, อีเทล ดอดส์ โภชนาการศึกษา แปลและเรียบเรียงโดย ชาลิต

'รัตนกุล' ไทยวัฒนาพานิช 2514, 113 หน้า

ตำราโภชนาการเบื้องต้น แปลและเรียบเรียงโดย ชาลิต รัตนกุล

ไทยวัฒนาพานิช 2515, 324 หน้า

มูลนิธิธรรมสันติ "กินอะไรจึงจะเป็นประโยชน์" แม่และเด็ก 33 : 31 ธันวาคม

2525

ญาติ กาญจนันท์ "ความหวังของโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียน"

คหเศรษฐศาสตร์ 21 : 59 กรกฎาคม 2520

ละมัย มิ่งวานิช บทบาทของครูกับอนามัยของเด็กมัธยม วิทยานิพนธ์ ค.บ.

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2499, 47 หน้า พิมพ์

วารสาร วราวัศวปติ รวมบทความทางวิชาการ มศว. มหาสารคาม 2520,
181 หน้า

_____ ความรู้และกิจกรรมโภชนาการปัจจุบัน มศว. มหาสารคาม 2521,
128 หน้า

_____ การติดตามผลโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษา
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พ.ศ. 2520 - 2524 มศว.มหาสารคาม 2526,
190 หน้า

วารสาร วราวัศวปติ และคณะ โครงการโภชนาการเพื่อสุขภาพในชนบท โครงการ
วิจัยของ มศว.มหาสารคามร่วมกับมูลนิธิเอเซีย 2521, 83 หน้า

วิเชียร เกตุสิงห์ หลักการสร้างและวิเคราะห์เครื่องมือที่ใช้ใช้ในการวิจัย พิมพ์
ครั้งที่ 3 เรือนอักษร 2521 153 หน้า

วิทยาลัยครูนครราชสีมาร่วมกับศูนย์อนามัยเขต 3 สภาพดำเนินงานอนามัยในระดับ
ประถมศึกษา ม.ป.ท. 2521, 62 หน้า

วีณะ วีระไวทยะ "บทบาทของครูในการปรับปรุงภาวะโภชนาการ" โภชนาการสาร
10(3)41 : กรกฎาคม - ตุลาคม 2519

_____ "อาหารเด็กในวัยเรียน" สุขภาพ 8 : 20 - 21 มิถุนายน 2524
ศรีนครินทร์วิโรฒ, มหาวิทยาลัย คณะศึกษาศาสตร์ คู่มือการเขียนรายงานภาค
นิพนธ์และปริิณญาานิพนธ์ ฉบับปรับปรุงแก้ไขครั้งที่ 3 อมรินทร์การพิมพ์ 2523
148 หน้า

ศรีนครินทร์วิโรฒ, มหาวิทยาลัย คณะบัณฑิต แนวปฏิบัติทั่วไปสำหรับการทำปริญญานิพนธ์ เรื่องเรื่องธรรม 2525, 12 หน้า

ศึกษาธิการ, กระทรวง รายงานการประเมินโครงการอาหารกลางวัน เอกสาร ฉบับที่ 2/2525 โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์ 2525, 47 หน้า

_____ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ มาตรฐานบุคลากรในโรงเรียน ประถมศึกษา เอกสารฉบับที่ 7/2525 โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์ 2526, 64 หน้า

_____ โครงการอาหารกลางวัน ม.ป.ท. ม.ป.ป. อัดสำเนา 14 หน้า

_____ โครงการอาหารกลางวันเพื่อรับความช่วยเหลือจากเอกชน ม.ป.ท. ม.ป.ป. , อัดสำเนา 9 หน้า

สามัญ, กรม หน่วยศึกษานิเทศก์ คู่มือการจัดอาหารกลางวันในโรงเรียน โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์ 2518, 154 หน้า

สนม ป้อมสูง สุวิทย์ อนุสมบุญ และ อรุณ บุคคละนันท์ การสำรวจ สุขภาพโรงเรียนอาหาร วิทยานิพนธ์ ค.บ. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2501, 97 หน้า

สมาคมวางแผนครอบครัวแห่งประเทศไทย คู่มือวิทยาศาสตร์สุขภาพ โอเคียนส์โคร์ ม.ป.ป. 182 หน้า

สมจิตต์ ศรีวิเชียร "โภชนาการกับสติปัญญาของเด็ก" วิทยาสาร 19 : 10 ตุลาคม 2516

สถาบันค้นคว้าและพัฒนาผลิตภัณฑ์อาหาร "การทดลองเลี้ยงอาหารแก่เด็กนักเรียน" โภชนาการสาร 3 : 8 - 9 กรกฎาคม - กันยายน 2512

สมใจ วิชัยสิทธิ์ "ท่านรู้จักโปรตีนหรือยัง" รามาชิปัสสาร 2 : 35 กุมภาพันธ์ 2526

สนอง สกุลพราหมณ์ และ พิชิต สกุลพราหมณ์ อนามัยโรงเรียน สามมิตร
2524, 120 หน้า

สายหยุด ชมานนท์ พยอม คันมณี และ อรรพรรณ ชมชัยยา โครงการสุขภาพ
ในโรงเรียน ม.ป.ท. 2521, 285 หน้า

สาธารณสุข, กระทรวง กองพยาบาล อนามัยชุมชน ม.ป.ท. 2522, 308 หน้า
สุภาพ วาเคียน แนวทางการเขียนวิทยานิพนธ์และรายงานการวิจัย ไทยวัฒนา
พานิช 2525, 106 หน้า

สุชาติ โสมประยูร สุขวิทยา ไทยวัฒนาพานิช 2521, 248 หน้า

สุดใจ จรุงจิตต์ การศึกษาอุปสรรคที่โรงเรียนระดับประถมศึกษาตอนปลายในเขต
บางเขน กทม. ไม่สามารถจัดบริการอาหารกลางวันสมบูรณ์แบบ วิทยานิพนธ์
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ 2519, 98 หน้า พิมพ์ดีด

อภิรดี ทองประเสริฐ การจัดโครงการสุขภาพในโรงเรียนระดับประถมศึกษาใน
กทม. วิทยานิพนธ์ ค.ม. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2524, 158 หน้า
พิมพ์ดีด

อารี วัลยะเสวี "ปัญหาโภชนาการในประเทศไทย" ในการประชุมอภิปรายเรื่อง
โภชนาการเพื่อสุขภาพ หน้า 87 - 98 โรงพิมพ์สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และ
เทคโนโลยีแห่งประเทศไทย 2525, หน้า 87 - 98

อุดมศิลป์ ศรีสมบูรณ์ ปัญหาการจัดโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถม
ศึกษาของกรุงเทพมหานคร วิทยานิพนธ์ ค.ม. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
2521, 178 หน้า

อุทัย พิศลยบุตร "เคล็ดลับในการเจริญเติบโตของคนญี่ปุ่น" โภชนาการสาร
3 : 23 - 24 กรกฎาคม - กันยายน 2513

Cronbach, Lee J. Essentials of Psychological Testing.
3rd. ed., New York, Harper & Row, 1970. 752 p.

Ferguson, George A. Statistical Analysis in Psychology and Education. 3rd. ed., New York, McGraw - Hill Co., 1971.
392 p.

Koster, Mary K. "Children' Health issue Editor : Caryle G. Hussey," Clinic Nursing. 1 . 32, April 1983.

Moos, Bernice R. Health Education. 5th. ed., Washington D.C. National Education Association of United States, 1961.
429 p.

Wilson, Eva D. Fisher, Katherine H. and Garcia, Pilar A. Principles of Nutrition. 4th. ed., New York, John Wiley, 1979. 607 p.

Winer, B.J. Statistical Principle in Experimental Design.
New York, McGraw - Hill Co., 1971. 907 p.

ภาคผนวก

แบบสอบถามที่ใช้สำหรับการศึกษาวิจัย

ตอนที่ 1

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ หรือเติมข้อความที่ตรงกับความเป็นจริงของท่าน

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัว

1. ระยะเวลาที่ท่านเป็นผู้บริหาร

_____ 1.1 1 - 5 ปี

_____ 1.2 6 - 10 ปี

_____ 1.3 11 ปีขึ้นไป

2. คุณวุฒิทางการศึกษาของท่าน

_____ 2.1 ต่ำกว่าปริญญาตรี

_____ 2.2 ปริญญาตรี

_____ 2.3 สูงกว่าปริญญาตรี

ส่วนที่ 2 สภาพทั่วไปของโรงเรียนของท่าน

3. จำนวนนักเรียนในโรงเรียนของท่านปัจจุบันมี คน

4. โรงเรียนของท่านมีการโรงหรือมี

_____ 4.1 ไม่มี

_____ 4.2 มี (โปรดระบุจำนวน) คน

5. โรงอาหารหรืออาคารที่ใช้ในการจัดอาหารกลางวันมีหรือไม่

_____ 5.1 ไม่มี ใช้ แทน

_____ 5.2 มีอยู่ในสภาพใช้การได้ดี

_____ 5.3 มีอยู่ในสภาพทรุดโทรม

6. โรงครัวหรืออาคารที่ใช้ในการประกอบอาหารกลางวันมีหรือไม่มี

_____ 6.1 ไม่มี ใช่ แทน

_____ 6.2 มีอยู่ในสภาพใช้การได้ดี

_____ 6.3 มีอยู่ในสภาพทรุดโทรม

7. ที่นั่งรับประทานอาหารกลางวันเพียงพอหรือไม่

_____ 7.1 เพียงพอ

_____ 7.2 ไม่เพียงพอ แก้ปัญหาโดย

8. น้ำดื่มเพียงพอหรือไม่

_____ 8.1 เพียงพอ

_____ 8.2 ไม่เพียงพอ แก้ปัญหาโดย

9. น้ำใช้เพียงพอหรือไม่

_____ 9.1 เพียงพอ

_____ 9.2 ไม่เพียงพอ แก้ปัญหาโดย

10. วัสดุ อุปกรณ์ เครื่องครัว เพียงพอหรือไม่

_____ 10.1 เพียงพอ

_____ 10.2 ไม่เพียงพอ แก้ปัญหาโดย

11. ภาชนะที่ใช้ในการบริการอาหารกลางวันเพียงพอหรือไม่

_____ 11.1 เพียงพอ

_____ 11.2 ไม่เพียงพอ แก้ปัญหาโดย

12. โรงเรียนอยู่ห่างจากแหล่งขาย (ตลาด) ประมาณ กิโลเมตร

13. ทางโรงเรียนไปซื้อวัตถุดิบเพื่อมาประกอบอาหารกลางวันโดย

_____ 13.1 เดินไป

_____ 13.4 เรือ

_____ 13.2 รถจักรยานยนต์

_____ 13.5 อื่นๆ (โปรดระบุ)

_____ 13.3 รถยนต์

.....

ส่วนที่ 3 การเกษตรกรรมของโรงเรียน

14. โรงเรียนมีเนื้อที่สำหรับทำการเกษตรกรรมประมาณ

15. การเกษตรกรรมของโรงเรียนท่านเน้นลักษณะใด

----- 15.1 การเกษตรกรรมเพื่อการสอน

----- 15.2 การเกษตรกรรมเพื่อโภชนาการ

16. ผลผลิตทางเกษตรกรรมนำมาใช้เพื่อประกอบอาหารกลางวันหรือไม่

----- 16.1 นำมาใช้และเพียงพอในการประกอบอาหารแต่ละวัน

----- 16.2 นำมาใช้แต่ไม่เพียงพอในการประกอบอาหารแต่ละวัน

----- 16.3 ไม่ได้นำมาใช้เลย

ในกรณีที่เลือกตอบข้อ 16.2 และ 16.3 โปรดตอบต่อไปด้วยว่าทางโรงเรียนได้

วัตถุดิบมาประกอบอาหารกลางวันโดยวิธี

(เช่น ซื้อ ขวากนักเรียน ฯลฯ)

17. น้ำที่ใช้ในการเกษตรกรรมเป็นหยดหรือไม่

----- 17.1 เพียงพอ

----- 17.2 ไม่เพียงพอ แก้ปัญหาโดย

ส่วนที่ 4 การดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียน

18. ทุนหมุนเวียนที่ใช้ในการจัดอาหารกลางวันส่วนใหญ่ได้มาจากไหน

----- 18.1 โรงเรียนจัดการเอง

18.2 งบประมาณของทางราชการ

18.3 องค์การการกุศล หรือ มูลนิธิ

18.4 เอกชน

18.5 อื่นๆ (โปรดระบุ)

19. โรงเรียนจะทำการสำรวจโครงการอาหารกลางวันเมื่อใด(พ.ศ.)

20. รูปแบบในการจัดอาหารกลางวันของโรงเรียนส่วนมากเป็นแบบใด

_____ 20.1 อาหารเสริม

_____ 20.2 อาหารจานเดียว (ข้าวราดแกง ก๋วยเตี๋ยว ฯลฯ)

_____ 20.3 อาหารเป็นชุด (ข้าว กับข้าว ขนม/ผลไม้)

21. ผู้ดำเนินงานและรับผิดชอบในการจัดอาหารกลางวันของโรงเรียนคือ

_____ 21.1 คณะกรรมการอาหารกลางวันทั้งทางโรงเรียนทั้งสิ้น

_____ 21.2 ครูโภชนาการ

_____ 21.3 ครูคหกรรม

_____ 21.4 ครูสุขศึกษา

_____ 21.5 อื่นๆ (โปรดระบุ)

22. การทำบัญชี รับ - จ่าย ของการจัดอาหารกลางวันของโรงเรียน

จัดทำโดย

_____ 22.1 ผู้รับผิดชอบโครงการ

_____ 22.2 เจ้าหน้าที่การเงินของโรงเรียน

_____ 22.3 ผู้บริหารโรงเรียน

_____ 22.4 อื่นๆ (โปรดระบุ)

23. ผู้รับผิดชอบโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียนได้ผ่านการอบรม

การจัดโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนหรือไม่

_____ 23.1 ไม่ผ่านการอบรม

_____ 23.2 ผ่านการอบรม (โปรดระบุจำนวน) . . .คน

24. มีบุคคลอื่นนอกจากเจ้าหน้าที่ในโรงเรียนมาช่วยในการจัดอาหารกลางวันหรือไม่

_____ 24.1 ไม่มี

_____ 24.2 มีมาช่วยในลักษณะโรงเรียนจ้างมา

_____ 24.3 มีมาช่วยในลักษณะไม่รับค่าจ้าง

25. การจัดหาอาหารกลางวันของโรงเรียนของท่านจัดหาลักษณะใด
(เลือกได้มากกว่า 1 ข้อ)

_____ 25.1 จัดเวรนักเรียน

_____ 25.2 จัดเวรครู

_____ 25.3 ครูที่ว่างจากการสอนบาทา

_____ 25.4 อื่นๆ (โปรดระบุ)

26. แรงงานในการจัดหาอาหารกลางวันรวมทั้งเจ้าหน้าที่อาหารในแต่ละ
วันประมาณ (เต็มทุกรายการที่มี)

26.1 ครูจำนวน . . . คน

26.2 นักเรียนจำนวน . . . คน

26.3 คนงานจำนวน . . . คน

27. การจัดบริการอาหารกลางวันของโรงเรียนของท่านจัดอย่างไร

_____ 27.1 จัดทุกวันที่เปิดเรียน

_____ 27.2 จัดวันเว้นวัน (ที่เปิดเรียน)

_____ 27.3 จัดสัปดาห์ละ 2 ครั้ง

_____ 27.4 จัดไม่ต่ำกว่าครั้ง

_____ 27.5 อื่นๆ (โปรดระบุ)

28. ผลของการจัดหาอาหารกลางวันของโรงเรียนของท่านเป็นอย่างไร

_____ 28.1 ได้กำไรพอสมควร

_____ 28.2 พอดีทุน

_____ 28.3 ขาดทุนบ้างเล็กน้อย

_____ 28.4 ขาดทุนมาก

_____ 28.5 อื่นๆ (โปรดระบุ)

29. ท่านคิดว่าการจัดอาหารกลางวันของโรงเรียนของท่านจะคงเป็นไปได้นานแค่ไหน

_____ 29.1 1 - 2 ปี

_____ 29.2 3 - 4 ปี

_____ 29.3 5 ปีขึ้นไป

_____ 29.4 ไม่แน่ใจ

30. ราคาอาหารที่ทางโรงเรียนจำหน่ายให้นักเรียน (กินอิ่ม 1 มื้อ)

ประมาณ บาท

31. นักเรียนส่วนมากใช้เงินมาซื้ออาหารกลางวันคนละประมาณวันละ ...

... .. บาท

ส่วนที่ 5 บุคคลที่เกี่ยวข้อง (ครู นักเรียน ผู้ปกครอง)

32. ครูในโรงเรียนของท่านให้ความร่วมมือในการจัดอาหารกลางวันของโรงเรียนเพียงใด

_____ 32.1 ให้ความร่วมมือดี

_____ 32.2 ให้ความร่วมมือปานกลาง

_____ 32.3 ให้ความร่วมมือน้อย

33. โรงเรียนของท่านมีครูที่มีวุฒิทางโภชนาการหรือไม่

_____ 33.1 ไม่มี

_____ 33.2 มี (โปรดระบุจำนวน) คน

34. ครูในโรงเรียนของท่านส่วนมากรับประทานอาหารกลางวันของโรงเรียนในลักษณะใด

_____ 34.1 ไม่ต้องจ่ายค่าอาหาร _____ 34.5 อื่นๆ (โปรดระบุ)

_____ 34.2 จ่ายค่าอาหารเท่ากับนักเรียน

_____ 34.3 จ่ายค่าอาหารน้อยกว่านักเรียน

_____ 34.4 จ่ายค่าอาหารมากกว่านักเรียน

35. ผู้ปกครองนักเรียนส่วนมากให้ความร่วมมือในการจัดอาหารกลางวัน
ของโรงเรียนเพียงใด

- _____ 35.1 ให้ความร่วมมือดี
- _____ 35.2 ให้ความร่วมมือปานกลาง
- _____ 35.3 ให้ความร่วมมือน้อย
- _____ 35.4 ไม่ให้ความร่วมมือเลย

36. ในโรงเรียนของท่านมีนักเรียนขาดแคลนที่ไม่สามารถซื้ออาหารที่ทาง
โรงเรียนจัดจำหน่ายหรือไม่

- _____ 36.1 ไม่มี
- _____ 36.2 มี (โปรดระบุจำนวน) คน

37. การส่งเคราะห์นักเรียนที่ขาดแคลนทางโรงเรียนนี้ทำหรือไม่อย่างไร

- _____ 37.1 ไม่ได้ส่งเคราะห์เลย เนื่องจาก
- _____ 37.2 ส่งเคราะห์คือให้รับประทานอาหารของโรงเรียนโดยให้ต้อง

จ่ายเงิน

- _____ 37.3 ส่งเคราะห์คือให้รับประทานอาหารของโรงเรียนโดยให้ช่วยงาน
- _____ 37.4 ส่งเคราะห์คือให้รับประทานอาหารของโรงเรียนโดยให้ให้นำ

วัสดุมาแลกเปลี่ยน

- _____ 37.5 อื่นๆ (โปรดระบุ)

38. จำนวนนักเรียนที่รับประทานอาหารของโรงเรียนมีแนวโน้มว่าจะเป็น
ลักษณะใด

- _____ 38.1 เพิ่มจำนวนขึ้นทุกปี
- _____ 38.2 จำนวนคงที่
- _____ 38.3 ลดจำนวนลงทุกปี
- _____ 38.4 มีจำนวนไม่แน่นอน

ตอนที่ 2

คำชี้แจง โปรดหาเครื่องหมาย ✓ ในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน

ลำดับที่	ข้อความ	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่ แน่ใจ	ไม่เห็น ด้วย	ไม่เห็นด้วย อย่างยิ่ง
	ส่วนที่ 1 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัด <u>คานะนังงาน</u>					
1.	การให้บุคลากรภายนอกมาขายอาหารกลางวัน ในโรงเรียนโดยโรงเรียนเก็บค่าเช่า					
2.	โครงการอาหารกลางวันของโรงเรียน จะดำเนินไปได้ก็ ทางโรงเรียนจะต้อง จัดตั้งคณะกรรมการขึ้นรับผิดชอบ					
3.	การจัดอาหารกลางวันของโรงเรียน เป็นการเพิ่มภาระให้แก่ครูโดยไม่จำเป็น					
4.	การจัดอาหารกลางวันของโรงเรียน ต้องคำนึงถึงกำไรให้มากกว่าสิ่งใด					
5.	ฐานะทางครอบครัวของนักเรียนเป็น ส่วนสำคัญในการที่จะทำให้โครงการ อาหารกลางวันดำเนินไปได้ อย่างต่อเนื่อง					
6.	การจัดอาหารกลางวันของโรงเรียน ควรคำนึงถึงเฉพาะด้านปริมาณคือ ขายให้ถูกๆ					

ลำดับที่	ข้อความ	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่ แน่ใจ	ไม่เห็น ด้วย	ไม่เห็นด้วย อย่างยิ่ง
7	เวลานักเรียนรับประทานอาหาร ครูควรปล่อยให้เป็นอิสระไม่ต้องดูแล	..		..		
8.	การจัดอาหารกลางวันควรได้คำนึงถึง รสชาติและความเคยชินของนักเรียน มากกว่าสิ่งอื่น			..		..
9.	การจัดอาหารกลางวันของโรงเรียน เป็นหนทางหนึ่งที่จะช่วยลดปัญหา โรคขาดสารอาหารของนักเรียน ลงได้					
10.	การจัดอาหารกลางวันของโรงเรียน ควรจะถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของการ เรียนการสอนตามหลักสูตร			..		
11.	โครงการอาหารกลางวันของ โรงเรียนจะดำเนินไปได้อย่างไร ต่อเนื่อง ผู้ปกครองต้องให้การ สนับสนุนด้วย			..		..
12	สถานที่ที่รับประทานอาหาร กลางวันควรจะเป็นห้องเรียน เพราะครูประจำชั้นจะได้ดูแลด้วย					
13.	การจัดอาหารกลางวันของ โรงเรียนควรเป็นหน้าที่ของครู ผู้หญิงเท่านั้น					
14.	การจัดอาหารกลางวันของ โรงเรียนควรจ้างคนมาทำ					

ส่วนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาของการจัดอาหารกลางวันของโรงเรียนที่ทำให้
การจัดอาหารกลางวันดำเนินไปไม่ได้เป็นอย่างดี

ลำดับที่	ข้อความ	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่ แน่ใจ	ไม่เห็น ด้วย	ไม่เห็นด้วย อย่างยิ่ง
15.	ชาคนผู้รับผิดชอบในการจัดดำเนินงาน					
16.	สถานที่ประกอบอาหารไม่เพียงพอ					
17.	สถานที่รับประทานอาหารไม่เพียงพอ					
18.	ภาชนะที่ใช้ปรุงอาหารไม่เพียงพอ					
19.	ภาชนะที่ใช้บริการอาหารไม่เพียงพอ					
20.	ผู้ปกครองไม่ให้ความร่วมมือในการจัด อาหารกลางวันของโรงเรียน					
21.	มีแม่ค้ามาขายแข่งกับทางโรงเรียน					
22.	ผลผลิตทางเกษตรกรรมของโรงเรียน ไม่เพียงพอ					
23.	โรงเรียนอยู่ห่างจากที่ขายวัตถุดิบ สำหรับประกอบอาหาร					
24.	จำนวนครูในโรงเรียนมีน้อย					

ส่วนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับผลของการจัดอาหารกลางวันของโรงเรียน

ลำดับที่	ข้อความ	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่ เห็น ใจ	ไม่เห็น ด้วย	ไม่เห็นด้วย อย่างยิ่ง
25.	ผลดีของการจัดอาหารกลางวันของโรงเรียนคือทำให้โรงเรียนมีฐานะดีขึ้นเนื่องจากมีกำไร					
26.	การจัดอาหารกลางวันของโรงเรียนเป็นการให้โภชนศึกษาไปด้วย					
27.	การจัดอาหารกลางวันของโรงเรียนเป็นการสร้างบริโภคนิสัยที่ถูกต้องให้กับนักเรียน					
28.	ปัจจัยหนึ่งที่ทำให้โครงการนี้เลิกล้มก็คือการที่ทางโรงเรียนอนุญาตให้นักเรียนที่ขาดแคลนได้รับประทานอาหารของโรงเรียนโดยไม่ต้องจ่ายเงิน					
29.	อาหารที่ทางโรงเรียนจัดเป็นทางหนึ่งที่จะสร้างนิสัยที่เห็นแก่ตัวให้แก่นักเรียน เพราะต้องแย่งกันจึงจะได้รับประทาน					
30.	อาหารกลางวันที่โรงเรียนจัดส่งเสริมสุขนิสัยของนักเรียน					
31.	ผู้บริหารโรงเรียนเป็นบุคคลสำคัญในการที่จะทำให้โครงการอาหารกลางวันของโรงเรียนดำเนินไปได้					

ลำดับที่	ข้อความ	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่ เห็นใจ	ไม่เห็น ด้วย	ไม่เห็นด้วย อย่างยิ่ง
32.	อาหารกลางวันของโรงเรียนเป็นประโยชน์ ต่อผู้ปกครอง					
33.	อาหารกลางวันของโรงเรียนส่งเสริม สุขภาพของนักเรียน					
34.	อาหารกลางวันของโรงเรียนทำให้นักเรียน ที่ขาดแคลนมีปมก้อย					
35.	อาหารกลางวันของโรงเรียนทำให้ครู ขาดความสามัคคี					
36.	อาหารกลางวันของโรงเรียนช่วยสร้าง สัมพันธภาพอันดีระหว่างครูกับผู้ปกครอง					
37.	อาหารกลางวันของโรงเรียนเป็นหนทางที่ จะทำให้ครูทุจริตได้					
38.	อาหารกลางวันของโรงเรียนเป็นการจำกัด สิทธิเสรีภาพในการบริโภคของนักเรียน					
39.	อาหารกลางวันของโรงเรียนทำให้ครู เหนื่อยเปล่า					
40.	โครงการอาหารกลางวันของโรงเรียน ก่อให้เกิดผลดีมากกว่าผลเสีย					

ตอนที่ 3

คำชี้แจง โปรดแสดงความคิดเห็นของท่านอย่างเสรี คำตอบของท่านจะใช้เพื่อการวิจัยครั้งนี้เท่านั้น

1. ในการจัดอาหารกลางวันของโรงเรียนท่านเห็นด้วยหรือไม่เพราะเหตุใด
- เห็นด้วย เพราะ 1.
2.
- ไม่เห็นด้วย เพราะ 1.
2.

2. ผลจากการจัดอาหารกลางวันของโรงเรียนคือ

ค่านักเรียน (ผลค่านักเรียน)

- ผลดี 1.
2.

- ผลเสีย 1.
2.

คานักครู (ผลคานักครู)

- ผลดี 1.
2.

- ผลเสีย 1.
2.

คานักปกครอง (ผลคานักปกครอง)

- ผลดี 1.
2.

- ผลเสีย 1.
2.

ด้านการบริหาร (ผลต่อการบริหาร)

- ผลดี
1.
 2.

- ผลเสีย
1.
 2.

3. ในการจัดอาหารกลางวันของโรงเรียนควรจะดำเนินการดังต่อไปนี้

1.
2.
3.
4.
5.

~~~~~

ขอขอบคุณในความกรุณาของท่าน

เพ็ญศรี      ลักษณะงาม

ค่าอำนาจจำแนกแบบสอบถาม ความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน  
ประถมศึกษาที่มีต่อการจัดโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียน

| ข้อ | ค่า t | ข้อ | ค่า t | ข้อ | ค่า t | ข้อ | ค่า t |
|-----|-------|-----|-------|-----|-------|-----|-------|
| 1   | 2.03  | 11  | 1.75  | 21  | 3.04  | 31  | 1.75  |
| 2   | 1.75  | 12  | 2.16  | 22  | 3.15  | 32  | 2.08  |
| 3   | 2.04  | 13  | 2.50  | 23  | 1.75  | 33  | 2.22  |
| 4   | 4.44  | 14  | 2.86  | 24  | 1.75  | 34  | 2.72  |
| 5   | 1.75  | 15  | 1.75  | 25  | 2.75  | 35  | 4.19  |
| 6   | 1.75  | 16  | 5.16  | 26  | 2.72  | 36  | 3.48  |
| 7   | 2.97  | 17  | 3.50  | 27  | 4.12  | 37  | 1.90  |
| 8   | 2.85  | 18  | 4.21  | 28  | 1.75  | 38  | 4.67  |
| 9   | 3.75  | 19  | 3.33  | 29  | 4.00  | 39  | 2.16  |
| 10  | 2.06  | 20  | 1.75  | 30  | 2.85  | 40  | 2.60  |